

EESTI STATISTIKA

KUUKIRK

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1937

M Ä R T S

SISU:

Kalandus 1936. a.

Ülepiiriliiklemine.

Väljaränd 1935. ja 1936. a.

Imikute sùremus 1935. a.

Palgaolud tööstuses 1936. a.

Sündimus, sùremus, abiellumus ja rahvastiku-
arv 1936. a.

Streigid tööstuses 1936. a.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku
elu nähtused.

Alatised tabelid.

Nr. 184(3)

TALLINN

Nr. 184(3)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	lk.		Page
Kalandus 1936. a. — P. Kind	105—115	<i>Pêche en 1936</i>	105—115
Ülepiiriliiklemine — H. Reiman	115—118	<i>Mouvement à travers la frontière</i>	115—118
Väljaränd 1935. ja 1936. a. — H. Reiman	118—122	<i>Émigration en 1935 et 1936</i>	118—122
Imikute suremus 1935. a. — K. Rumma	123—127	<i>Mortalité des nourrissons en 1935</i>	123—127
Palgaolud tööstuses 1936. a. — R. Sõrmus	128—150	<i>Gains dans l'industrie en 1936</i>	128—150
Sündimus, suremus, abiellumus, ja rahvas- tikuarv 1936. a.	150	<i>Natalité, mortalité, mariages et nombre de la population en 1936</i>	150
Streigid tööstuses 1936. a.	151—152	<i>Grèves dans l'industrie en 1936</i>	151—152
Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1925—37. a.	164—168	<i>Données principales concernant la vie écono- mique et sociale de l'Estonie 1925—37</i>	164—168

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard- numerat- sioon)		(Numération permanente)	
Tab. 1. Väliskaubandus jaanuaris	154	Tab. 1. Commerce extérieur en janvier	154
„ 2. Väliskaubandus muude riikidega jaanuaris	156	„ 2. Commerce extér. avec les autres pays en janvier	156
„ 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained jaanuaris	156	„ 3. Commerce extér. des princip. articles en janvier	156
„ 4. Põlvitõusmonopoli veebruaris	163	„ 4. Ventes d'alcool en février	163
„ 5. Rõõgiraandteed jaanuaris	153	„ 5. Chemins de fer en janvier	153
„ 6. Tallinna sadama tegevus veebruaris	159	„ 6. Mouvement du port de Tallinn en février	159
„ 7. Eesti Panga äriseis 28. II 37	150	„ 7. Bilans de la Banque d'Estonie le 28. II 37	159
„ 8. Era- ja ühispankade äriseis 1. XII 36	42*	„ 8. Situat. financ. des banques au 1. XII 36	42*
„ 9. Üksikute pankade äriseisu summad 1. XII 36	42*	„ 9. Bilans des princip. banques au 1. XII 36	42*
„ 10. Valuuta hinnad Tallinna börsil veebruaris	163	„ 10. Cours du change à Tallinn en février	163
„ 11. Vabariigi piiridest ülesõitnud jaanuaris ja veebruaris	160	„ 11. Nombre des personnes ayant passé les confins de la Ré- publique en janvier et février	160
„ 12. Linnade rahvastik jaanuaris	160	„ 12. Mouv. de la populat. dans les villes en janvier	160
„ 13. Liikvel olev raha	164	„ 13. Billets en circulation	164
„ 14. Pankadevahelise arvekoja tegevus	164	„ 14. Mouvement de la chambre de compensation	164
„ 15. Protestitud vekslid	164	„ 15. Effets protestés	164
„ 16. Kapitali emissioonid	164	„ 16. Emissions des capitaux	164
„ 17. Tööstustoodang	164	„ 17. Production de quelques industries	164
„ 18. Loomataudid	164	„ 18. Epizooties	164
„ 19. Tapamajade tegevus	164	„ 19. Fonctionnement des abattoirs	164
„ 20. Sumrühghinnad detsembris ja jaanuaris	100*	„ 20. Prix de gros en décembre et janvier	100*
„ 21. Toitainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1926—36	164	„ 21. Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1926—36	164
„ 22. Turuhinnad veebruaris	161	„ 22. Prix de détail en février	161
„ 23. Elatusmaksumusindeksid	164	„ 23. Nombres-indices du coût de la vie	164
„ 24. Sumrühghinnade indeksid	164	„ 24. Nombres-indices de prix de gros	164
„ 25. Töösturg veebruaris	163	„ 25. Marché du travail en février	163
„ 26. Tööstusettevõteted ja tööloa 1. veebruariks	162	„ 26. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. fév.	162
„ 27. Nakkushaigused	164	„ 27. Maladies contagieuses	164

Alatiste tabelite koostamisviis vt. nr. 182(1), lk. 83.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.

Par * sont désignées les tableaux parus dans les NN précédents.

KALANDUS 1936. a. PÊCHE en 1936.

Sisu: 1. Korrespondentide tegevusest, lk. 105. 2. Merekalatoodang, lk. 105. 3. Sisevetetoodang, lk. 109. 4. Hülgepüük, lk. 110. 5. Kalahinnad randades, lk. 111. 6. Kalatoodangu väärtus, lk. 112. 7. Õnnetus kalastusel, lk. 114. 8. Kalakaubanduse bilanss, lk. 114.

1. Korrespondentide tegevusest.

Activité de correspondants.

Andmestiku kogumine kalatoodangu kohta toimub kalanduse korrespondentide kaudu. Kalanduse korrespondent-võrku on püütud organiseerida nõnda, et leiduks igas keskses, kus kalu maale tunakse, kalanduse korrespondent. Tegelikult pole suudetud aga igasse paika korrespondenti leida ja seepärast peab üks korrespondent sageli andma teateid mitme kalamaaletoomispaiga kohta. Laialdane tegevuspiirkond teeb korrespondendi töö raskemaks, mispärast on püütud korrespondentjaoskondi muuta võimalikult väiksemaks. Väiksemas jaoskonnas on korrespondendi töö hõlpsam ja ta saab täpsamaid andmeid oma jaoskonna kalanduse kohta. Kalanduse korrespondentide hankimine on teostunud peamiselt kalanduse nõuandjate kaudu, kuid ka viimaseid on liiga vähe ja nende tööpiirkonnad seetõttu liiga suured, mis raskendab kalanduse korrespondentide võrgu üle kontrolli teostamist, neile näpunäidete ja juhtnõuade andmist.

Kohti, kus kalapüüki teostatakse ja kalu maale tunakse, on kogu mererannikul üle 300, kalanduse korrespondent-jaoskondi tegutses mõeldud aastal 192, kuid nendestki osa teateid jäi saamata, kas korrespondendi lahkumise või mõne muu põhjuse tõttu.

Halvem kui mererannikul on seisukord kalanduse korrespondentide suhtes sisevetel. Sisevetel on tähtsamad püügiveded Peipsi, Pihkva- ja Võrtsjärv ning Emaõe piirkond. Sisevetel tegutsevate korrespondentide arv on aasta-aastalt järjekindlalt vähenenud ja praegune korrespondentide arv sisevete piirkonnas ei vasta kaugeltki statistiliste andmete kogumise vajadustele. Uute korrespondentide leidmine on aga võimatu, kuna sisevete piirkonnas puudub kalanduse konsulent, kes korrespondente leiaks. Kui kalanduse konsulent sisevete piirkonda lähemal ajal ametisse ei võeta, siis R. St. Keskbürool osutub pea võimatuks praeguse korrespondentvõrguga sisevete kalatoodangute arvestamine. Otstarbekohasem oleks, kui Kalanduskoda sisevete piirkonda palkaks ametisse konsulendi, kelle ülesandeks oleks ka statistika korrespondentvõrgu loomine ja täiendamine.

Kalanduse korrespondente tegutses mõeldud aastal Viru rannas 69, Harju 42, Lääne 30, Saare 69 ja Pärnu rannas 25 ning sisevetel 8, seega nende koguarv langes eelmise aasta 217-lt 201-le. Tegutsevalt korrespondentidest saatsid kõik kuuteated ära Viru rannas 81%, Harju 86%, Lääne 70%, Saare 86% ja Pärnu rannas 84%. Merekalanduse korrespondentidest saatis seega 82% kõik kuuteated ära. Mõeldud aasta jooksul katkestas 18 korrespondenti tegevuse. Teateid saanud korrespondentide protsent tegutsevate arvust võrdus eelmise aasta omaga.

2. Merekalatoodang.

Produits de pêche maritimes.

Mõeldud 1936. a. oli kalanduse alal üldiselt parem eelmisest, kuid seda ei või pidada hoopiski mitte heaks, sest viimased aastad on kalanduse alal üldiselt kehvaõitu. Parim saagiaasta viimase viie aasta jooksul oli 1932, mil merekala kogutoodang ületas 243 000 *kv*, illes seega tunduvalt suurem viimase viie aasta keskmisest 166 726 *kv*. Mõeldud aasta

merekalatoodang tõusis 158 129 *kv*-le eelmise aasta 151 919 *kv* vastu, seega 4,1% suurem, kuid viimase viie aasta keskmisest toodangust 5,2% väiksem.

Jaanuaris, mil Soome laht oli täitsa jäävaba, sai Põhja rannikul veel keskpäraselt kalastada, mille tagajärjel ka jaanuari kalatoodangud osutusid suuremaks kui eelmisel aastal. Samuti tõusis Pärnu ranna toodang jaanuaris tunduvalt kõrgemale eelmise aasta toodangust. Pärnu rannas enamtoodangu andsid ahvenad, kuna nende saak oli jaanuaris täitsa hea. Lääne ja Saare rannas polnud püügiolud kõige soodsamad, mille tagajärjel ka toodangud jäid madalaks kui eelmisel aastal. Veebruar ja märts olid kalastusele ebasoodsad, kuna siis külmad ja tuulised ilmad kandsid jääd meie rannikule, takistades avamerepüüki, aga samal ajal ei tekkinud ka kindel jää, et oleks saanud teostada jääpüüki. Üksikuis paigus, kus jääkate jäi kauemaks ajaks püsima, oli võimalik jääpüügi teostamine. Samuti sai mõnel päeval Põhja rannikul teostada avamerepüüki, kuid toodangud olid lõpuks ikka väikesed ja jäid väiksemaks eelmise aasta omist. Veebruari kogutoodang oli 2 565 *kv* eelmise aasta 2 838 *kv* vastu, s.o. 10,0% väiksem; märtsi toodang oli 3 346 *kv* eelmise aasta 4 371 *kv* vastu, s.o. 23,5% väiksem. Aprillis jääolude paranedes paranesid ka kalapüügivõimalused ja tõusis toodang, kuid jäi väiksemaks eelmise aasta sama kuu toodangust. Aprillis püüti kalu 10 009 *kv* eelmise aasta 12 910 *kv* vastu, s.o. 22,5% vähem. Aprilli kalasaak oli kõigis randades, peale Lääne ranna, väiksem kui eelmisel aastal. Mais, meie kalatoodangute rekordikuul, osutus ka mõeldud aastal toodang rekordiliseks. Mai kogutoodang tõusis 35 576 *kv*-le eelmise aasta 33 440 *kv* vastu, s.o. 6,4% suurem. Juuni kalatoodang oli 26 642 *kv* eelmise aasta 32 031 *kv* vastu, s.o. 16,8% väiksem. Väiksem kui eelmisel aastal oli ka augusti kalatoodang, kuid septembris, oktoobris, novembris ja detsembris olid kalatoodangud suuremad kui eelmisel aastal. Mõeldud aasta septembri kalatoodang tõusis 18 123 *kv*-le eelmise aasta 11 223 *kv* vastu, s.o. 61,1% rohkem, oktoobris 15 088 *kv* eelmise aasta 12 956 *kv* vastu, s.o. 16,5% rohkem, novembris 15 222 *kv* eelmise aasta 11 690 *kv* vastu, s.o. 30,2%

Kalatoodang kalaliikide, randade ja kuude järgi 1936. a. kv. (järg).
Produit de pêche d'après le genre, endroit et mois en 1936 (quint.) (suite).

1.	Rüimed Hareng haldique	Kilud Espret	Lahel Sourmen	Tursad Morue	Kannelijad Carrélet	Angerjad Anguille	Kohad Sandre	Siad Lucrret	Tindid Éperlan de mer	Haugid Brochet	Ahvenad Perche	Silmud Lampreie	Vimmad Vimbre	Siinad Meunier	Lutsud Lofte	Särjed Gardon	Ladikad Breme	Kiltsid Aigrefe	Sepakala Serranus	Kokku Total
Kokku	1 998	634	3	90	4	8	275	50	—	207	872	—	379	—	5	22	—	—	324	4 961
Jaanu ar	1 387	63	3	20	11	5	309	61	6	242	120	—	119	—	6	—	—	—	204	2 565
Veebruar	2 142	83	4	17	4	4	342	48	239	313	117	—	22	20	3	8	10	01	121	3 346
Märts	4 653	521	31	19	10	01	533	153	115	570	677	—	453	23	11	897	810	135	831	10 000
Aprill	30 087	1 111	68	122	214	610	682	251	68	670	580	—	103	7	2	311	146	—	577	35 676
Mai	18 685	498	71	163	1910	998	2 437	143	02	333	963	—	107	10	1	6	6	—	549	26 642
Juuni	2 316	609	75	137	2 418	540	588	110	27	234	530	—	22	3	1	—	21	—	158	7 784
Juuli	4 292	3 252	110	196	1 039	675	240	105	22	247	446	48	54	3	—	14	13	—	99	10 855
August	5 483	7 604	189	2 256	412	785	206	109	—	256	250	206	62	—	1	2	—	—	203	18 123
September	7 501	3 387	111	2 342	62	97	79	567	—	146	158	158	201	11	7	22	—	—	140	15 088
Oktoober	10 283	1 604	0	1 211	29	44	73	589	—	172	286	74	226	—	4	21	—	—	590	15 222
Detsember	6 295	796	4	174	4	67	81	26	—	119	119	42	11	—	8	68	—	—	144	7 958
Üldse—Gr. total	95 132	20 162	676	6 738	6 136	3 603	5 885	2 212	330	3 599	5 133	528	1 849	77	49	1 321	509	196	3 944	158 129
%	60,2	12,8	0,4	4,3	3,9	2,3	3,7	1,4	0,2	2,3	3,2	0,3	1,2	0,0	0,0	0,9	0,3	0,1	2,5	100
1935	94 485	17 284	1 198	898	4 389	2 966	5 610	2 083	843	4 501	6 387	979	2 307	36	187	1 756	235	383	5 342	151 919
1934	94 720	23 285	1 476	776	5 394	3 257	7 341	1 654	2 777	4 668	6 724	777	3 478	51	286	2 359	346	565	2 003	102 828
1933	84 474	17 432	1 410	2 422	6 353	2 540	8 534	1 847	2 465	4 820	6 050	800	3 519	238	82	2 013	627	906	5 189	151 730
1932	136 395	43 023	2 461	1 928	7 772	2 440	9 309	1 971	6 194	10 655	9 969	758	4 792	164	82	1 231	139	1 214	3 751	243 123
1931	62 202	26 873	991	655	5 868	2 074	5 697	1 368	2 059	5 125	4 885	1 022	1 325	4	45	135	102	34	3 588	124 030
1930	104 434	25 511	951	3 307	5 242	3 098	8 484	1 306	2 818	4 369	3 579	890	2 031	15	100	432	27	388	2 306	169 357

rohkem ja detsembris 7 958 kv eelmise aasta 6 514 kv vastu, s.o. 22,1% rohkem.

Räimetoodang moodunud aastal osutus pisut paremaks kui eelmisel aastal. Mõõdunud aastal tõusis räime kogutoodang 95 132 kv-le eelmise aasta 94 485 kv vastu, seega mõõdunud aasta toodang osutus 647 kv võrra suuremaks eelmise aasta omast. Räime osatähtsus merekalatoodangus on kõige suurem. 1936. a. räimetoodang moodustas merekala kogutoodangust 60,2%, aasta varemalt 62,2%. Viie aasta keskmiselt 1931—35. a. oli räimetoodang 94 455 kv ja see moodustas 56,6% merekala kogutoodangust. Randade järgi räimetoodangute muutused võrreldes eelmise aastaga ei olnud ühtlased. Viru rannas osutus räimetoodang mõõdunud aastal väiksemaks kui aasta varemalt: 1935. a. püüti 17 582 kv räimi ja 1936. a. 13 426 kv, s.o. 23,6% vähem. Harju rannas seevastu räimetoodang osutus suuremaks kui aasta varemalt: 1935. a. püüti 26 370 kv ja 1936. a. 29 461 kv, s.o. 11,7% rohkem. Lääne rannas jäi 1936. a. räimetoodang pisut väiksemaks kui aasta varemalt: püüti 11 091 kv eelmise aasta 11 952 kv vastu, s.o. 7,2% vähem. Suve- ja sügiskuudel osutus räimesaak Lääne rannas väiksemaks kui eelmisel aastal, kuna kevadisel püügi suurhooajal oli saak parem eelmisest aastast. Saare rannas osutus mõõdunud aasta räimetoodang suuremaks eelmise aasta omast: 1935. a. 21 760 kv ja 1936. a. 23 859 kv, s.o. 9,6% suurem. Enamsaak saadi peamiselt sügiskuudel, mil toodangud osutusid tunduvalt paremaks eelmisest aastast. Pärnu ranna räimetoodang mõõdunud aastal oli 17 295 kv eelmise aasta 16 821 kv vastu, s.o. 2,8% suurem. Pärnu ja Lääne ranna räimepüük kannab rohkem kui Põhja rannikul hooajalise püügi ilmet. Pärnu ja Lääne rannas saadakse kevadisel püügihooajal ümmarguselt 90% räimede kogutoodangust, s.o. paari kuu jooksul, kuna 9—10 kuu jooksul on püük pea täitsa soigus ehk kui mõned üksikud kalurid toovad väiksemaid partiisid

räimi maale, siis see ei suuda muuta üldpilti ja kannab täitsa juhuslikkuse ilmet. Põhjarannikul saadakse aga räimi pea aasta läbi, olgugi, et aasta algu- ja lõpu-kuude toodangud on väiksemad, kuid mõõdunud aastal osutus Harju rannas sügisene räimesaak isegi paremaks kevadisest ja paremaks ka kilusaagist, millede peamiseks püügiajaks on sügis.

Kilusaak mõõdunud aastal oli 20 162 kv eelmise aasta 17 284 kv vastu, s.o. 16,7% suurem, kuid võrreldes eelmise viie aasta keskmise 25 579 kv oli mõõdunud aasta kilutoodang 21,2% väiksem. Üldiselt peab mõõdunud aasta kilutoodangut pidama väikeseks, kuna kilu järgi tekkis sügisel kilusaolamishooajal suurem nõudmine kui oli pakumine ja mõned Tallinna kilusaolamistööstused olid sunnitud tooma värsket kilu Saare rannast ja mujalt kaugematest paikadest oma tööstuste varustamiseks. Eelmisest aastast paremaid toodanguid saadi Viru ja Saare rannas. Viru rannas saadi mõõdunud aastal kilu 3 411 kv eelmise aasta 2 428 kv vastu, s.o. 40,5% rohkem. Saare rannas püüti 5 827 kv eelmise aasta 3 984 kv vastu, s.o. 46,3% rohkem. Harju ranna kilutoodang oli 10 685 kv, s.o. pea võrdne eelmise aasta omaga, mis oli 10 561 kv. Lääne ranna kilutoodangud on üldiselt väikesed: püüti mõõdunud aastal 221 kv kilu eelmise aasta 310 kv vastu, s.o. ligi ühe kolmandiku võrra vähem eelmise aasta toodangust. Kilupüügihooaeg algas mõõdunud aasta augustis, jõudis haripunkti septembris ja näitas tugevat langust juba oktoobris. Kilu kogutoodangust püüti augustis 3 252 kv, septembris 7 604 kv ja oktoobris 3 387 kv, seega moodustas nende kolme kuu toodang 14 243 kv, s.o. 70,6%. Kilu kogutoodang mõõdunud aastal moodustas 12,8% merekala kogutoodangust. Eelmise viie aasta keskmiselt oli aga kilutoodang osatähtsus 15,3% merekala kogutoodangust, seega tunduvalt suurem.

Lõhepüük teostati mõõdunud aastal mitmes püügipaigus ebaõnne saatel, mistõttu ka toodang

jäi ligi poole väiksemaks eelmise aasta omast. Kogu ranniku ulatusel toodi lõhet maale 676 *kv* eelmise aasta 1 198 *kv* asemel, s.o. 43% vähem. Vähese saagi tõttu langes ka lõhetoodangu osatähtsus merekala-toodangus. Eelmisel aastal moodustas lõhetoodang 0,8% merekala kogutoodangust, kuna möödunud aastal ainult 0,4%. Eelnenud viie aasta keskmiselt moodustas lõhetoodang 0,7% merekala-toodangust. Möödunud aasta lõhesaak oli väiksem kui kunagi varem viimase 5 a. jooksul. Viimase 5 a. keskmine lõhetoodang oli 1 264 *kv*, s.o. ligi poole suurem möödunud aasta toodangust. Lõhe peamiseks püügiajaks on sügiskuud, tema kudeaeg langeb oktoobri ja novembri kuudele, mil ta tungib käredavooluliste jõgede suudmeisse. Et võimaldada lõhede kasvumiehetes, on pandud kehtima nende püügikeeld kudemise peahooajal. Lõhepüügi suurhooaeg möödunud aastal langes augusti, septembri ja oktoobri kuudele. Augustis püüti 110 *kv* lõhet, septembris 189 *kv* ja oktoobris 111 *kv*, seega püüti nende kuude jooksul kokku 410 *kv*, s.o. üle 60% nende kogutoodangust. Parimaks lõhepüügi paigaks on Viru rannik, kus püüti möödunud aastal 411 *kv* lõhet, s.o. 60% nende kogutoodangust. Harju rannas püüti möödunud aastal 173 *kv* lõhet eelmise aasta 190 *kv* vastu. Lääne rannas tuleb lõhet ette väga harva, seetõttu ka toodang vähene — 7 *kv*. Saare rannas püüti lõhet 23 *kv* ja Pärnu rannas 62 *kv*. Lõhetoodangu hulka on arvatud ka meriforellid (*Salmo trutta* L.).

Tursatoodang möödunud aastal oli parem kui kunagi varem viimase 5 a. jooksul. Tursatoodangud on üldse väga muutlikud aastate jooksul. Ka möödunud aasta toodang võrreldes eelmisega suurenes mitmekordselt. Möödunud aastal püüti turaki 6 738 *kv*, kuna aasta varemalt nende toodang kütündis ainult 898 *kv*-le. 1935. a. merekala-toodangust moodustas tursatoodang 0,8%, kuna 1936. a. nende osatähtsus tõusis 4,3%-le. Viimase 5 a. keskmiselt moodustas tursatoodang 0,8% merekala kogutoodangust. Tursatoodang oli erakorraliselt suur Saare rannas, kus neid püüti 5 119 *kv*. Toodangu suuruselt Saare rannale järgnes Lääne ranna toodang 889 *kv* ja sellele Harju ranna toodang 544 *kv*-ga. Kõige väiksem oli tursatoodang Viru rannas, kus neid püüti ainult 18 *kv*. Saagirikkamaiks kuudeks olid september 2 256 *kv* ja oktoober 2 342 *kv*-ga.

Kammeljatoodang osutus möödunud aastal tunduvalt suuremaks eelmisest aastast. 1935. a. püüti kammelajaid 4 389 *kv* ja 1936. a. 6 136 *kv*, s.o. 39,8% rohkem. Kammeljatoodang 1936. a. osutus suuremaks viimase viie aasta keskmisest. Viimase 5 a. keskmiselt saadi kammelajaid 5 955 *kv* ehk 3,6% merekala kogutoodangust, möödunud aasta kammeljatoodang moodustas 3,9%. Kõige suurem oli kammeljatoodang Saare rannas, kus neid püüti 4 769 *kv*, s.o. üle kolme neljandiku nende kogutoodangust. Harju rannas püüti kammelajaid 1 050 *kv*. Kammeljapüügi suurhooaeg on suvel. Kõige rohkem püüti neid juulis — 2 418 *kv*.

Angerjatoodang möödunud aastal suurenes eelmisega ja viimase 5 a. keskmisega võrreldes. Möödunud aastal püüti mererannikul 3 603 *kv* angerjaid, eelmise aasta 2 966 *kv* vastu, s.o. 21,5% rohkem. Angerjatoodang moodustas 2,3% merekala kogutoodangust. Viimase viie aasta keskmiselt püüti angerjaid mererannikul 2 655 *kv*, seega ületab möödunud aasta toodang ka selle ligi 500 *kv*-ga. Angerjatoodangud püüsid kõrgetena alates maiga ja lõpetades septembriga. Talvekuudel olid angerjatoodangud väikesed, samuti ka hilissügisel. Kõige suurem toodang saavutati Saare rannas — 1 474 *kv*, toodangu suuruselt järgnesid Lääne rand 1 030 *kv*-ga, Pärnu 613 *kv*-ga, Harju 291 *kv*-ga ja Viru rand 195 *kv*-ga. Võrreldes eelmise aastaga jäi angerjatoodang väiksemaks ainult Viru rannas, kuna mujal kõikjal möödunud aasta toodang ületas eelmise oma.

Koha püüti möödunud aastal 5 885 *kv* eelmise aasta 5 610 *kv* vastu, s.o. 4,9% rohkem. Kohatoodang moodustas 3,7% merekala kogutoodangust. Viimase viie aasta keskmiselt oli koha osatähtsus merekala kogutoodangus 4,4%, seega suurem kui möödunud aastal. Koha on meil merekala-toodangus tähtsamaks ekspordikalul. Teda võetakse viimasele aastale võrdlemise suurtel kogustel välja. Kohapüügi paremaks paigaks on Pärnu laht, kust eksport peamiselt sünnibki. Pärnu rannas oli kohatoodang 4 193 *kv*, aasta varemalt oli kohatoodang seal pisut suurem. Lääne rannas püüti koha 1 022 *kv*, Saare rannas 397 *kv*, Viru rannas 223 *kv* ja Harju rannas 50 *kv*. Kohatoodangu suurhooaeg möödunud aastal langes juunile, mil kogutoodang tõusis 2 437 *kv*-le. Peale mereranniku püütakse koha tunduval määral ka sisevetest.

Siiga püüti möödunud aastal mererannikul 2 212 *kv* eelmise aasta 2 083 *kv* vastu, s.o. 6,2% rohkem. Möödunud aasta siiatoodang moodustas 1,4% merekala kogutoodangust, olles seega pisut suurem kui viimase 5 a. keskmine 1 784 *kv*, mis moodustas merekala kogutoodangust 1,1%. Siiatoodang möödunud aastal osutus kõige suuremaks Lääne rannas 1 141 *kv* eelmise aasta 963 *kv* vastu. Lääne ranna siiatoodang moodustas üle poole kogu mereranniku siiatoodangust. Võrdlemise suurtel siiatoodang ka Saare rannas — 693 *kv* eelmise aasta 609 *kv* vastu. Siiatoodangud osutusid kõige suuremaks oktoobris ja novembris. Oktoobris püüti 567 *kv* ja novembris 589 *kv*. Sügisene siiapüügi hooaeg on alati rikkalikuma saagiga kui kevadine. Kevadel olid paremateks püügi-kuudeks aprill ja mai; aprillis oli toodang 153 *kv* ja mais 251 *kv*.

Meritindisaak osutus möödunud aastal äärmiselt väikeseks, neid püüti 330 *kv* eelmise aasta 843 *kv* ja viimase viie aasta keskmise 2 868 *kv* vastu. Meritindi osatähtsus meie merekala-toodangus on väga väike. Suuremat ja tähelepanuvamat osa etendavad seevastu aga Peipsi tindid sisevete toodangus.

Haugitoodang oli möödunud aastal 3 599 *kv* eelmise aasta 4 501 *kv* vastu, s.o. 20,0% väiksem. Haugitoodang moodustas 2,3% merekala kogutoo-

dangust. Paremaks haugipüügi paigaks on Lääne rannik, peamiselt just Lääne ranna läänepoolsed lahed ja saarte vahed. Lääne rannas püüti möödunud aastal 1 672 *kv* haue, aasta varemalt 1 956 *kv*.

Tähelepanu vääriwad haugipüügi paikadena veel Saare ja Pärnu rannad. Saare rannas püüti möödunud aastal 965 *kv* haue ja Pärnu rannas 609 *kv*. Võrreldes eelmise aastaga oli Saare ranna haugitoodang väiksem, kuna Pärnu rannas oli see suurem kui eelmisel aastal. Haugi peamiseks püügi ajaks on kevad. Kevadel on haugide kudemisaeg, siis on nad liikvel peamiselt kaldaäärseis vetes ja madalais lahtedes, kust nende püük hõlpsam. Aprillis ja mais püüti haugi 1 240 *kv*, s.o. pisut rohkem kui $\frac{1}{3}$ nende kogutoodangust.

Ahvenatoodang möödunud aastal oli 5 133 *kv* eelmise aasta 6 387 *kv* vastu, s.o. 19,6% väiksem. Võrreldes viimase 5 a. keskmisega, mis oli 6 801 *kv*, jäi möödunud aasta ahvenatoodang veelgi väiksemaks. Ahvenatoodang möödunud aastal oli kõige suurem Pärnu lahest, kust neid püüti 2 430 *kv* eelmise aasta 3 134 *kv* vastu ja Lääne rannas 1 341 *kv* eelmise aasta 1 303 *kv* vastu. Ahvenad armastavad magedaveega ja madalaid kohti, seepärast ongi Pärnu ja Lääne randade toodangud kõige suuremad, kuna neis paigus ahvenail soodsad elamisvõimalused. Kudemisaeg on ahvenail varakevadel aprilli lõpul ja mais, olenedes ilmastikuoludest ja veesoojusest. Sel ajal on ka soodsad püügi võimalused, mispärast ongi kevadkuude ja varasuve toodangud suuremad.

Silmutoodang möödunud aastal oli 528 *kv* eelmise aasta 979 *kv* vastu, s.o. 46,1% väiksem. Silmupüügi peamine ala on Viru rannikul ja väiksemal määral ka Pärnu rannikul, kuna teistes randades silmusid tuleb ette väga harva. Viru rannas püüti möödunud aastal 517 *kv* ja Pärnu rannas 11 *kv* silmusid. Silmupüügi peahooajaks on sügiskuu. Alates aasta algusest kuni augustini ei püütud silmusid üldse. Suuremad toodangud saavutati septembri ja oktoobri kuudel.

Vimmatoodang oli 1 849 *kv* eelmise aasta 2 307 *kv* vastu, seega osutus möödunud aasta toodang 20% madalamaks. Suur osa vimmatoodangust saadi Pärnu rannas — 1 231 *kv*. Lääne rannas püüti vimma 510 *kv* ja mujal väiksemal määral.

Särgi püüti möödunud aastal 1 371 *kv* eelmise aasta 1 756 *kv* vastu, s.o. 21,9% vähem. Särjetoodang moodustas 0,9% merekala kogutoodangust. Kõige suurem oli särjesaak Lääne rannas — 1 079 *kv*, Pärnu rannas 107 *kv* ja teistes randades igalpool alla 100 *kv*.

Latikaid püüti merevetest 509 *kv* eelmise aasta 235 *kv* vastu, nende peamiseks püügi paigaks oli Lääne rand, kus neid toodi maale 439 *kv*.

Peale nimetatud kalade püüti rannavetest mitmesuguseid muid kalaliike, mis osalt tabelis näidatud eraldi, osalt aga arvatud segakala hulka. Segakalana on märgitud ka see osa kalatoodangust, mis korrespondendid teatanud selle nimetuse all.

Peale rannavetetoodangu, mis tabelis toodud, moodustab väiksema osa veel kaugemeretoodang.

Kaugemeretoodanguna on registreeritud o/ü. „Kalanduse“ poolt püütud heeringate ja muude kalade toodang. O/ü. „Kalanduse“ kalalaevastik on juba alates 1932. a. käinud Põhjameres Islandi lähedal heeringapüügil. Heeringatoodangud olid: 1932. a. 21 000 *kv*, 1933. a. 13 000 *kv*, 1934. a. 11 000 *kv*, 1935. a. 9 900 *kv* ja 1936. a. 21 700 *kv*. Peale heeringate tõi möödunud aastal o/ü. „Kalanduse“ kalalaevastik kaasa kaljulõhet või islandi turska 85 *kv*, aasta varemalt 83 *kv*. Heeringatoodang möödunud aastal oli rahuldav, kuna väljapüütud kogus kaalult kui ka väärtuselt ületab üksikult võetud kõigi eelmiste aastate toodangud.

Rannavetetoodangule 158 129 *kv* arvates juure kaugemeretoodangu 21 785 *kv*, tõuseb merekala toodang 179 914 *kv*-le eelmise aasta 161 902 *kv* vastu, s.o. 11,1% suurem. Merekalatoodangud varemalt aastail olid 1934. a. 173 828 *kv*, 1933. a. 164 730 *kv*, 1932. a. 264 123 *kv*, 1931. a. 124 030 *kv*, 1930. a. 169 360 *kv*, 1929. a. 149 220 *kv* ja 1928. a. 136 480 *kv*.

3. Sisevetetoodang.

Produits des pêches intérieures.

Nagu juba korrespondentide tegevuse ülevaatest selgus, on sisevete kalanduse korrespon-

dentvõrk liiga hõre selleks, et sisevete kalatoodanguid registreerida soovitava täpsusega. Seepärast oleme pidanud siin kasutama toodangu arvestamiseks kaudseid andmeid, mis väärtuselt nõrgemad otsekohesest korrespondent-andmestikust. Sisevete toodangu all mõistame ainult Peipsi ja Pihkva- ning Võrtsjärve ja Emajõe toodanguid, kuna väiksemate järvede ja jõgede toodangud on arvestamata. Toodang nimetatud neljast veekogust oli 27 035 *kv* eelmise aasta 21 948 *kv* vastu, s.o. 23% suurem. Suurema toodangu sisevete rajoonis annab Peipsi, kuna Peipsi kallas kõige pikem ja püügi pind suurem. Peipsi toodang oli 13 417 *kv*, s.o. ümmarguselt pool sisevete toodangust. Aasta varemalt oli Peipsi kalatoodang 10 717 *kv*. Pihkva-järve toodang oli 7 031 *kv* eelmise aasta 5 732 *kv* vastu, s.o. 22,6% suurem. Toodangu suuruselt Pihkvajärvele järgneb Võrtsjärve toodang, mis oli 4 585 *kv* eelmise aasta 3 462 *kv* vastu. Võrtsjärve toodang osutus 32,4% suuremaks eelmise aasta toodangust. Emajõe toodang oli 2 002 *kv* eelmise aasta 2 037 *kv* vastu, seega ligikaudu võrdne eelmise aasta toodanguga.

Kalapüügi peamiseks hooajaks sisevetel on kevad. Kõige kõrgemale tõusis toodang mais. Mais püüti 6 005 *kv* ja aprillis 5 049 *kv* kala sisevete piirkonnas. Määrava tähtsusega sisevete toodangus on tindid, haugid, ahvenad, latikad, kohad ning särjed ja nende peamine püügi aeg langeb kevadele. Samuti ka suure osa kõigi teiste sisevetekalade peamiseks püügi ajaks on kevad.

Sisevete kalatoodangus kuulub esikoht tintidele. Tinte püüti 1936. a. 5 999 *kv* ehk 22,2% sisevete kogutoodangust. Nende toodang ületas eelmise aasta toodangu 8,0% võrra. Tinte püütakse Peipsist ja Pihkvajärvest, kuna Võrtsjärves ja Emajões tinte ei ole. Peipsi toodang oli 3 954 *kv* ja Pihkvajärve toodang 2 045 *kv*. Tintide kogutoodang möödunud

Sisevete kalatoodang 1936. a. kr. — *Produit de pêches intérieures en 1936 (quint.).*

2.	Tüedid — <i>Koper- lan de Peipsi</i>	Haugid <i>Bredet</i>	Ahvenad <i>Parche</i>	Kohad <i>Sandre</i>	Silad <i>Lavret</i>	Särjed <i>Gardon</i>	Linaskid <i>Tanche</i>	Latikad <i>Breine</i>	Vimnad <i>Vimbre</i>	Lutsud <i>Loche</i>	Sägud <i>Silure</i>	Angerjad <i>Anguille</i>	Siinad <i>Mouster</i>	Kograd <i>Cornasin</i>	Rääbised <i>Petit marbrne</i>	Kiisad <i>Acerche</i>	Viidikad <i>Abete</i>	Sägakala <i>Menas poissons</i>	Kokku <i>Total</i>
Peipsi rajoon	3 954	1 509	1 533	1 647	499	1 206	107	2 154	89	306	6	27	70	—	10	—	—	300	13 417
Pihkva „	2 045	980	978	638	268	670	56	1 023	59	103	1	10	35	—	7	—	—	167	7 031
Emajõe „	—	303	327	222	59	415	47	308	10	73	2	16	48	1	—	—	—	171	2 002
Võrtsjärv „	—	643	652	487	45	496	79	667	19	117	—	14	67	10	25	922	97	239	4 585
Sisevetel kokku																			
Jaanuar . . .	300	153	281	100	23	53	7	260	—	182	1	—	30	—	—	—	—	41	1 789
Veebruar . . .	380	234	308	280	101	103	21	514	—	95	—	—	67	—	—	174	—	163	2 500
Märts . . .	260	233	239	287	57	202	—	310	—	44	4	—	3	—	—	150	—	47	1 892
Aprill . . .	1 460	753	498	290	33	888	3	968	—	12	1	5	23	—	—	—	46	70	5 049
Mai . . .	2 035	980	838	562	—	554	21	908	6	6	—	9	18	8	—	—	—	80	6 005
Juuni . . .	900	345	304	398	30	375	82	339	25	3	2	10	8	6	—	—	—	60	3 033
Juuli . . .	130	114	208	290	31	179	36	121	87	10	—	4	5	3	—	20	—	78	1 256
August . . .	95	122	159	247	133	125	73	229	70	4	—	8	—	—	—	40	—	44	1 358
September . . .	—	131	137	153	197	75	6	215	21	4	1	11	3	—	—	—	—	61	1 015
Oktoober . . .	30	110	177	153	118	117	7	108	—	37	—	9	24	—	5	134	5	99	1 108
November . . .	139	118	125	92	113	66	24	103	—	103	—	4	24	—	10	101	11	89	1 122
Detsember . . .	210	92	106	92	30	50	9	73	—	99	—	7	4	—	27	—	81	63	913
Ühse — Total . . .	5 999	3 435	3 490	3 994	871	2 787	289	4 152	168	599	9	67	220	17	42	922	97	877	27 035
% . . .	22,2	12,7	12,9	11,0	3,2	10,3	1,1	15,4	0,6	2,2	0,0	0,2	0,8	0,1	0,1	3,7	0,3	3,2	100
1935 . . .	5 655	3 260	2 787	1 809	816	2 082	285	2 814	212	591	21	20	221	9	28	1 078	—	882	21 948
1934 . . .	3 074	3 828	2 535	1 318	777	1 398	230	2 034	25	408	1	14	178	18	32	2 271	24	716	19 776
1933 . . .	3 429	3 748	3 586	1 820	1 119	1 826	139	3 217	15	548	6	69	309	14	118	921	—	664	21 654
1932 . . .	3 831	4 013	4 509	1 270	974	1 432	181	3 109	41	451	8	116	73	24	387	1 007	—	557	23 243
1931 . . .	3 112	3 818	3 043	943	599	643	105	2 837	117	230	00	47	27	3	462	1 150	—	500	18 226

aastal osutus suuremaks ka viie viimase aasta keskmisest toodangust, mis oli 3 800 *kv*.

Haugitoodang on tähtsamaid sisevetetoodangus; kuna haugide hind kallim ja neid ka eksporditakse, siis moodustavad nad sisevete kalureile parima sissetulekuallika. Haugitoodang 1936. a. oli 3 435 *kv* eelmise aasta 3 269 *kv* vastu, s.o. 5,1% suurem kui aasta varemalt. Haugi püüti Peipsist 1 509 *kv*, Pihkvajärvest 980 *kv*, Võrtsjärvest 643 *kv* ja Emajõest 303 *kv*.

Latikatoodang moodunud aastal sisevete piirkonnas oli 4 152 *kv* ehk 15,4% sisevetekala kogutoodangust, seega omades toodangu suuruselt teise koha sisevetetoodangus. Ka latikad on tähtsald sisevete kalurile, kuna nende hind hea ja neid eksporditakse. Latikatoodangust saadi Peipsist 2 154 *kv*, Pihkvajärvest 1 023 *kv*, Võrtsjärvest 667 ja Emajõest 308 *kv*. Latikatoodang 1936. a. oli 47,5% võrra suurem eelmise aasta toodangust.

Ahvenaid püüti 1936. a. 3 490 *kv* eelmise aasta 2 767 *kv* vastu, seega osutus nende toodang 26,1% võrra suuremaks eelmise aasta toodangust. Ahvenatoodangust saadi 1 533 *kv* Peipsist, 978 *kv* Pihkvajärvest, 652 *kv* Võrtsjärvest ja 327 *kv* Emajõest. Moodunud aasta ahvenatoodang oli võrdne viie viimase aasta keskmisega sisevete piirkonnast.

Särgi püüti sisevete piirkonnas 2 787 *kv* eelmise aasta 2 082 *kv* vastu, s.o. 33,9% rohkem. Särgi saadi kõige rohkem Peipsist — 1 206 *kv*, Pihkvajärvest 670 *kv*, Võrtsjärvest 496 *kv* ja Emajõest 415 *kv*. Särgitoodang moodustas 10,3% sisevetekala kogutoodangust, olles seega suurem viie viimase aasta keskmisest 1 476 *kv*-st.

Koha püüti sisevete piirkonnas 2 994 *kv*, s.o. 11,0% sisevetekala kogutoodangust. Moodunud aasta kohatoodang oli üle poole suurem eelmise aasta toodangust. Koha saadi Peipsist 1 647 *kv*, Pihkvajärvest 638 *kv*, Võrtsjärvest 487 *kv* ja Emajõest 222 *kv*. Moodunud aasta kohatoodang oli tunduvalt suurem ka viimase 5 aasta keskmisest toodangust.

Suuremat osatähtsust toodangu koguses omavad ka kiisad, neid saadi 922 *kv* ehk 3,7% sisevetekala kogutoodangust. Kiisatoodang moodunud aastal oli eelmise aasta omast 14,5% võrra väiksem. Nende toodang saavutati kõik Võrtsjärvest. Kiisad on hinnalt odavad, seepärast pole nende majanduslik tähtsus kaluritele suur.

Majanduslikult suuremat tähtsust omavad siiad, neid püüti 871 *kv* eelmise aasta 815 *kv* vastu, s.o. 6,9% rohkem. Nende toodang moodustas 3,2% sisevetekala kogutoodangust. Peale loetletud kalaliikide omavad sisevetetoodangus nimetamisväärselt tähtsust lutsud. Lutsu püüti 599 *kv*, s.o. 2,2% sisevetekala kogutoodangust. Linaskeid püüti 289 *kv*, s.o. 1,1% sisevetekala kogutoodangust.

Peale nimetatute püüti veel mitmesuguseid muid kalaliike, kuid väiksemal määral.

Kalanduse kogutoodang, s.o. sisevete- ja merekalatoodang oli 1936. a. 206 949 *kv*, 1935. a. 183 950 *kv*, 1934. a. 193 604 *kv*, 1933. a. 186 280 *kv*, 1932. a. 287 370 *kv* ja 1931. a. 142 270 *kv*.

4. Hülgepüük. *Chasse de phoques.*

Hülgepüüki teostatakse peamiselt Riia lahes ja selles asuvate saarte piirkonnas. Moodunud aasta hülgesaak jäi väiksemaks kui aasta varemalt, mis oli tingitud peamiselt püügi ebaõnnestumisest Pärnu rannas.

Hülgepüük kuude järgi 1936. a.
Chasse de phoques d'après les mois en 1936.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Kokku Total
Viru	—	—	18	8	6	—	5	1	—	5	—	—	43
Harju	—	3	105	30	15	—	—	—	—	—	2	1	156
Lääne	—	3	40	35	15	—	—	—	—	—	—	2	95
Saare	8	21	279	51	19	3	—	—	—	4	10	12	407
Pärnu	16	40	600	110	25	—	—	—	5	3	14	23	836
Kokku	24	67	1042	234	80	3	5	1	5	12	29	38	1540
<i>Total</i>	41	107	1001	262	49	21	2	19	15	33	47	19	1613
1935	38	73	1219	257	54	25	11	2	3	31	57	62	1832
1933	10	60	821	228	132	8	—	5	20	60	38	10	1392
1932	—	5	353	267	101	—	—	—	12	24	21	43	831
1931	22	25	38	70	11	—	—	—	9	11	10	0	202
1930	62	146	453	29	11	3	2	4	2	4	21	12	749

Pärnu rannas ja Kihnus, mis ongi peamine Pärnu ranna hülgepüügi keskus, oli saak väiksem kui eelmisel hooajal. Harju rannas oli hülgesaak parem kui eelmisel aastal. Mõõdunud aastal püüti Harju rannas 156 hüljest eelmise aasta 120 vastu.

Kogutoodang 1936. a. oli 1540 hüljest eelmise aasta 1613 vastu, s.o. 4,6% väiksem. Suuremas püügi-paigas — Pärnu rannas püüti mõõdunud aastal 836 hüljest eelmise aasta 929 vastu, s.o. 10% vähem. Pärnu ranna toodang moodustab üle poole hüljeste kogutoodangust.

Hülgepüügi peamiseks hooajaks on talve lõppkuud. Suurima toodanguga oli märts, mil püüti 1042 hüljest, aprillis püüti 234 hüljest ja teistel kuudel igal alla 100. Siintoodud andmed on neist kalapüügi-jaoskondadest, kus korrespondent-jaoskonnad olemas; Ruhnu, kui suure hülgepüügikeskuse, kohta andmed puuduvad.

5. Kalahinnad Kalahinnateateid on korrespondentidelt saadud samuti kui toodangu andmeidki. Hindade arvutamise juures käesoleval aastal on võetud võrdkaalustatud keskmised, kuna varem aastail avaldatud hinnad olid lihtkeskmised. Võrdkaalustatud

keskmiste hindade tarvitamine on toodangu väärtuse arvutamisel eelistatum, kuna näitab toodangu väärtust õiglasemalt.

Toodud kalahinnad on rannas makstud hinnad, kuna turuhinnad on neist hoopis kõrgemad. Turuhind koosneb toodud rannahinnast arvatud juurekulud kaubanduse organisatsiooni ülalpidamiseks, vedu müügiturule, riisiko ja veel mõned muud kulud. Kulud, mis värskekala turuletoimetamisel rannahinnale tulevad juure, on sageli väga suured, kuna kalakaup oma iseloomult tingib suuri lisakulusid. Vedamisel on ta võrdlemisi raske suure veesisalduse tõttu. Juhul, kui ilmad soojad, nagu kevadisel püügi suurhooajal, rikneb ta kiiresti, mis tõstab riisiko kõrgele. Hoides kalu külmooneis, oleks muidugi võimalik riisikot tunduvalt vähendada, kuid meil puuduvad sellekohased eriruumid kalade hoiuks nende müügi, kui ka püügipaigus. Tingituna nimetatud asjaoludest on kalahinnad üldiselt väga kõikumavad. Teiseks on kalahinnad üldtoodud asjaolust tingituna väga erinevad püügipaigus ja müügiturgudel. Kolmandaks puudub ka kalakaubanduse korralik organisatsioon, mis kala toimetaks tarvitajaturgudele. Viimasel ajal on küll müügletoimetamise alal asutatud suuri edusamme tänu autotranspordile. Kuid praegusaegne kalatransport veoautodel jätab siiski veel palju soovida.

Võrreldes eelmise aastaga olid kalahinnad 1936. a. pisut kallimad. Räimed, kui toodangu suuruselt tähtsam kala, maksusid aasta ja riigi keskmiselt 7 s kg, samuti nagu eelmisel aastalgi, kuna randade järgi oli nende hind kõige kõrgem Harju rannas — 11 s ja Viru rannas 10 s ning kõige madalam Lääne ja Pärnu rannas — 4 s. Nagu siit nähtub, on nende hinnakõikumine väga suur. Sarnane suur hinnakõikumine on peamiselt tingitud püügi sesoonsusest, kuid ka toodangu üldsuurusest. Puht sesoonset hinnakõikumist näitab hind kuude järgi. Kõige madalam oli räimehind juunis — 4 s kg ja kõige kõrgem märts-

Kalahinnad s kg kalaliikide ja kuude järgi 1936. a. — Prix de poisson (en s par kg) d'après le genre et mois en 1936.

3.	Räimed Hareng bottique	Kihud Esprot	Lõbed Swanson	Tursad Morie	Kammeljad Carrellet	Angerjad Anguille	Kohad Sambre	Siid Laveret	Tündid Eperlan de mer	Haugid Brochet	Alvoned Perche	Silmud Lamprete	Vimmad Ventre	Latikad Breme	Lutsud Lote	Särjed Gardon	Kegrad Corrasin	Linnaskid Tranche	Sinad Meranter	Kiltsad Acharne	Segakala Mecus poissons	
Jaanuvar — Janvier	11	15	142	16	24	120	70	54	—	43	17	—	—	—	38	12	—	—	—	—	—	17
Veebruar — Février	11	21	149	18	18	120	69	43	25	41	23	—	—	22	25	40	—	—	—	—	—	19
Märts — Mars	16	20	158	19	23	115	70	51	27	38	23	—	—	15	18	35	10	—	—	35	19	20
Aprill — Avril	11	18	142	18	28	109	72	42	19	32	20	—	—	23	14	32	12	—	25	—	25	12
Mai — Mai	5	14	130	14	18	109	64	33	7	27	15	—	—	21	18	30	10	—	—	30	—	15
Juuni — Juin	4	11	166	14	10	94	44	55	6	33	12	—	—	21	18	20	10	12	17	—	—	10
Juuli — Juillet	12	15	171	15	11	94	65	01	17	40	17	—	—	30	30	20	—	—	—	25	—	18
August — Août	10	16	196	14	18	110	89	55	19	45	19	104	25	18	—	—	—	—	—	—	—	19
September — Septembre	10	16	147	15	21	111	81	37	—	33	13	102	24	—	25	12	—	—	—	—	—	17
Oktoober — Octobre	9	21	129	12	19	110	47	35	—	26	20	86	21	—	26	15	—	—	—	20	—	14
November — Novembre	9	23	96	10	20	100	70	36	14	34	20	89	20	—	27	15	—	—	—	—	—	17
Detsember — Décembre	9	25	119	11	18	109	73	50	—	35	25	89	31	—	20	18	—	—	—	—	—	17
Keskmine — Moyenne	7	16	153	13	13	105	60	41	15	35	17	95	22	16	30	12	13	21	27	27	14	16
Viru ranna keskmine	10	19	156	10	21	132	63	63	13	26	26	95	28	30	30	10	—	—	—	—	—	22
Harju „	11	19	145	17	20	119	62	55	10	31	21	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	20
Lääne „	4	9	124	12	22	99	61	40	8	40	17	—	24	14	—	12	12	21	35	13	13	
Saare „	6	14	123	13	11	105	58	36	8	31	19	—	23	18	23	11	25	—	27	15	13	
Pärnu „	4	6	187	13	20	97	59	36	16	27	15	69	20	26	—	10	—	—	—	—	10	18

sis — 16 s kg, seega sesoonne hinnakõikumine 4-kordne. Üksikuis püügijaoskonnis oli kõikumine veelgi suurem.

Kilude eest maksti randades aasta keskmiselt 18 s kg eelmise aasta 15 s vastu. Randade järgi oli nende hind kõige kõrgem Viru ja Harju rannas, kus aasta keskmiselt maksti 19 s kg, kuna kõige madalam oli Lääne ja Pärnu rannas. Kuude järgi oli nende hind kõige kõrgem detsembris 25 s kg. Kuid sügis-kuudel üldse oli kiluhind kõrge, püsidis üle 20 s kg, eelmisel aastal samal ajal oli kiluhind tunduvalt madalam.

Lõhehind oli 1936. a. pisut kõrgem kui aasta varemalt. Aasta keskmiselt maksti lõhest 155 s kg eelmise aasta 153 s vastu. Lõhehind oli kõige kallim Pärnu rannas — 187 s kg ja kõige madalam Saare rannas — 123 s kg. Hind oli kõrgem augustis ja madalam novembris. Lõhesaak möödunud aastal oli tunduvalt väiksem kui eelmisel aastal, see mõjutas ka hinda tõusu suunas.

Tursahind möödunud aastal oli 13 s kg eelmise aasta 15 s vastu, hinnalangus oli tingitud peamiselt paremast saagist. Viru rannas oli tursahind aasta keskmiselt 19 s kg; Harju rannas 17 s, Pärnu ja Saare rannas 13 s ja Lääne rannas 12 s kg.

Kammeljad maksusid aasta keskmiselt 13 s kg. Kõige kõrgem oli kammeljahind aasta keskmiselt Lääne rannas — 22 s kg, Viru — 21 s kg ja kõige mada-

lam Saare rannas 11 s kg. Selline suur hinnakõikumine, nagu ilmneb kammeljahinna juures üksikutes randades, on tingitud püügi sesoonsusest. Näiteks Saaremaal saavutati suur osa toodangust sellal, kui hinnad olid madalad.

Angerjad olid möödunud aastal paremas hinnas kui eelmisel. Möödunud aastal maksusid angerjad mererannikul aasta keskmiselt 105 s kg eelmise aasta 90 s vastu ja sisevetel 119 s kg, eelmise aasta 97 s vastu. Angerjate eest maksti paremat hinda Viru rannas — aasta keskmiselt 132 s kg ja kõige madalamat hinda Pärnu rannas — 97 s kg.

Kohahind näitas eelmise aastaga võrreldes tunduvat paranemist, tõustes eelmise aasta 51 s pealt 60 s peale mererannikul ja sisevetel eelmise aasta 53 s pealt 68 s peale. Aasta keskmiselt püsidid kohad kõige kõrgemas hinnas Viru ja Harju rannas, nendest maksti Viru rannas 63 s ja Harju rannas 62 s kg, kõige madalam oli kohahind aasta keskmiselt Saare ja Pärnu rannas.

Siiad maksusid aasta keskmiselt 41 s kg eelmise aasta 40 s vastu mererannikul. Sisevetel jäi siiahind aasta keskmiselt madalamaks kui aasta varemalt. 1936. a. maksusid siiad sisevetel 50 s ja 1935. a. 58 s kg.

Meritindid maksusid aasta keskmiselt 15 s kg, samuti nagu aasta varemaltki. Tindid tõusid hinnas kõige kõrgemale veebruaris ja märtsis.

Sisevete kalahinnad 1936. a. (s kg) — Prix de poissons des eaux intérieures en 1936 (s par kg).

4.	Tindid — Éper- lan de Peips	Haugid Brochet	Ahvenad Perche	Kohad Sander	Silad Linaré	Süüjad Gardon	Linaskid Fanche	Latikad Breme	Vimmad Vimbre	Lutsud Lotte	Säägad Süüre	Angerjad Anguille	Süümad Mazuter	Kograd Coraissin	Rääbisid Petit marène	Kilsad Acérine	Viidikad Ablette	Segakala Ménus poissons
Jaanuar	4	33	15	95	30	7	45	28	—	19	30	—	21	—	—	5	—	10
Veebruar	6	36	19	35	35	10	50	28	—	21	—	—	20	—	—	6	—	9
Märts	6	39	21	91	50	8	—	34	—	20	25	—	20	—	—	8	—	12
Aprill	2	35	17	90	50	6	35	25	—	15	25	112	15	—	—	8	—	17
Mai	1	32	12	68	—	6	34	16	12	10	120	15	20	—	—	—	—	15
Juuni	1	35	11	38	60	9	37	14	10	15	25	120	15	25	—	—	—	3
Juuli	2	30	10	48	60	9	35	20	13	15	—	120	15	25	—	5	—	10
August	3	28	14	63	67	10	35	25	12	16	—	120	—	—	—	5	—	15
September	—	26	14	60	49	10	35	24	10	15	30	120	15	—	—	—	—	20
Oktoober	3	26	14	70	50	11	35	22	—	15	—	120	15	—	35	4	4	21
November	3	23	13	55	46	10	45	28	—	18	—	120	15	—	35	4	4	15
Detsember	3	35	17	60	55	10	45	30	—	22	—	120	15	—	30	—	4	11
Keskmiselt — Moyenne	2	33	15	68	50	7	38	23	12	19	26	119	18	23	32	6	4	13

Peipsi tindid maksusid aasta keskmiselt 2 s kg, samuti nagu aasta varemaltki.

Haugid maksusid mererannikul 35 s kg ja sisevetel 33 s kg. Haugid olid kõige kallimad keskjalvel ja kesksuvel mererannikul ja sisevetel talvekuudel.

Ahvenahind oli 17 s kg eelmise aasta 15 s vastu mererannikul ja sisevetel 15 s kg eelmise aasta 14 s vastu aasta keskmiselt. Nagu näha, olid ahvenad mererannikul kallimad kui sisevetel. Ahvenahind tõusis kõige kõrgemale talvekuudel, kuna siis on saak vähene ja nõudmine ületab pakumise.

Silmud maksusid aasta keskmiselt 95 s kg; nende hind oli kõige kõrgem Viru rannas — 95 s kg ja Pärnu

rannas — 69 s kg. Püügihoaja algul — augustis ja septembris olid hinnad kallimad ja hiljem odavamad.

Vimmad maksusid mererannikul 22 s kg ja sisevetel 12 s kg. Vimmahind oli kõige kõrgem detsembris — 31 s kg mererannikul.

Latikad olid hinnas kõrgemad sisevetel, maksudes aasta keskmiselt 23 s kg; mererannikul maksusid latikad 16 s kg aasta keskmiselt. Eriti kõrge oli latikahind Viru rannas, mis tingitud peamiselt juhuslikkusest, sest seal püüti neid üldiselt vähe.

Lutsud maksusid mererannikul 30 s kg ja sisevetel 19 s kg. Lutsuhind oli mererannikul väga kõrge võrreldes sisevetel makstud hinnaga. Hinnateateid

andsid korrespondendid veel paljude muude kala-
liikide kohta, mida nende vaatuspiirkonnas püüti
ja müüdi, kuid nende väiksema tähtsuse tõttu jäta-
nad siin mainimata. Mõnede kohta on küll saadud
hinnateated avaldatud tab. 3 ja 4.

**6. Kalatoodangu
väärtus.**

*Valeur du produit des
pêches.*

toodangu väärtuse arvestamine möödunud aastal
erineb pisut eelmiste aastate arvestusest, kuna möödu-

nud aasta kalatoodangu väärtuses arvestati iga kuu
toodang vastavalt selle hinnaga, mis tollal seal rannas
keskmiselt maksti. Eelmistel aastatel on toodangu-
väärtus igas rannas arvestatud aasta keskmise hinnaga.
Olenedes arvestamisviisist, on kõikuva hinnaga kala-
liikide toodangu väärtuses ka suuremaid vahesid.
Näiteks räimehind, mis püügi suurhooajal madal,
mõjutab ka toodangu väärtust vähenemise suunas.

Kalatoodangu väärtus möödunud aastal osutus
siiski suuremaks kui aasta varemalt: 1935. a. oli
kalatoodangu koguväärtus 3 100 000 kr, kuna 1936. a.

Kalatoodangu väärtus (kr)¹ 1936. a. — Valeur totale du produit des pêches en 1936 (kr).

5.	Heeringad Hareng	Räimed Hareng baltique	Kilud Esprét	Lõhed Saumon	Tursad Morue	Kammeljad Carrélet	Angerjad Anguille	Kohad Sardre	Slad Lacaret	Tihoid Eperlan de mer	Põlpsitihoid Eperlan de Paysai	Haugid Brochet	Ahvendid Perche
Viru	—	188 860	64 814	64 148	946	1 876	25 657	14 144	13 167	1 151	—	4 989	9 113
Harju	—	813 495	206 517	25 005	9 282	20 478	34 725	3 120	3 885	70	—	4 925	3 647
Lääne	—	45 536	1 893	865	10 668	4 390	102 171	82 831	45 172	14	—	67 457	23 777
Saare	—	134 180	80 294	2 835	64 208	53 303	155 146	23 202	24 801	56	—	30 302	15 624
Pärnu	—	75 945	108	11 614	2 114	465	59 202	248 875	3 888	3 543	—	16 644	36 217
Kaugemere püük — Pê- che du hareng	507 500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku merekalatoodang <i>Total du produit des pêches maritimes</i>	507 500	708 016	353 626	104 467	86 616	80 518	376 901	352 172	90 413	4 836	—	124 407	87 978
1935	118 800	865 025	275 396	173 611	14 560	71 223	276 690	356 238	92 396	14 426	—	138 303	112 830
1934	121 000	770 014	301 645	182 658	11 657	80 066	284 441	421 169	64 732	46 319	—	135 508	105 218
1933	160 000	704 060	205 218	159 386	31 547	100 585	186 960	364 206	65 502	44 363	—	133 708	86 096
1932	210 000	845 137	287 327	112 019	23 178	101 581	168 372	328 432	82 557	52 246	—	200 640	130 254
1931	—	738 045	308 080	146 080	12 467	126 443	203 282	420 146	79 774	11 881	—	175 756	98 865
Siseveed — Total des eaux intérieures	—	—	—	—	—	—	8 000	203 548	43 547	—	12 637	113 926	50 711
1935	—	—	—	—	—	—	2 000	69 377	43 195	—	11 110	61 532	33 738
1934	—	—	—	—	—	—	1 456	50 310	41 958	—	12 296	61 872	30 420
1933	—	—	—	—	—	—	5 589	76 692	45 879	—	10 287	80 952	40 618
1932	—	—	—	—	—	—	9 716	51 226	53 298	—	4 537	111 183	53 860
1931	—	—	—	—	—	—	3 820	55 448	37 318	—	38 900	120 267	65 574
Üldtoodang — Grand total	507 500	708 016	353 626	104 467	86 616	80 518	384 901	555 720	134 260	4 836	12 637	233 333	138 689
1935	118 800	865 025	275 396	173 611	14 560	71 223	278 690	426 665	135 591	14 426	11 110	229 835	151 568
1934	121 000	770 014	301 645	182 658	11 657	80 066	285 897	480 479	106 690	46 319	12 296	227 380	135 638
1933	160 000	704 060	205 218	159 386	31 547	100 585	192 549	440 898	111 471	44 363	10 287	223 660	132 714
1932	210 000	845 137	287 327	112 019	23 178	101 581	178 083	379 658	115 855	52 246	4 537	371 803	184 130
1931	—	738 045	308 080	146 080	12 467	126 443	206 102	475 594	117 092	11 881	38 900	296 023	164 379
1931—1935 keskm.	152 450	784 456	287 533	154 751	18 682	95 980	228 265	440 450	117 340	83 847	15 428	269 740	153 656

	Silmud Lanproée	Vinnud Vinsre	Loiskad Brème	Lutavut Lette	Särjed Carron	Koorsad Coursin	Linastid Tanche	Klinsad Acérine	Säinad Moutier	Sogakala Mousse poissons	Säinad Sätere	Räibised Petit maître	Vitlikad Abette	Kokku Total
Viru	49 221	1 834	630	1 387	930	—	—	—	—	9 597	—	—	—	401 873
Harju	—	907	—	—	—	—	—	—	—	8 777	—	—	—	634 333
Lääne	—	13 305	6 271	—	13 163	540	3 709	666	35	16 240	—	—	—	417 371
Saare	—	117	108	70	1 046	125	—	1 048	2 080	8 420	—	—	—	597 053
Pärnu	755	24 596	1 113	—	1 092	—	—	130	—	16 516	—	—	—	502 822
Kaugemere püük — Pê- che du hareng	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 275	—	—	—	568 775
Kokku merekalatoodang <i>Total du produit des pêches maritimes</i>	49 976	39 759	8 127	1 457	16 240	665	3 769	2 744	2 115	60 825	—	—	—	3 123 127
1935	54 874	49 750	5 650	4 154	17 372	249	610	4 032	642	54 129	—	—	—	2 731 018
1934	42 951	74 656	6 874	3 851	23 361	—	—	4 835	1 181	46 662	—	—	—	2 728 298
1933	43 200	68 971	9 505	1 232	19 614	—	—	10 842	6 164	75 376	—	—	—	2 470 625
1932	49 728	81 410	2 247	1 033	11 288	—	—	8 173	3 429	89 826	—	—	—	2 806 543
1931	45 497	41 311	1 854	1 491	2 102	—	—	726	75	81 324	—	—	—	2 555 130
Siseveed — Total des eaux intérieures	—	1 961	96 595	11 475	20 548	385	10 973	5 137	3 866	11 335	235	1 335	388	596 902
1935	—	2 544	66 280	8 865	16 656	100	8 835	6 408	8 820	252	1 120	—	—	368 825
1934	—	450	52 812	5 642	11 184	306	8 050	11 355	2 848	4 444	30	640	192	337 555
1933	—	316	61 340	8 768	16 434	364	4 865	4 605	5 871	9 060	210	3 304	—	394 058
1932	—	739	64 580	7 717	13 489	578	5 202	6 189	1 301	6 318	247	7 708	80	377 890
1931	—	32 409	87 380	4 255	9 581	1 050	4 736	12 680	648	8 150	00	12 474	—	498 890
Üldtoodang — Grand total	49 976	41 720	104 723	12 932	36 788	1 050	14 742	7 881	5 981	72 160	235	1 335	388	3 730 029
1935	54 874	52 294	61 930	13 019	34 028	409	9 451	10 500	3 515	92 949	252	1 120	—	3 090 541
1934	42 951	75 106	59 636	9 493	34 545	306	8 050	15 690	4 029	53 106	30	640	192	3 085 653
1933	43 200	69 286	73 845	10 000	36 048	304	4 865	15 447	12 035	85 336	310	3 304	—	2 870 078
1932	46 728	82 155	86 827	9 400	24 727	576	5 202	14 350	4 730	58 144	247	7 708	80	3 184 442
1931	45 497	73 720	89 234	5 746	11 633	1 050	4 736	13 608	723	89 474	00	12 474	—	3 049 029
1931—1935 keskm.	46 650	70 512	70 305	9 532	28 206	569	6 461	13 920	5 068	75 402	148	5 049	54	3 053 929

¹ Kalatoodangu väärtus 1936. a. on arvatud võrdkaalustatud keskmiste kuuhindadega iga ranna kohta, kuna varemalt aastail on toodangu väärtus arvatud aasta (lüh) keskmise hinnaga.

tõusis 3 720 000 *kr*-le, s.o. 20% suurem. Püügivate järgi jaotus kalatoodangu väärtus järgmiselt: kauge-meretoodang 569 000 *kr*, rannavetetoodang 2 554 000 *kr* ja sisevetetoodang 597 000 *kr*. Kaugemeretoodang koosneb peamiselt heeringatoodangu väärtusest 567 500 *kr* suuruses. Rannavetetoodangu väärtus oli kõige suurem Harju rannas — 634 000 *kr*, Saare rannas 598 000 *kr*, Pärnu rannas 503 000 *kr*, Lääne rannas 417 000 *kr* ja kõige väiksem Viru rannas — 402 000 *kr*.

Kalaliikide järgi oli kõige suurem räime-
toodangu väärtus — 708 000 *kr*. Räimetoodangu-
väärtus tõusis kõige kõrgemale Harju rannas —
313 500 *kr*, kuna seal oli suuremaid toodanguid ajal,
mil räimehind oli kõrge; kuid siinjuures ei saa jätta
mainimata ka seda, et räimehind aasta keskmiselt
oli Harju rannas kõige kallim. Kõige väiksem oli
räimetoodangu väärtus Lääne rannas — 45 500 *kr*.
Räimedele järgneb kohatoodangu väärtus,
mis oli 556 000 *kr*. Kohatoodangust enamuse püüti
merevetest, samuti tõuseb ka merevete kohatoodangu
väärtus kõrgemale. Merevete kohatoodangu väärtus
oli möödunud aastal 352 000 *kr* ja sisevete koha-
toodangu väärtus 203 600 *kr*. Merevete kohatoodangu
väärtusest suurem osa langes Pärnu rannale, kus koha-
toodang oli ka suurem kui mujal. Pärnu ranna koha-
toodangu väärtus möödunud aastal oli 249 000 *kr*.
Angerjatoodangu väärtus oli 384 900 *kr*
eelmise aasta 278 700 *kr* vastu, s.o. 38% suurem.
Angerjatoodangust enamuse püüti mererannikul, samuti
tõuseb ka merevetest püütud angerjate väärtus
376 900 *kr*-le, kuna sisevete angerjatoodangu väärtus
moodustab ainult 8 000 *kr*. Kilutoodangu
väärtus oli möödunud aastal 353 600 *kr*. Kilutoodangu
väärtus oli kõige suurem Harju rannas — 206 500 *kr*,
olguigi et Harju ranna kilutoodang polnud mitte kõige
suurem, kuid Harju rannas oli kiluhind ka aasta keskmiselt
kõige kõrgem. Haugitoodangu väärtust
võis möödunud aastal hinnata 238 300 *kr*-le
eelmise aasta 229 800 *kr* vastu, s.o. ligi 4% suurem.
Haugitoodangu väärtus oli mererannikul 124 400 *kr*
ja sisevetel 113 900 *kr*. Ahvenatoodangu
väärtus oli 1936. a. 138 700 *kr* eelmise aasta 151 600 *kr*
vastu, s.o. 8% väiksem. Siiatoodangu väärtus
oli 134 300 *kr*, pea sama suur oli ta ka aasta varemalt.
Siiatoodangu väärtusest 90 400 *kr* langes meri-
süa arvele ja 43 900 *kr* sisevetesüa arvele. Latika-
ja lõhetoodangu väärtused olid pea võrdsed.
Latikatoodangu väärtust võis hinnata 104 700 *kr*-le
ja lõhetoodangu väärtust 104 500 *kr*-le. Muude kala-
liikide toodangu väärtus oli igal üksikul alla 100 000 *kr*.
Üksikasjaliselt on toodanguväärtus toodud lisatud
tabelis kõigi kalaliikide kohta.

7. Õnnetused kalastusel.

Accidents avec pêcheurs.
teatati õnnetusjuhte vähem kui aasta varemalt. Õnnetusi inimestega oli samuti tunduvalt vähem kui

Õnnetuste suhtes osutus möödunud aasta soodsamaks eelmisest: korrespondentide poolt

aasta varemalt. Möödunud aastal uppus kalureid kalastusel 6 meest, kuna aasta varemalt uppunute arv oli 7 meest. Vigastada sai 3 meest eelmise aasta 6 vastu. Õnnetusjuhtudest inimestega tuli ette Harju rannas 2 uppumist ja 3 vigastamist, Saare rannas uppus 4 meest. Õnnetused inimestega juhtusid kõik aasta teisel poolel, s.o. peamiselt sügiskuudel. Augustis tuli ette 1 uppumisjuht ja 1 vigastus, septembris 2 uppumisjuhtu, oktoobris kaks uppumisjuhtu, novembris 1 uppumisjuht ja detsembris 2 vigastust.

Samuti oli väiksem ka materjalikahjude summa eelmise aastaga võrreldes. Materjalikahjude summa oli 1935. a. 94 965 *kr* ja 1936. a. 16 381 *kr*, seega 83% väiksem eelmise aasta omast. Materjalikahjude tekitajana oli suuremal osal juhtudest torm. Tormikalhjade kogusumma oli üle 12 880 *kr*, s.o. 79% materjalikahjude kogusummast. Hoovus ja voo tegi kahju kalureile ligi 1 300 *kr* cest ehk 8% materjalikahjude kogusummast. Jää liikumise läbi tekkinud püüniste hävimisest tõusis kahjusumma ligikaudu 2 000 *kr* ehk 12% materjalikahjude kogusummast, kuna muudel põhjustel tekkinud kahjusumma oli koguni väike. Jaotades õnnetustel tekkinud kahju hävingu iseloomu järgi, peame tegema vahet täieliku hävimise ja osalise hävimise vahel. Osalise hävinemise all on arvestatud see osa kahjust, mis vähendab paatide või püüniste väärtust. Täielikult hävinud püüniste ja paatide väärtus oli ligi 6 500 *kr* ja osalise hävingu väärtust hinnati ligi 9 900 *kr*-le. Möödunud aastal hävis räimevõrke 62, kiluvõrke 52, suurkalavõrke 108, suurkalamärde 78 jne. Osaliselt hävinud püüniste arv oli tublisti suurem.

8. Kalakaubanduse bilans.

Balances du commerce de poisson.

Kalakauba väljavedu möödunud aastal kaalu järgi näitas väikest tagasiminekut, langedes eelmise aasta 1 642 000 *kg*-lt 1 593 000 *kg*-le. Väärtuse järgi näitas kalakaubandus väljaveo osas tõusu eelmise aasta 810 000 *kr*-lt 1 111 000 *kr*-le, s.o. 37%. Kalakauba väljaveos tähtsamat osa etendas, nagu varemalt aastailgi, värskekala väljavedu. Värsket kala veeti välja üle 1 517 000 *kg* ja nende väärtus tõusis üle 1 040 000 *kr*.

Kalakauba sissevedu näitas tõusu nii kaalult kui väärtuselt. Kalakaupa veeti sisse kokku ligi 5 676 700 *kg*, eelmise aasta 4 916 700 *kg* vastu. Sisseveetud kalakauba väärtus möödunud aastal tõusis üle 948 000 *kr* eelmise aasta 731 000 *kr* vastu. Kalakauba sisseveos etendab tähtsamat osa soolatud kala sissevedu, mis peamiselt koosnes heeringaist. Soolatud, kuivatatud ja suitsutatud kalu veeti sisse möödunud aastal 5 640 000 *kg* eelmise aasta 4 914 000 *kg* vastu. Sama kalakaubaliigi sisseveo väärtus tõusis eelmise aasta 724 000 *kr*-lt 931 700 *kr*-le. Muude kalakaubaliikide sissevedu oli eelmise liigiga võrreldes vähene.

Meie kalakauba suurimaks ostjaks on Rootsi. Möödunud aastal veeti Rootsi kalakaupa 456 *tn* 290 000 *kr* väärtuses. Poola ja Danzigi veeti meie kala 264 *tn* 114 000 *kr* väärtuses, Saksa — 116 *tn* 133 000 *kr*

väärtuses. Märkimisväärsete meie kalakaupade tarvitajatena võiks veel nimetada Soomet ja Prantsust. Soome veeti kalakaupu 285 tn 79 000 kr väärtuses ja Prantsusse 65 tn 40 000 kr väärtuses.

Võttes arvesse oma kalatoodangut, sellele arvates juure sisseveo ja maha väljaveo, saame ligikaudselt sisemaise kalatarvituse, sest sisemaste väiksemate veekogude toodang pole arvestatud, samuti pole ka arvestatud rikkiläänud kalakaupu, mis pahatihti juhtub väiksemate kogustega püügi suurhooaegadel.

Oma kalatoodang mõõdunud aastal oli 206 949 kv, sissevedu 56 767 kv ja väljavedu 15 934 kv, seega jäi sisemaiseks tarvitamiseks 247 782 kv eelmise aasta 216 696 kv vastu, s.o. 14% rohkem. Jagades sisemaiseks tarvitamiseks jäänud kalakoguse elanikkude arvule selgub, et üks elanik tarvitas kalakaupu keskmiselt 21,9 kg. Aasta varemalt oli keskmine tarvitus ühe elaniku kohta 19,2 kg, seega osutus mõõdunud aastal kalatarvitus ühe elaniku kohta 14% suuremaks kui aasta varemalt.

Kaladuse kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud:

Kaladus 1935. a. — P. Kind, E. Statistika nr. 172(3) 1936. a., lk. 140—148.
 Kaladus 1934. a. — P. Kind, E. Statistika nr. 160(3) 1935. a., lk. 117—125.
 Kaladus 1933. a. — P. Kind, E. Statistika nr. 148(3) 1934. a., lk. 125—135.
 Kaladus 1932. a. — P. Kind, E. Statistika nr. 136(3) 1933. a., lk. 133—141.
 Kaladus 1928—31. a. — P. Kind, E. Statistika nr. 124(3) 1932. a., lk. 137—147.

H. Reiman.

ÜLEPIIRILIHKLEMINE.

MOUVEMENT à TRAVERS la FRONTIÈRE.

Rahvastiku ülepiirilihklemine on tingitud kõrgel määral majanduslikest ja kultuurilisest sidemest välismaaga. Muutused neil aladel peegelduvad ka rahvastiku liiklemises. Eriti selgesti ilmneb see läbielatud majandusliku kriisi mõjuavaldusis, nii kui seda näitavad järgnevad andmed ülepiiriliklejate arvust Eestis 1923—36. a.

Ühes kriisi süvenemisega langevad need jällegi, kuigi mitre sel määral kui teostus majanduselu kokkutõmbumine. Viimaseil aastail seoses konjunktuuri paranemisega ülepiirilihklemise arvud siiski ei tõuse; järelikult on siin tegemist segavate asjaoludega, mis vajavad selgitamist.

Ülepiirilihklemine (1 000 in.).
 Personnes traversant la frontière (1 000).

L.	Sisse- sõitnud Entrées	Välja- sõitnud Sorties	Kokku Total	Indeks 1923=100 Nombre- indices 1923=100
1936	174	174	348	446,2
1935	193	192	385	493,6
1934	196	196	392	502,6
1933	195	196	391	501,3
1932	202	201	403	516,7
1931	238	237	475	609,0
1930	251	251	502	643,6
1929	261	261	522	669,2
1928	247	247	494	633,3
1927	193	194	387	496,2
1926	127	130	257	329,5
1925	36	39	75	96,2
1924	35	36	71	91,0
1923	40	38	78	100

1923. a. kuni majandusliku konjunktuuri kõrgseisuni tõusevad ülepiiriliklejate arvud hoogsasti;

Seda võimaldab ülepiiriliklejate eritlemine liiklemisdokumentide järgi (tab. 2). Andmed on toodud vaid 1927. a. peale, mis ajast Eesti-Läti liiklemine teostub sisepassidega; 1929. a. peale ka Eesti-Soome vaheline liiklemine teostub reisikaartidega. Need kergendused kahtlemata tõstsid üldist ülepiiriliklejate koguarvu tunduvalt, sest nimetatud maade vaheline liiklemine mitmekordistus järsku. Ent ka seda läbi- liiklemist mõjutas majandusliku konjunktuuri muutumine; nii Eesti-Läti kui Eesti-Soome vaheline liiklemine langes kriisiaastail suuresti, samuti kui välispassidega liiklemine Eesti ja kaugemate riikide vahel. Kuid viimaseil aastail liiklemine Soome ning kaugemate riikide ja Eesti vahel näitab reeglipäraselt uut tõusu, Eesti-Läti vaheline liiklemine aga mitte: see osutub tunduvalt langenuks, eriti 1936. a. ca 30 tuh. inimese ehk 20% võrra, mis ei jäta mõjutamata ka üldarve.

Liklemisdokumendid 1927—36. a. — Documents des personnes traversant la frontière de 1927—36.

2.	Sisepassid (istikutunn.) Passeports ordinaires			Reisikaardid Cartes de voyage			Välispassid — Passeports pour l'étranger			Kokku — Total		
	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe (±)	Entrées	Sorties	Dif- fèrence (±)	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe (±)	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe (±)
1930	120 622	120 889	—267	15 842	16 024	—182	37 194	37 034	+160	173 658	173 947	—289
1935	151 283	150 416	+867	12 134	12 303	—169	20 752	20 601	+151	193 169	192 320	+849
1934	159 277	159 134	+143	9 160	8 907	+253	27 246	27 532	—286	195 683	195 573	+110
1933	160 261	160 526	—265	8 736	9 082	—296	25 741	25 911	—170	194 318	195 519	—701
1932	169 720	168 926	+794	7 823	7 808	+15	24 827	24 347	+480	202 375	201 081	+1 294
1931	189 611	190 334	—723	14 474	13 451	+1 023	33 728	33 568	+160	237 313	237 351	—462
1930	201 724	201 779	—55	12 949	12 395	+554	36 509	37 170	—661	251 182	251 344	—162
1929	213 563	212 166	+1 397	5 834	6 463	—629	41 243	42 749	—1 506	260 640	261 378	—738
1928	207 432	206 373	+1 059	—	—	—	39 119	40 845	—1 726	240 551	247 218	—667
1927	157 953	157 340	+613	—	—	—	34 737	37 101	—2 364	192 690	194 441	—1 751

Sellest Eesti kodanikud — Dont sujets estons.

1936	56 312	56 664	—352	8 559	8 658	—99	8 732	8 840	—108	73 603	74 162	—559
1935	89 760	90 002	—242	6 755	6 053	+702	7 697	7 500	+197	104 212	104 557	—345
1934	100 244	101 175	—931	5 447	5 385	+62	7 038	7 731	—693	113 329	114 201	—862
1933	98 739	99 385	—628	5 460	5 791	—341	6 561	6 405	+156	110 750	111 561	—811
1932	105 278	104 514	+764	4 953	5 200	—247	6 523	5 984	+544	110 750	115 608	+1 061
1931	119 104	113 066	+6 038	4 420	4 222	+198	8 734	8 430	+304	132 258	131 318	+940
1930	180 617	130 786	+49 831	3 838	3 716	+122	9 078	10 171	—1 092	144 434	144 673	—239
1929	132 372	131 185	+1 187	1 070	1 494	—424	11 687	12 642	—955	145 129	145 321	—192
1928	129 627	127 334	+2 293	—	—	—	11 549	12 888	—1 339	141 176	140 222	+954
1927	99 072	98 998	+74	—	—	—	10 900	12 887	—1 927	110 032	111 885	—1 853

Et selline erandlik nähtus on tingitud Eesti kodanike liiklemise kahanemisest Eesti ja Läti vahel, näitavad nii tab. 2, kui eriti ülepiirisõitvate riikkondsuse andmed (tab. 3). Viimastest selgub, et võrreldes 1935. a. on Eestis käinud lätlaste arv

koguni kasvanud (4,5%), Lätis käinud eestlaste arv aga on suuresti kahanenud (37,0%).

Tingitud on see nähtus mitmest põhjusest, kuid tähtsamaks on ühelt poolt eesti põllutöölise Läti töölemineamise tõkestamine, mis pidurdas ka üldse

Piirist ülesõitnute riikkondsus 1935—36. a. — Sujétion des personnes traversant la frontière de 1935—36.

3.		Siseseõitnud Entrées		Väljaseõitnud Sorties		Siseseõitnud % Entrées %		Väljaseõitnud % Sorties %	
		1936	1935	1936	1935	1936	1935	1936	1935
Eesti	Sisepassidega — Passep. ordinaires	56 312	89 760	56 664	90 002	32,43	46,47	32,58	46,30
Estonie	Välispassidega — Passep. p. l'étranger	8 732	7 697	8 840	7 500	5,03	3,98	5,08	3,90
	Reisikaartidega — Cartes de voyage	8 559	6 755	8 658	7 055	4,93	3,50	4,98	3,07
Ameerika	— États-Unis	342	549	331	527	0,48	0,28	0,48	0,27
Austria	— Autriche	539	382	539	397	0,31	0,20	0,31	0,21
Belgia	— Belgique	154	97	148	96	0,09	0,05	0,09	0,05
Danrig	— Danrig	79	36	71	43	0,05	0,02	0,04	0,02
Helveetsla	— Suisse	282	295	273	277	0,16	0,15	0,16	0,14
Hilua	— Chine	6	4	6	4	0,00	0,00	0,00	0,00
Hispaania	— Espagne	20	17	26	20	0,01	0,01	0,01	0,01
Hollandi	— Pays-Bas	323	288	325	293	0,19	0,15	0,19	0,15
Inglise	— Angleterre	1 273	1 082	1 227	1 047	0,74	0,56	0,70	0,55
Itaalia	— Italie	240	257	242	263	0,14	0,13	0,14	0,14
Jaapan	— Japon	138	121	137	120	0,08	0,06	0,08	0,06
Kanada	— Canada	29	20	34	26	0,02	0,01	0,02	0,01
Kreeka	— Grèce	28	20	28	20	0,02	0,01	0,02	0,01
Leedu	— Lithuanie	976	843	930	853	0,56	0,44	0,54	0,44
L. Slaavia	— Yougoslavie	48	52	37	50	0,03	0,03	0,02	0,03
Läti	Sisepassidega — Passep. ordinaires	64 310	61 523	64 225	60 414	37,03	31,85	36,92	31,41
Lettonie	Välispassidega — Passep. p. l'étranger	3 301	2 613	3 333	2 868	1,90	1,85	1,92	1,40
Norra	— Norvège	213	148	212	144	0,12	0,08	0,12	0,07
N. S. V. L. (Vene)	— U. R. S. S.	1 044	1 201	1 046	1 209	0,60	0,62	0,60	0,63
Poola	— Pologne	953	969	927	953	0,55	0,50	0,53	0,50
Prantsuse	— France	406	434	464	425	0,27	0,22	0,27	0,22
Rumeenia	— Roumanie	96	85	91	82	0,05	0,04	0,05	0,04
Rootsi	— Suède	5 448	3 019	5 304	2 021	3,14	1,56	3,05	1,52
Saksa	— Allemagne	5 565	4 633	5 596	4 637	3,20	2,40	3,21	2,41
Soome	Välispassidega — Passep. p. l'étranger	4 295	3 272	4 312	3 275	2,47	1,89	2,47	1,70
Finlande	Reisikaartidega — Cartes de voyage	7 283	5 379	7 366	5 243	4,19	2,70	4,23	2,78
Taani	— Danemark	423	398	430	380	0,25	0,21	0,25	0,19
Tšehhoslovakkia	— Tchécoslovaquie	551	461	552	463	0,32	0,24	0,32	0,24
Türgi	— Turquie	27	20	27	10	0,02	0,01	0,02	0,01
Ungari	— Hongrie	629	344	636	343	0,36	0,18	0,37	0,18
Riikkondsuse	— N'ayant auc. suj.	236	320	224	282	0,16	0,17	0,13	0,15
Muud riigid	— Autres pays	160	75	177	88	0,10	0,04	0,10	0,05
Kokku Total	Sisepassidega — Passep. ordinaires	120 622	151 283	120 889	150 416	—	—	—	—
	Välispassidega — Passep. p. l'étranger	37 194	29 732	37 034	29 601	—	—	—	—
	Reisikaartidega — Cartes de voyage	15 842	12 134	16 024	12 303	—	—	—	—
	Üldse — Total	173 658	193 169	173 947	192 320	100,00	100,00	100,00	100,00

selguseta otstarbega ülepiiriliiklemist, teiselt — turu hindade vahekorra muutumine Eestis ja Lätis. Varem ail aastail suure arvu isikute Lätis käimist, eriti piiri-aladel, põhjustasid Lätis madalamad riide-, naha- ja pudukaupade hinnad; viimaseil aastail aga on need seal juba kõrgemad. Kuna ka toitainete hinnad Lätis on kõrgemad, siis pole erakorralisil põhjusi eestlaste Lätis käimiseks, vaid pigemini vastupidi, ja selle tagajärjel ongi mõlema rahva ülepiiriliiklemine tasakaalustunud. Eestis käivate lätlaste arv juba ületas pisut Lätis käivate eestlaste arvu (1936. a. 1 eestlase kohta 1,1 lätlast; 1930. a. 1 lätlaste kohta 1,8 eestlast).

Teistes riikides käinud eestlaste arv on 1936. a., võrreldes eelmisega, tunduvalt tõusnud, samuti on tõusnud suurema osa teiste riikide kodanike käimine Eestis; ainult Helveetsia, Itaalia, L.-Slaavia, NSVL ja Poola kodanike arv on pisut vähenenud (tab. 3).

Peale liiklemise intensiivsuse on oluline jälgida ka selle tulemusi — ülepiiri sisse- ja väljasõitjate arvulist vahekorda. Tab. 2 andmete kohaselt see on kriisiajal olnud, vastandina kuni 1931. a.-ni kestnud väljasõitnute ülekaalule, mitmel aastal sissesõitnute ülekaaluga; kuid seda siiski suurel määral välismaalaste Eestisse rännu arvel. Eesti kodanikke aga on sõitnud rohkem sisse kui välja vaid 1931. ja 1932. a.;

Lükklemisintensiivsus kande järgi % 1936. a. — Intensité du mouvement d'après les mois 1936 (%).

4.	Sissesõitnud — Entrées								Väljasõitnud — Sorties									
	Tallinn	Valga	Narva	Mõisaküla	Münd	Piirivalve-punktid	Concl. de la frontière	Kokku Total	Kokku 1935 Total 1935	Tallinn	Valga	Narva	Mõisaküla	Münd	Autres	Piirivalve-punktid	Concl. de la frontière	Kokku Total
Jaauuar	1,8	5,0	7,2	4,6	2,3	8,0	6,3	6,4	1,8	6,3	7,1	5,2	2,7	8,1	6,4	5,0	6,4	5,0
Veebruar	1,8	5,6	7,3	6,1	2,2	6,9	5,6	5,5	1,8	5,6	6,8	5,6	3,3	7,0	5,6	5,5	5,6	5,5
Märts	1,5	6,4	6,8	6,1	2,4	8,3	6,5	6,3	1,3	7,0	7,8	8,0	3,1	8,6	6,8	6,8	6,8	6,8
Aprill	2,9	7,6	8,2	7,7	4,1	9,6	7,9	7,9	2,6	7,7	10,2	8,0	4,1	9,4	7,7	7,6	7,7	7,6
Mai	8,9	9,9	7,4	6,3	7,4	11,2	10,9	8,4	8,2	8,3	7,5	4,9	7,3	10,5	9,5	8,6	8,4	8,6
Juuni	23,1	11,4	13,2	12,9	32,9	10,3	13,5	13,1	22,6	10,0	9,0	12,8	26,0	11,2	13,5	12,8	13,5	12,8
Juuli	21,9	10,8	10,0	18,5	18,0	8,9	12,1	11,9	20,5	11,4	9,4	16,1	14,2	8,8	11,8	11,5	11,8	11,5
August	17,2	10,9	10,5	13,1	13,3	10,6	12,0	11,8	20,3	11,8	9,0	13,6	17,8	10,3	12,7	12,2	12,7	12,2
September	8,1	9,3	8,3	6,4	6,0	6,9	7,5	8,9	8,5	9,4	8,7	7,3	7,1	6,8	7,6	9,1	7,6	9,1
Oktoober	6,3	7,1	7,2	4,9	4,3	6,3	6,4	7,4	6,5	7,3	8,3	5,4	4,7	6,3	6,6	7,2	6,3	7,2
November	3,5	7,0	6,6	4,8	4,1	4,7	6,0	6,0	3,4	7,3	7,8	5,0	4,5	6,6	6,1	6,0	6,1	6,0
Detsember	3,0	3,4	7,3	8,6	3,0	6,8	6,0	6,8	2,5	7,9	8,4	8,1	5,2	6,4	5,8	6,4	5,8	6,4
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Piirist ülesõitnud piiripunktide järgi 1936. a. — Personnes ayant passé la frontière d'après les cordons en 1936.

5.	Sisse-passidega Passports ordinaires	Välis-passidega Passports pour l'étranger	Reisi-kaartidega Cartes de voyage	Kokku Total	1935. a. kokku Total 1935	%	
						1936	1935
Sissesõitnud — Entrées.							
Tallinn	289	19 805	15 349	35 443	26 524	20,4	13,7
Valga	14 703	13 203	—	27 906	24 647	10,1	12,8
Narva	—	1 778	—	1 778	1 899	1,0	1,0
Mõisaküla	2 149	245	—	2 394	2 391	1,4	1,2
N.-Jõesuu	—	8	16	24	24	0,0	0,0
Irbeska	—	16	—	16	20	0,0	0,0
Mõniste	404	1	—	405	498	0,2	0,3
Koiküla	435	1	—	436	645	0,3	0,3
Kuressaare	709	112	—	821	890	0,5	0,6
Pärnu	86	86	1	173	220	0,1	0,1
Paldiski	—	5	20	25	24	0,0	0,0
Haapsalu	—	—	9	9	14	0,0	0,0
Kärda	—	—	—	—	1	—	0,0
Kunda	—	4	318	322	233	0,2	0,1
Teised punktid	—	—	129	129	75	0,1	0,0
Piirivalvepunktid	101 787	1 930	—	103 717	135 104	59,7	70,0
Kokku — Total	120 622	37 194	15 842	173 658	193 169	100,0	100,0
Väljasõitnud — Sorties.							
Tallinn	247	18 975	15 529	34 751	28 054	20,0	13,6
Valga	14 571	13 894	—	28 465	24 086	10,4	12,5
Narva	—	1 614	—	1 614	1 820	0,9	1,0
Mõisaküla	2 170	200	—	2 370	2 383	1,4	1,3
N.-Jõesuu	—	14	22	36	24	0,0	0,0
Irbeska	—	16	—	16	20	0,0	0,0
Mõniste	685	4	—	689	556	0,4	0,3
Koiküla	677	4	—	681	794	0,4	0,4
Kuressaare	642	108	5	755	841	0,4	0,4
Pärnu	96	73	8	177	162	0,1	0,1
Paldiski	—	5	34	39	49	0,0	0,0
Haapsalu	—	—	9	9	12	0,0	0,0
Kärda	—	—	—	—	—	—	—
Kunda	—	8	322	330	226	0,2	0,1
Teised punktid	—	1	95	96	74	0,1	0,0
Piirivalvepunktid	101 801	2 060	—	103 861	135 210	59,7	70,3
Kokku — Total	120 689	37 034	16 024	173 747	192 320	100,0	100,0

1934. ja 1935. a. sisserännu ülekaal langeb täiesti välismaalaste arvel; samuti 1936. a. väljasõitjate ülekaalu on pehmenanud välismaalastest sissesõitjate ülekaal. Arvates ülepiirilikele jate üldarvust mahe Eesti kodanikud, saame välismaalaste suhtes järgmised tulemused (+ sissesõitjate, — väljasõitjate ülekaal) 1934. a. +270, 1934. a. +1 194, 1934. a. + 1 072. 1933. a. +110, 1932. a. +233, 1931. a. —478, 1930. a. +77, 1929. a. 591, 1928. a. —1 521, 1927. a. +102. Nii selgub, et just kriisi ajal on välismaalased eriliselt püüdnud jääda Eestisse, mis kestab ka veel praegugi, kuigi väiksemal määral. Eestlasi seevastu, peale väheste erandaastate, näib ikka tahtvat jääda elama välismaale.

Suhteliselt liiklejate üldarvule kohale püsima jääjate arv, niipalju kui see väljendub sisse- ja väljaõitjate ülekaalus, on tab. 2 kohaselt siiski üsna väike, näit. 1930—34. a. keskmisena 0,3%. Sellest järeldub, et ülepiirilikelemise välja- ja sisseränd etendab võrdlemisi väikest osa; valdav enamik on mitmesugustel muudel otstarvetel reisijad.

Et reisutstarb suures osas kannab mitte-ärilist iseloomu, näitab ülepiirilikele jate suur kõikumine aastaegade järgi (tab. 4): suvekuudel on selliseid

ligi kaks korda rohkem kui talvel. Ja otsustades piiripunktide järgi näib, et mitteäri-reisijaid on eriti rohkesti just kaugereisijate, eriti Tallinna kaudu reisijate seas (turistid).

Millises suunas, millisel määral teostub reisijate liiklemine, nähtub tab. 5 andmeist. Arvestamata kohaliku tähtsusega piirivalvepunkte, nii sisse- kui väljasõitjad kasustavad peamiselt Tallinna ja Valga teid; teised punktid, nende seas ka Narva, etendavad väikest osa. Kaugrännakuiks Eesti kodanikud näivad kasustavat väljasõiduks rohkem Valga teed, sissesõiduks aga Tallinna ja teisi teid.

Väljaspasidtega eestlaste liiklemine piiripunktides 1936. a.

	1936			1935		
	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe + või —	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe + või —
Tallinn	3 193	3 139	+54	2 586	2 273	+308
Valga	4 151	4 361	—210	3 687	3 922	—235
Narva	588	527	+69	620	568	+52
Mõisaküla	77	53	+19	65	45	+20
Haapsalu	—	—	—	—	—	—
Teised ja piirivalvepunkt.	728	755	—27	739	687	+52
Kokku	8 732	8 840	—108	7 697	7 500	+197

Ülepiirilikelemise kohta enam Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid ja andmed:

- Rahvaliklemine üle piiri 1934 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 160(30), 1935 a., lk. 154—157.
 Rahvaliklemine üle piiri 1932 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 136(3), 1933 a., lk. 160—163.
 Rahvaliklemine üle piiri 1931 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 124(3), 1932 a., lk. 169—172.
 Rahvaliklemine üle piiri 1930 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 113(4), 1931 a., lk. 236—240.
 Väljaränd 1933 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 150(5), 1934 a., lk. 248—251.
 Väljaränd 1932 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 138(5), 1933 a., lk. 268—271.
 Väljaränd 1931 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 130(9), 1931 a., lk. 490—492.
 Väljaränd 1930 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 113(4), lk. 241—243.

H. Reiman.

VÄLJARÄND 1935. ja 1936. a.¹⁾
 ÉMIGRATION en 1935 et 1936.

Eesti väljarännu-statistika algmaterjaliks on väljaspassi hankimisel väljasõitja poolt täidetud küsimusleht, millel on märgitud ka välismaale sõidu otstarb. Peale väheste erandite väljarändajaiks on loetud kõik elukohavahetuse ja tööotsimise otstarbel välismaale sõitjad. Kuna aga andmed puuduvad, kas kõik väljaspassi võtnud isikud on sõit-

nud välja, samuti võimalik on, et tõeline välismaale sõitmise otstarb mõnikord jääb varjatuks, tuleb võtta siin esitatud väljarännuandmeid mõningate reservatsioonidega.

Taustaks väljarännu andmestikule on täpsad ülepiirilikelemise andmed (tab. 1), neist eriti Eesti kodanike kohta. Viimastest selgub, et ülepiirilikelemise

¹⁾ Keskbüroo väljaandel väljarännu kohta varem ilmunud kirjandus vt. „E. St.“ nr. 164(7)—165(8) 1935, lk. 370.

Väljaränd Euroopasse sihtmaade järgi*) — Emigration en Europe d'après les pays de destination.

3.	1936			1935			1934	1933	1932	1931	Keskmine 1930—34 Moyenne 1930—34	%					Keskmine 1930—34 Moyenne 1930—34	
	Kokku Total	Mehed Hommes	Naised Femmes	Kokku Total	Mehed Hommes	Naised Femmes						1936	1935	1934	1933	1932		1931
Austria — Autriche	—	—	—	1	—	1	0	3	2	1	4	—	0,6	2,6	1,1	1,3	0,3	1,4
Belgia — Belgique	5	4	1	4	2	2	7	7	4	4	10	1,8	2,2	3,1	2,7	2,7	1,3	5,5
Danzig — Danzig	7	6	1	10	10	—	9	16	7	21	13	2,5	5,6	4,0	6,1	4,7	7,1	4,5
Helveetsia — Suisse	1	—	1	2	1	1	—	1	1	1	0	0,3	1,1	—	—	0,7	0,3	0,0
Hispaania — Espagne	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	1	—	—	0,9	0,4	—	—	0,3
Hollandi-Pays-Bas	19	2	17	19	19	—	23	15	6	22	30	0,7	10,6	10,1	5,7	4,0	7,4	12,4
Inglise — Angleterre	33	15	18	24	15	9	15	49	8	21	21	11,0	13,4	6,6	18,7	5,3	7,1	7,3
Itaalia — Italie	1	1	—	1	1	—	—	—	—	1	1	0,3	0,6	—	—	—	0,3	0,3
Jugoslaavia — Yougosl.	2	2	—	1	1	—	2	2	4	—	2	0,7	0,6	0,9	0,8	2,7	—	0,7
Kreeka — Grèce	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1,4	—	—	—	—	—	—
Leedu — Lithuanie	5	1	4	7	1	6	13	10	30	18	19	1,8	3,9	5,7	3,8	20,1	6,1	8,7
Läti — Lettonie	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	0	1,1	—	—	0,8	—	—	0,0
Norra — Norvège	3	2	1	—	—	—	1	1	—	—	0	1,1	—	0,4	0,4	—	—	0,0
Poola — Pologne	24	18	6	7	6	1	7	14	12	14	11	8,5	3,9	3,1	5,3	8,1	4,7	3,8
Prantuse — France	4	3	1	9	6	3	14	36	12	24	49	1,4	5,0	6,2	13,7	8,1	8,1	16,9
Rootsi — Suède	106	34	72	48	12	36	57	28	24	43	30	37,3	28,8	25,1	10,7	10,1	14,5	12,4
Rumeenia-Roumanie	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	0	—	—	—	0,8	—	—	0,0
Saksa — Allemagne	28	13	15	17	5	12	38	52	24	02	52	0,8	9,5	16,7	19,8	16,1	31,0	17,9
Soome — Finlande	14	0	5	15	13	2	21	16	7	21	18	4,9	8,4	9,3	6,1	4,7	7,1	9,2
Taani — Danemark	3	1	2	8	3	5	5	1	3	5	3	1,1	4,5	2,2	0,4	2,0	1,7	1,0
Tšehhoslov. — Tchecosl.	1	—	1	—	—	—	2	2	1	7	3	0,3	—	0,9	0,8	0,7	2,3	1,0
Ungari — Hongrie	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	0,4	—	—	0,7
Münd rigidid — Autr. pays	2	—	2	6	3	3	5	4	4	—	4	0,7	3,3	2,2	1,5	2,7	—	1,4
Teadm. sihtmaa — Inconnu	19	10	—	18	18	—	31	72	62	203	81	6,7	9,1	12,0	21,0	29,4	40,6	21,8
Kokku — Total	284 ¹⁾	135	149	197	116	81	258	334	211	500	371 ¹⁾	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Väljarändajate vanus 1935. ja 1936. a. — Age des émigrants.

4.	Passiomannikke Porteurs des passeports			Ühessõltijaid Person. comprises dans les mêmes passeports			Üldse — Grand total						
	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	%			
											Total	H.	F.
1936.													
Väljaspool Euroopat — Hors d'Europe.													
Alla 14 a.	1	—	1	3	2	1	4	2	2	5,6	5,9	5,1	
15—19 a.	6	2	4	—	—	—	6	2	4	8,2	6,9	10,3	
20—29 „	31	16	15	1	—	1	32	16	16	43,8	47,0	41,0	
30—59 „	22	12	10	2	—	2	24	12	12	32,0	35,3	30,8	
60 ja enam	3	2	1	—	—	—	3	2	1	4,1	5,0	2,5	
Teadmata	1	—	1	3	—	3	4	—	4	5,6	—	10,3	
Kokku	64	32	32	9	2	7	73	34	39	100,0	100,0	100,0	
Euroopa riigesse — Pour pays européens.													
Moins de 14 a.	1	1	—	5	1	4	6	2	4	2,1	1,3	2,0	
15—19 a.	52	15	37	—	—	—	52	15	37	17,9	10,0	20,4	
20—29 „	134	81	53	3	—	3	137	81	56	47,2	54,0	40,0	
30—59 „	88	50	38	2	—	2	90	50	40	31,1	33,3	28,8	
60 et plus	3	1	2	—	—	—	3	1	2	1,0	0,7	1,4	
Inconnu	2	1	1	—	—	—	2	1	1	0,7	0,7	0,7	
Total	280	149	131	10	1	9	290	150	140	100,0	100,0	100,0	
1935.													
Väljaspool Euroopat — Hors d'Europe.													
Alla 14 a.	—	—	—	4	2	2	4	2	2	4,8	5,7	4,2	
15—19 a.	5	2	3	3	2	1	8	4	4	8,6	11,4	8,3	
20—29 „	23	13	10	4	—	4	27	13	14	32,6	37,2	29,2	
30—59 „	31	12	19	7	—	7	38	12	26	45,8	34,3	54,1	
60 ja enam	6	4	—	—	—	—	6	4	2	7,2	11,4	4,2	
Teadmata	—	—	2	3	—	3	3	—	3	3,5	—	5,9	
Kokku	65	31	34	21	4	17	86	35	51	100,0	100,0	100,0	
Euroopa riigesse — Pour pays européens.													
Moins de 14 a.	5	1	4	2	1	1	7	2	5	3,3	1,6	6,0	
15—19 a.	20	3	17	1	—	1	21	3	18	9,0	2,3	21,4	
20—29 „	88	60	28	3	1	2	91	61	30	42,9	47,7	35,7	
30—59 „	82	60	22	2	—	2	84	60	24	39,6	46,0	28,6	
60 et plus	9	2	7	—	—	—	9	2	7	4,3	1,5	8,3	
Inconnu	1	—	1	—	—	—	1	—	1	0,5	—	1,2	
Total	205	126	79	8	2	6	213	128	85	100,0	100,0	100,0	

*) Välja arvatud N.S.V.L. (1935. a. väljarändajad olid N.S.V.L. 12 meest ja 4 naist; 1936. a. väljarändajad olid N.S.V.L. 2 meest ja 4 naist).

1) 1931—36. a. ilma N.S.V.L. arvudeta.

ja pikemaks ajaks välismaale sõitnuist, olgu õppimise või muul otstarbel, kes ei loe end väljarändajajaks.

Väljarännanuks loetud isikuist on sõidu sihtmaaks teatanud valdav enamus Euroopa riigid (1930—34. a. keskmisena 73,4%, 1935. a. 71,2%, 1936. a. 79,8%). Meretaguseist maist esineb väljarännu sihtmaana esikohal Ameerika, eriti P.-A. Ühendriigid, teisel Aasia (peamiselt Palestiina) ja kolmandal Austraalia. Eriti peale kriisi näib viimase sihtmaa tõmbejõud jälle kasvavat.

Mere taha väljarändajate seas etendavad suurt osa naised — olgu varem väljarännanute perekonnaliikmeina või perekonna soetamise väljavaadetega.

Euroopa riigesse väljarännanuid on suurem osa suundunud kas Rootsi, Inglisse, Hollandisse või

Saksa, Poolasse ja Soome. Et sihtmaadesse suundumine pole täiesti juhuslik, näitab üksikuisse maadesse rännanute osatähtsuse muutumine. Nii Saksa, samuti Prantsusse ja Leetu suundujate osatähtsus on viimaseil aastail suuresti langenud, samuti ka Inglisse, Hollandisse ja Belgiasse suundujate, peamiselt merimeeste, osatähtsus on viimasel aastal võrreldes kriisiajaga langenud. Seevastu Rootsi suundujate, peamiselt hooajaliste põllutöölise osatähtsus on suuresti tõusnud; siiski kaaluvaid järeldusi kõigest sellest andmete nappuse tõttu teha ei saa.

Va n u s e l t (tab. 4) väljarändajad ka 1935. ja 1936. a. koosnevad peamiselt täistööalistest, eesotsas 20—29 aastastega. Euroopa riigesse suundujate seas on peale selle suur % noori 15—19 aastaseid.

Väljarändajate rahvus (etniline) 1935. ja 1936. a. — Nationalité des émigrants (ethnique).

5.	Passomanikke Porteurs des passeports			Ühessõitjaid Person. comprises dans les mêmes passeports			Üldse — Grand total					
	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	%		
										Total	H.	F.
1936.												
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Eestlasi	47	22	25	5	2	3	52	24	28	71,2	70,0	71,8
Sakslasi	3	2	1	—	—	—	3	2	1	4,1	5,9	2,6
Venelasi	2	—	2	—	—	—	2	—	2	2,8	—	5,1
Rootslasi	3	2	1	—	—	—	3	2	1	4,1	5,9	2,6
Lätlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soomlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juute	0	6	3	4	—	4	13	6	7	17,8	17,6	17,9
Poolakaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teadmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	64	32	32	9	2	7	73	34	39	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Estoniens	158	104	54	7	1	6	165	105	60	58,0	70,0	42,9
Allemands	14	6	8	1	—	1	15	6	0	5,2	4,0	6,4
Russes	9	3	6	—	—	—	9	3	6	8,1	2,0	4,3
Suèdois	91	33	58	—	—	—	91	33	58	31,4	22,0	41,4
Lettons	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finnois	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juifs	4	2	2	1	—	1	5	2	3	1,7	1,3	2,2
Polonais	1	—	1	—	—	—	1	—	1	0,3	—	0,7
Autres	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inconnu	3	1	2	1	—	1	4	1	3	1,4	0,7	2,1
Total	250	149	131	10	1	9	290	150	140	100,0	100,0	100,0
1935.												
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Eestlasi	38	14	24	4	1	3	42	15	27	48,8	42,8	53,0
Sakslasi	3	1	2	—	—	—	3	1	2	3,5	2,9	3,9
Venelasi	4	1	3	2	1	1	6	2	4	7,0	5,7	7,8
Rootslasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lätlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soomlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juute	20	15	5	15	2	13	35	17	18	40,7	48,6	35,3
Poolakaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teadmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	65	31	34	21	4	17	86	35	51	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Estoniens	143	105	38	5	2	3	148	107	41	60,5	83,6	48,2
Allemands	9	2	7	1	—	1	10	2	8	4,7	1,6	9,4
Russes	12	3	9	—	—	—	12	3	9	5,7	2,3	10,6
Suèdois	35	11	24	1	—	1	36	11	25	18,9	8,6	29,4
Lettons	2	2	—	—	—	—	2	2	—	0,9	1,6	—
Finnois	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Juifs	2	2	—	1	—	1	3	2	1	1,4	1,6	1,2
Polonais	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Autres	2	1	1	—	—	—	2	1	1	0,9	0,7	1,2
Inconnu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Total	205	126	79	8	2	6	213	128	85	100,0	100,0	100,0

Väljarändajate kutskala 1935. ja 1936. a. — Occupations des émigrants.

6.	Passimantikke <i>Porteurs des passeports</i>			Ühessõitjaid <i>Person. comprises dans les mêmes passeports</i>			Üldse — Grand total					
	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	%		
										Total	H.	F.
1936.												
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Põllupidajaid	2	2	—	3	2	1	5	4	—	6,8	11,8	2,6
Põllutöölisi	2	2	—	—	—	—	2	2	—	2,7	5,9	—
Tööst. ja kaub. ettev.	4	4	—	3	—	3	7	4	3	9,0	11,8	7,7
Õppinud töölisi	13	9	4	—	—	—	13	9	4	17,8	26,4	10,2
Lihttöölisi	3	3	—	1	—	1	4	3	1	5,5	8,8	2,6
Ärteenijaid	2	—	2	—	—	—	2	—	2	2,7	—	5,1
Majateenijaid	1	—	1	—	—	—	1	—	1	1,4	—	2,6
Meremehi	4	4	—	—	—	—	4	4	—	5,5	11,8	—
Ametnikke	3	1	2	1	—	1	4	1	3	5,5	2,9	7,7
Vabakutselisi	7	2	5	1	—	1	8	2	6	11,0	5,9	15,4
Õpilasi	4	1	3	—	—	—	4	1	3	5,5	2,9	7,7
Teadmata	19	4	15	—	—	—	19	4	15	26,0	11,8	38,4
Kokku	64	32	32	9	2	7	73	34	39	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Agriculteurs	1	1	—	—	—	—	1	—	—	0,3	0,7	—
Ouvriers agricoles	58	13	45	—	—	—	58	13	45	20,0	8,0	32,1
Entrepreneurs des entreprises com- merc. et industriel.	1	1	—	—	—	—	1	1	—	0,3	0,7	—
Ouvriers qualifiés	10	16	3	4	—	4	23	18	7	8,0	10,7	5,0
Journaliers	7	6	1	—	—	—	7	6	1	2,4	4,0	0,7
Employés de commerce	7	1	6	—	—	—	7	1	6	2,4	0,7	4,3
Service domestique	34	—	34	—	—	—	34	—	34	11,7	—	24,3
Marins	99	99	—	—	—	—	99	99	—	34,2	66,0	—
Employés	3	—	3	—	—	—	3	—	3	1,0	—	2,1
Professions liberales	16	7	9	3	1	2	19	8	11	6,6	5,3	7,0
Élèves	4	2	2	—	—	—	4	2	2	1,4	1,8	1,4
Inconnu	31	3	28	3	—	3	34	3	31	11,7	2,0	22,2
Total	280	149	131	10	1	9	290	150	140	100,0	100,0	100,0
1935.												
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Põllupidajaid	2	1	1	—	—	—	2	1	1	2,0	3,0	2,7
Põllutöölisi	1	1	—	1	—	1	2	1	1	2,9	3,0	2,7
Tööst. ja kaub. ettev.	6	6	—	4	—	4	10	6	4	14,2	18,2	10,8
Õppinud töölisi	15	9	6	10	1	9	25	10	15	35,7	30,3	40,6
Lihttöölisi	4	3	1	2	1	1	6	4	2	8,0	12,1	6,4
Ärteenijaid	2	—	2	—	—	—	2	—	2	2,9	—	5,4
Majateenijaid	5	—	5	—	—	—	5	—	5	7,1	—	13,5
Meremehi	6	6	—	—	—	—	6	6	—	8,0	18,2	—
Ametnikke	5	2	3	—	—	—	5	2	3	7,1	9,1	8,1
Vabakutselisi	3	2	1	2	1	1	5	3	2	7,1	9,1	5,4
Õpilasi	2	—	2	—	—	—	2	—	2	2,0	—	5,4
Teadmata	14	1	13	2	1	1	16	2	14	18,6	5,7	27,5
Kokku	65	31	34	21	4	17	86	35	51	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Agriculteurs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ouvriers agricoles	10	3	10	—	—	—	10	3	16	10,5	2,5	26,7
Entrepreneurs des entreprises com- merc. et industriel.	1	1	—	—	—	—	1	1	—	0,5	0,8	—
Ouvriers qualifiés	24	20	4	—	—	—	24	20	4	13,3	16,5	6,7
Journaliers	5	2	3	1	—	1	6	2	4	3,3	1,7	6,7
Employés de commerce	1	—	1	—	—	—	1	—	1	0,5	—	1,7
Service domestique	22	—	22	2	1	1	24	1	23	13,3	0,8	38,3
Marins	78	78	—	—	—	—	78	78	—	43,1	64,5	—
Employés	10	7	3	2	—	2	12	7	5	6,0	5,8	8,3
Professions liberales	12	6	6	1	—	1	13	6	7	7,2	4,9	11,6
Élèves	3	3	—	—	—	—	3	3	—	1,7	2,5	—
Inconnu	30	6	24	2	1	1	32	7	25	15,0	5,5	29,4
Total	205	126	79	8	2	6	213	128	85	100,0	100,0	100,0

Rahvuselt (tab. 5) väljarännanute koostises esinevad kõrge osatähtsusega kõik vähemurahvused — meretagustesse maadesse suundujate seas eeskätt juudid, Euroopasse suundujate seas rootslased ja sakslased. Seetõttu eestlastest väljarändajate % on palju madalam nende osatähtsusest rahvastikus.

Elukutselt (tab. 6) väljarändajate koostises on esikohal õppinud töölised ja vabakutselised — eriti meretagustesse maadesse suundujate seas. Euroopasse sõitjate seas aga leiame esikohal küll meremehi, põllutöölisi ja majateenijaid, kuid mitte vähe ka vabakutselisi ja õppinud töölisi.

IMIKUTE SUREMUS 1935. a.¹⁾ MORTALITÉ des NOURRISSONS en 1935.

Sisuu: 1. Imikute suremus linnades ja maal, lk. 123. 2. Imikute suremus sündimise järjekorra järgi, lk. 124. 3. Imikute surmapõhjused, lk. 124. 4. Imikute suremus vanuse järgi, lk. 127.

1. Imikute suremus linnades ja maal.
Répartition géographique de la mortalité des nourrissons.

1935. a. sündis elusalt üle riigi 17 891 imikut, neist poeglapsi 9 290 ja tütarlapsi 8 601. Suri nende seast 1 598, 941 poeglast ja 657 tütarlast. Abielussündinuist oli poeglapsi 8 399 ja neist suri 808 ehk 9,6% ning tütarlapsi 7 809, neist suri 553 ehk 7,1%. Vallaspoeglapsi sündis 891, neist suri 133 ehk 14,9% ja tütarlapsi sündis 792, neist suri 104 ehk 13,1%.

Imikute suremus 1935. a. moodustas üldsuremusest 9,5%, seejuures poeglastel meeste suhtes 10,8% ja tütarlastel naiste suhtes 8,1%. Suremus poeglaste seas ületab seega tütarlaste suremuse 2,7 punktiga. Abielussurnud imikute protsent abielussündinud poeglastest oli 9,6 ja tütarlastest 7,1; vallaslastel poeglastel 14,9% ja tütarlastel 13,1%. Sellest näeme, et abielussündinud poeglaste imikute suremus ületas tütarlaste oma 2,5 punktiga, vallaslaste juures 1,8 punktiga. Kuna abielussündinud poeglaste suremuse võrdlus väljaspoolabielu sündinud poeglastega näitab vallaslaste poeglaste juures suurenemist 5,3 punktiga, väljaspool abielu sündinud tütarlapsi suri aga rohkem 6,0 punkti võrra.

Imikute suremus 1930—35. a.
Mortalité des nourrissons en 1930—35.

I.	Elussündinute üldarv Naissances totales	Surnud imikute üldarv Mortalité des nourrissons	Imikute suremus 1 000 sama aasta elussündinud kohta — Pour 1 000 enf. nés-vivants de la même a.	1 000 sama ja eelmise aasta elussündinud kohta Pour 1 000 enf. nés-vivants pendant la même année et l'année précédente		
				Üldse Total	Abielus Légitim.	Vp. abielu Illegitim.
1935	17 891	1 598	89,32	90,81	85,52	140,74
P. — G.	9 290	941	101,29	103,12	97,90	151,65
T. — F.	8 601	657	76,39	77,54	72,14	123,87
1934	17 305	1 576	91,07	88,75	82,83	141,35
P. — G.	8 059	931	103,02	101,21	95,25	154,43
T. — F.	8 346	645	77,26	75,37	69,46	127,50
1933	18 208	1 711	93,97	90,17	83,59	146,84
1932	19 742	1 911	96,80	97,37	89,08	164,10
1931	19 509	2 006	102,82	102,92	96,23	168,14
1930	19 471	1 950	100,15	101,09	96,38	150,63
1930—34	18 847	1 831	97,15	96,23	89,06	154,64
1925—29	10 860	2 152	108,36	107,10	101,49	171,98
1922—24	22 014	2 021	110,06	118,07	111,99	207,00

Imikute suremus 1 000 sama aasta sündinu kohta 1922—24. a. kuni 1930—34. a. on vähenenud $(119,10/00 : 97,20/00)$ 21,9 punkti võrra. Imikute suremuses kahel viimasel aastal nähtub ka vähenemine (1934. a. $91,10/00$:

Imikute suremus linnades ja maades 1930—35. a. — Répartition géographique de la mortalité des nourrissons en 1930—35.

2.	Surnud imikute arv 1935 Mortalité des nourrissons en 1935	1 000 samal ja eelmisel aastal sündinu kohta Pour 1 000 enf. nés-vivants pendant la même année et l'année précédente						
		1935	1934	1933	1932	1931	1930	1930—34
Linnad — Villes	272	79,58	79,80	73,28	85,82	84,00	80,93	80,91
Ule 100 000 elan. — Plus de 100 000 habit.	87	66,72	63,95	53,71	63,85	66,67	85,63	67,01
10 000—100 000 elan. — 10 000—100 000 habit.	145	85,44	93,88	80,88	101,10	100,01	79,74	98,02
Alla 10 000 elan. — Moins de 10 000 habit.	40	65,92	71,60	65,65	88,89	68,49	72,29	73,53
Maad — Arrondissements	1 326	93,51	90,81	94,06	100,13	107,63	106,16	99,90
Viru	210	108,70	105,69	77,71	97,86	92,84	102,83	95,11
Järva	68	81,24	59,16	83,06	73,10	90,05	80,29	77,25
Harju	116	83,04	69,40	87,89	73,46	94,12	91,96	83,40
Lääne	132	106,71	88,00	96,87	87,97	114,24	112,04	100,38
Saare	90	95,64	103,28	114,42	111,71	136,64	120,31	117,76
Pärnu	86	67,08	62,16	71,27	83,27	84,93	67,00	73,80
Vihjandi	74	78,14	59,33	68,76	76,64	73,50	68,86	70,09
Tartu	157	75,26	81,49	84,21	102,53	100,46	104,92	94,87
Valga	38	82,25	80,21	72,61	52,63	106,61	102,27	82,98
Võru	122	85,78	75,00	100,20	110,01	94,62	90,72	94,72
Petseri	233	161,00	173,35	162,39	181,14	193,67	200,00	182,05
Kokku — Total	1 598	90 80	88,75	90,17	97,37	102,92	101,06	96 33

¹⁾ Varem imikute suremuse kohta ilmunud vt. „E. Stat.“ nr. 161(4) — 1935, lk. 200—209.

:1935. a. 89,3⁰/₁₀₀) 1,8 punktiga. Võrreldes imikute suremusest 1 000 sama ja eelmise aasta elussündinud kohta abielus- ja vallaslaste suhtes, alates 1922—24. a. kuni 1930—34. a. keskmiselt, siis nähtub, et mõlemal juhul suremus on üldiselt vähenenud; abielulistel 22,0 punktiga ja vallaslastel 52,5 punktiga; seevastu kahe viimase aasta võrdlus näitab abieluliste seas suremuse suurenemist 2,7 punktiga, kuna vallaliste seas vähenemist 0,6 punktiga.

Imikute suremus linnades üldse kahe viimase aasta kestel 1 000 samal ja eelmisel aastal sündinud suhtes on püsinud enamvähem ühel ja samal tasemel. Maade kohta ei saa seda aga väljendada. Maades oli samal ajal imikute suremus tõusnud 2,7 punkti võrra. Imikute suremus linnades 1935. a., kus üle 100 000 elan. (Tallinn) on suurenenud eelmisest aastast

2,7 punkti; linnades, kus alla 10 000 elan., 24,3 punkti võrra ja vähenenud, kus 10 000—100 000 elan., 8,5 punkti. Maades oli 1935. a. imikute suremus kõige suurem Petseri-, Lääne- ja Virumaal. Eelmisel aastal olid imikute suremuses esikohal Petseri-, Viru- ja Saaremaa. Väikseim oli imikute suremus 1935. a. Pärnu-, Tartu- ja Viljandimaal, eelmisel aastal oli Järva-, Viljandi- ja Pärnumaal.

2. Imikute suremus sündimise järjekorra järgi. Imikute suremus 1935. a. rühmitatud sündimise järjekorra järgi 100 samal ja eelmisel aastal sündinud kohta vastavas rühmas näitab, et suremus kuuendana ja enam sündinud imikute seas on suurim ja seda nähtust võib jälgida (tab. nr. 3) 1930. a. peale, arvates välja 1934. a., kus oli suurim viiendana sündinute rühm.

Imikute suremus sündimise järjekorra järgi 1930—35. a. (100 samal ja eelmisel aastal elussündinud kohta).
L'ordre de naissance des nourrissons en 1930—35 (pour 100 enf. nés-vivants durant la même année et l'année précédente).

3.	I	II	III	IV	V	VII ja enam et plus	Teadmata Inconnu	Kokku Total
Sündinute üldarv — Naissances totales:								
1935. a.	6 632	4 428	2 651	1 606	1 001	1 551	22	17 891
M.	3 457	2 293	1 398	790	500	839	15	9 290
N.	3 175	2 135	1 255	816	501	712	7	8 601
1934. a.	6 286	4 322	2 668	1 602	1 009	1 502	16	17 805
M.	3 227	2 309	1 298	796	523	798	8	8 959
N.	3 059	2 013	1 270	806	486	704	8	8 346
Imikute suremus — Mortalité des nourrissons:								
1935. a.	534	305	210	135	111	109	104	1 598
M.	314	177	120	83	64	121	62	941
N.	220	128	90	52	47	78	42	657
1934. a.	480	312	204	151	112	102	155	1 570
M.	273	132	124	88	74	97	88	931
N.	202	180	80	63	38	65	67	645
100 elussünd. kohta — Pour 100 enf. nés-vivants:								
1935. a.	8,83	7,44	8,61	8,97	11,83	13,94	—	9,08
M.	10,04	8,20	9,50	11,21	13,48	15,85	—	10,81
N.	7,53	6,60	7,59	6,90	10,12	11,72	—	7,75
1934. a.	8,18	7,92	8,62	10,13	12,03	11,46	—	8,88
M.	9,08	8,74	10,31	11,60	15,50	12,94	—	10,12
N.	7,20	7,02	6,88	8,52	8,51	9,81	—	7,54
1933. a.	8,04	8,25	7,94	9,97	9,49	13,06	—	9,02
1932. „	9,50	8,55	8,82	10,38	11,50	13,37	—	9,74
1931. „	9,47	8,60	9,27	13,16	12,05	14,86	—	10,20
1930. „	9,63	8,50	8,99	11,27	12,82	14,61	—	10,11
1930—34. a.	9,10	8,38	8,74	11,07	11,06	13,50	—	9,62

Üldiselt peab aga nentima, et imikute suremuses sündimise järjekorra suhtes on aasta-aastalt püsinud enamvähem kindel järjestus. Nii näeme, et keskmiselt 1930—34. a. oli teisena sündinud imikute seas suremus kõige madalam, siis kolmandana ja esimesena, neile järgnesid neljandana, viiendana ja kuuendana ning enam sündinud.

Kui võrrelda 1935. a. imikute suremuse eelmise aastaga sündimise järjekorra järgi 100 samal ja eelmisel aastal sündinud kohta, siis näeme, et suremus on suurenenud kuuendana ja enam sündinute hulgas 2,4 punkti võrra, esimesena sündinute seas 0,6 punkti võrra. Vähenenud on neljandana sündinute seas 1,1 punkti võrra, kuna teisena ja viiendana sündinute seas on vähenemist märkida 0,5 ja 0,2 punkti piires. Kolmandana sündinud imikute seas on suremus eel-

mise aasta tasemel. Suremus 1935. a. poeglaste seas on kõigis sündimise järjekorra rühmis suurem tütarlastest, sama võib nentida ka 1934. a. surmud imikute kohta.

3. Imikute surmapõhjused.
Causes des décès des nourrissons.

Suurimaks surmapõhjustajaks 1935. a. oli esimesena sündinuil kaasasündinud nõrkus ja kehavcad (20,4⁰/₁₀₀), siis seedimisorganite haigused (13,8⁰/₁₀₀) ja hingamisorganite haigused (13,6⁰/₁₀₀), krambid (7,9⁰/₁₀₀) ja nakkushaigused (7,0⁰/₁₀₀). Teisena sündinuil oli samuti esikohal kaasasündinud nõrkus ja kehavcad (17,4⁰/₁₀₀), siis hingamisorganite haigused (9,6⁰/₁₀₀), seedimisorganite haigused (8,7⁰/₁₀₀), krambid (7,5⁰/₁₀₀) ning nakkushaigused (7,8⁰/₁₀₀). Kolmandana sündinuil olid esikohal hingamisorganite haigused (15,8⁰/₁₀₀) ja kaasasündinud nõrkus ning

Imikute surnumise sündinise järjekorra ja surmapõhjuste järgi 1930—35. a. (1 000 vaat. järjek. samal ja eelmisel aastal sündinu kohta).
L'ordre de naissance et causes de décès des nourrissons en 1930—35 (pour 1 000 enf. nés-vivant dans chaque groupe durant la même année et l'année précédente).

4.	Kaasündinud nõrkus ja kehaved <i>Ataxiae congenitae et morbi neonatorum</i>	Nakkushaigused <i>Morbi infectiosi</i>	Hingamisorganite haigused <i>Morbi organorum respiratorum</i>	Seedimisorganite haigused <i>Morbi organorum digestivis</i>	Krambid <i>Convulsiones infantum</i>	Õnnetu surm <i>Mors violenta et accidentalis</i>	Eraldi nimetatamata <i>Morbi non specificis</i>	Andmed puuduvad <i>Causae mortis incertae</i>	Kokku — Total
	1935.								
I	20,41	8,96	13,61	13,76	7,89	0,77	9,74	15,16	88,31
II	17,35	7,31	9,59	8,68	7,53	0,23	6,85	16,90	74,43
III	14,93	9,57	15,31	11,49	11,49	0,38	4,59	18,38	86,14
IV	19,93	3,74	11,83	9,96	8,72	0,62	3,74	31,13	89,66
V	18,80	15,90	21,87	15,90	13,92	0,99	5,96	24,35	118,29
VI ja enam — et plus	18,32	20,20	22,91	15,71	13,74	0,65	9,82	37,96	139,40
Kokku — Total	18,52	8,81	13,98	12,10	9,26	0,57	7,50	20,06	90,81
	1934.								
I	16,45	8,81	7,69	13,37	10,76	0,77	6,15	17,98	81,77
II	17,40	6,18	7,10	12,14	10,99	0,23	7,10	18,09	79,23
III	17,16	7,62	6,10	11,44	11,44	0,38	11,06	20,97	86,16
IV	18,09	7,84	10,85	12,67	13,87	—	8,44	29,55	101,33
V	19,38	5,82	14,53	20,35	12,60	—	18,41	29,07	129,16
VI ja enam — et plus	22,92	9,55	14,00	13,37	12,00	—	5,73	36,92	114,58
Kokku — Total	17,68	7,72	8,56	13,12	11,43	0,39	8,00	21,85	88,75
	1930—34.								
I	16,81	9,21	12,57	13,44	11,98	1,02	8,91	17,10	91,04
II	14,00	8,75	10,50	14,22	11,38	0,66	7,88	16,41	83,79
III	14,02	8,87	11,45	13,87	11,45	0,60	7,98	18,38	87,41
IV	15,81	12,54	16,36	18,54	18,00	0,55	9,81	23,09	110,69
V	20,02	12,18	17,41	20,89	13,93	—	9,57	22,63	116,62
IV ja enam — et plus	23,46	16,02	20,02	18,31	17,73	0,57	7,44	31,46	135,01
Kokku — Total	16,55	10,14	13,24	15,08	12,51	0,74	8,51	19,50	96,23

kehaved (14,9⁰/₀₀), siis seedimisorganite haigused ja krambid (11,5⁰/₀₀) ning nakkushaigused (9,6⁰/₀₀). Neljandana sündinute seas olid esikohal kaasasündinud nõrkus ja kehaved (19,9⁰/₀₀), siis hingamisorganite haigused (11,8⁰/₀₀) ja seedimisorganite haigused (10,0⁰/₀₀) ning krambid (8,7⁰/₀₀) ja nakkushaigused (3,7⁰/₀₀). Viiesandana sündinuil, samuti ka kuuesandana ja enam sündinuil olid esikohal hingamisorganite haigused, esimestel (21,9⁰/₀₀) ja teistel (22,9⁰/₀₀). Neile järgnesid viiesandana sündinuil kaasasündinud nõrkus ja keha-

ved (18,9⁰/₀₀) ning kuuesandana sündinuil nakkushaigused (20,3⁰/₀₀) ja kaasasündinud nõrkus ja kehaved (18,3⁰/₀₀) ning seedimisorganite haigused (15,7⁰/₀₀) ja krambid (13,7⁰/₀₀). Kuna kolmandal kohal viiesandana sündinute seas olid võrdset nakkushaigused ja seedimisorganite haigused (15,9⁰/₀₀), siis krambid (13,9⁰/₀₀).

Imikute surnumises surmapõhjuste järgi üle riigi 1 000 samal ja eelmisel aastal sündinu kohta olid 1935. a. esikohal kaasasündinud nõrkus ja kehaved

Imikute surmapõhjustused 1930—35. a. (1 000 samal ja eelmisel aastal sündinu kohta).

Causes de décès des nourrissons décédés en 1930—35 (pour 1 000 enf. nés-vivant durant la même année et l'année précédente)

5.	Kaasündinud nõrkus ja kehaved <i>Ataxiae congenitae et morbi neonatorum</i>	Nakkushaigused <i>Morbi infectiosi</i>	Hingamisorganite haigused <i>Morbi organorum respiratorum</i>	Seedimisorganite haigused <i>Morbi organorum digestivis</i>	Krambid <i>Convulsiones infantum</i>	Õnnetu surm <i>Mors violenta et accidentalis</i>	Eraldi nimetatamata <i>Morbi non specificis</i>	Andmed puuduvad <i>Causae mortis incertae</i>	Kokku — Total
	1935.								
Linnad — Villes	24,87	10,24	19,02	13,46	1,46	0,29	9,07	1,17	79,58
Maad — Arrondissements	17,00	8,46	12,76	11,78	11,14	0,63	7,12	24,81	93,51
Kokku — Total	18,52	8,81	13,98	12,10	9,26	0,57	7,50	20,06	90,81
	1934.								
Linnad — Villes	24,00	10,26	11,74	15,36	4,22	0,30	7,23	0,60	79,80
Maad — Arrondissements	16,21	5,75	7,83	12,61	13,09	0,42	8,17	26,74	90,81
Kokku — Total	17,68	7,72	8,56	13,12	11,43	0,39	8,00	21,85	88,75
	1930—34.								
Linnad — Villes	20,09	13,57	15,47	13,57	4,07	1,63	11,40	1,09	80,89
Maad — Arrondissements	15,71	9,32	12,71	15,45	14,53	0,52	7,76	23,92	99,91
Kokku — Total	16,55	10,14	13,24	15,08	12,51	0,74	8,51	19,50	96,23

(18,5⁰/₀₀). See nähtus pidas paika ka eraldi linnades (24,9⁰/₀₀) ja maades (17,6⁰/₀₀). Järgmiseks suuremaks surmapõhjuse rühmaks olid üle riigi hingamis- (14,0⁰/₀₀) ja seedimisorganite haigused (12,1⁰/₀₀) ning krambid (9,3⁰/₀₀) ja nakkushaigused (8,8⁰/₀₀). Maades olid surmapõhjused suuruselt samas järjekorras kui üle riigi. Nii oli maades peale kaasasündinud nõrkuse ja kehavigade järgmisteks suuremateks surmapõhjuse rühmadeks hingamisorganite haigused (12,8⁰/₀₀), siis seedimisorganite haigused (11,8⁰/₀₀) ja eelmisele pea võrdselt krambid (11,1⁰/₀₀) ning nakkushaigused (8,5⁰/₀₀). Linnades olid peale kaasasündinud nõrkuse ja kehavigade suurimateks surmapõhjuse rühmadeks hingamisorganite- (19,0⁰/₀₀), seedimisorganite- (13,5⁰/₀₀) ja nakkushaigused (10,2⁰/₀₀), siis suurem krampidesse (1,5⁰/₀₀). Sellest näeme, et suurem krampidesse maades nõuab võrreldes linnadega 9,6 punkti võrra enam ohvreid. Kuna maades surmapõhjusi määratakse suurel määral omaksete ütetusel ja haiguste lähem eritlemine puudub, siis kantakse tavaliselt

suurel määral haigusi, mis imikutel lõpevad krampidega eelmisesse surmapõhjuse rühma, ent tegelikult surmapõhjuseks on ikkagi oletavalt seedimisorganite haigused. Teistes surmapõhjustes on linnad kaugelt ülekaalus maadest. Näiteks, suurem linnades kaasasündinud nõrkusse ja kehavigadesse ületas maad 7,9 punktiga, hingamisorganite haigused 6,2 punktiga, nakkus- ja seedimisorganite haigused 1,7 punktiga. 1934. a. surmapõhjuse järjestus üleriigiliselt oli pea samane, mis 1935. a., arvatud välja krambid, mis ületasid hingamisorganite haigused. Sama nähtus 1934. a. pidas paika ka maades surnud imikute suhtes, kuna linnades nakkushaigused ületasid rohkuselt hingamisorganite haigusi.

Vaadeldes 1930—34. a. imikute suremust keskmiselt, siis näeme, et neil aastail olid eiskohal üle-riiklikult kaasasündinud nõrkus ja kehaved, siis seedimis- ja hingamisorganite haigused ning krambid ja nakkushaigused. Imikute suremus 1935. a. väärrib erilist tähelepanu surmapõhjuse ja veerandaastate

Imikute suremus surmapõhjuse ja veerandaastate järgi 1 000 sündinud kohta samal veerandaastal ja 9 kuud varem 1935. a.
Mortalité des nourrissons par trimestres pour 1 000 enfants nés-vivants en 1935.

6.	Kaasasündinud nõrkus ja kehaved <i>Ataxia congenita et morbi neonatorum</i>	Nakkushaigused <i>Morbi infectiosi</i>	Hingamisorganite haigused <i>Morbi organorum respiratoris</i>	Seedimisorganite haigused <i>Morbi organorum digestivis</i>	Krambid <i>Convulsiones infantum</i>	Õnnetu surm <i>Mors violenta et accidentalis</i>	Eraldi nimetatama haigused <i>Maladies non spécifiées</i>	Ainudele puuduvad <i>Causee mortis incertae</i>	Kokku — Total
1935.									
I	22,45	12,03	18,08	12,03	9,72	0,23	6,71	22,22	104,37
II	20,38	14,66	20,61	13,51	15,35	0,00	8,47	30,69	124,37
III	15,33	4,28	6,90	12,85	6,09	0,68	7,21	13,07	66,50
IV	16,01	4,45	9,56	10,01	6,00	0,07	7,56	14,45	68,71
Kokku — Total	18,52	8,81	13,98	12,10	9,36	0,57	7,50	20,06	90,81
1934.									
I	18,75	8,36	9,71	8,36	11,07	0,45	8,81	22,36	87,87
II	19,40	10,15	12,40	8,80	11,95	0,23	11,73	17,82	92,47
III	14,58	7,06	6,15	24,82	11,16	0,68	5,24	24,37	94,06
IV	13,57	5,50	6,10	11,00	11,92	0,23	6,42	23,61	83,45
Kokku — Total	17,68	7,72	8,56	13,12	11,43	0,39	8,00	21,85	88,75
1930—34.									
I	10,35	13,59	19,54	11,26	12,05	0,64	9,13	22,03	106,39
II	17,98	13,73	14,30	12,67	13,73	0,63	9,93	16,60	98,70
III	15,36	7,57	8,62	23,98	12,20	1,47	7,78	20,82	97,81
IV	16,43	6,11	10,74	12,64	11,37	0,42	7,16	17,90	82,77
Kokku — Total	16,53	10,14	13,34	15,08	12,51	0,74	8,51	19,50	96,23

järgi 1 000 sündinu kohta samal veerandaastal ja 9 kuud varem. Sellest näeme, et kõige suuremal arvul suri imikuid nimetatud aastal just teisel veerandil, s. o. kevadel aprillis, mais ja juunis. Nimetatud ajal osinevad kõige sagedamini kaasasündinud nõrkus ja kehaved, hingamisorganite haigused, krambid, nakkus- ja seedimisorganite haigused.

Teisele veerandaastale järgneb hädaohtlikkuselt esimene (jaanuar—märts). Nimetatud ajal on imikuile surma toonud kõige rohkem kaasasündinud nõrkus ja kehaved ning hingamisorganite haigused; neile järgnesid võrdselt nakkus- ja seedimisorganite haigused, siis krambid. Kolmandal ja neljandal veerandaastal

Imikute suremus vanemate tööala järgi 1933—35. a. iga 100 vastava rühmas samal ja eelmisel aastal sündinu kohta.

Profession des parents des nourrissons décédés pour 100 enfants nés-vivants en 1933—35.

7.	1935	1934	1933
Vanemate tööala — Occupation des parents:			
Põllumajandus — Agriculture	8,02	7,03	7,55
Tööstus — Industrie	5,61	5,36	4,75
Sellest — Dont:			
Linnades — Villes	4,04	5,43	3,76
Maal — Arrondissements	6,23	5,31	5,66
Kaubandus — Commerce	3,98	3,78	3,15
Riigi- ja omaval. teenistus — Emplois d'Etat et des administrations locales.	3,00	3,30	2,71
Ühiskondlikul alal tegevad — Service public	2,22	4,06	2,96
Teenijad — Service domestique	0,90	2,78	7,14

suuremaks surmatoovaks haigusrühmaks oli kaasa-
sündinud nõrkus ja kehavedad, siis seedimis- ja hingamisorganite haigused, krabid ja nakkushaigused. Esimesel poolaastal oli suurem peamiselt suur just hingamis- ja nakkushaiguste arvel.

Imikute suremus 1935. a. vanemate tööalade järgi võrreldud eelmise aastaga, näitab suurenemist peamiselt majateenijate juures 7,2 punktiga, siis kaubanduse alal töötajail 0,2 punktiga, ning põllumajanduse ja tööstuse alal töötajate seas, mõlemal 0,1, kuna vähenemist näeme ühiskondlikul alal tegutsvail 1,9 punktiga ning riigi- ja omavalits. teenijail 0,8 punktiga.

Surnultsündinute arv oli 1935. a. üle riigi 483, neist linnades 75 ja maades 408 ning eelmisel aastal 376, sellest linnades 77 ja maades 299, seega oli viimasel aastal nende arv eelmisest aastast suurem 107 juhuga.

Vanemate elukutse suhtes 1935. a. näeme, et kõige suurem protsent surnultsündinuid tuleb linnades ette tööstustes töötavate ja maal põllumajanduse alal tegevate hulgas. Võrreldes 1935. a. andmeid eelmise aastaga näeme, et suurenemine eelmisest aastast oli esimeste seas 15,7 punkti võrra ja teiste hulgas 3,8 punkti võrra.

4. Imikute suremus vanuse järgi.

Age des nourrissons
décédés.

Imikute suremus ea ja vanemate perekonnaseisu järgi 1935. a. 1000 samal aastal sündinu kohta näitab, et sure-

mus kuni ühe päeva eani on suurim ja langeb järsult juba ühe päeva ealiste seas 3,1 punkti võrra, kuna 1934. a. oli see langus 4,2 punkti võrra. Jälgides edasi nimetatud viisil imikute suremust kuni 14 päeva eani, näeme selles langust, kuid ebakorrapäraselt. Vaadades imikute suremust viiepäevaste rühmade viisi, näeme peale 0—4 päevast rühma, mis oli 16,8⁰/₁₀₀.

Imikute suremus vanuse ja vanemate perekonnaseisu järgi 1935. a.
Mortalité des nourrissons par jours et mois d'âge, selon le sexe et la légitimité en 1935.

8.	Poised	Tädrukud	Kokku	Abielusünd.	Vp. abielu sünd.	1000 samal a. elussündinu kohta Pour 1000 nés-vivants durant la même année				
						P. Garçons	T. Filles	Kokku Total	Abiel. sünd. Légit.	Vp. ab. sünd. Illégit.
Vanus päevades — Jours d'âge.										
0	68	58	126	104	22	7,32	6,74	7,04	6,42	13,07
1	40	29	69	63	6	4,31	3,37	3,80	3,39	3,57
2	24	23	47	40	7	2,58	2,07	2,03	2,47	4,16
3	16	15	31	29	2	1,72	1,74	1,73	1,79	1,19
4	18	9	27	24	3	1,94	1,05	1,51	1,48	1,78
5	13	12	25	15	7	1,40	1,40	1,40	1,11	4,16
6	18	11	29	24	5	1,94	1,23	1,62	1,48	2,07
7	9	5	14	12	2	0,97	0,53	0,78	0,74	1,19
8	12	8	20	16	4	1,20	0,93	1,12	0,99	2,38
9	9	2	11	8	3	0,97	0,23	0,61	0,49	1,78
10	10	11	21	19	2	1,08	1,23	1,17	1,17	1,19
11	7	6	13	8	5	0,75	0,70	0,79	0,49	2,97
12	11	5	16	16	—	1,18	0,58	0,89	0,99	—
13	12	3	15	11	4	1,20	0,35	0,64	0,68	2,88
14	10	6	16	14	2	1,08	0,70	0,89	0,66	1,19
0—4	160	134	300	260	40	17,37	15,53	16,77	16,04	23,77
5—9	61	38	99	78	21	6,57	4,42	5,53	4,81	12,48
10—14	50	31	81	68	13	5,38	3,60	4,53	4,20	7,72
15—19	45	30	81	72	9	4,84	4,10	4,53	4,44	5,85
20—24	33	17	50	42	8	3,55	1,98	2,79	2,69	4,75
25—29	23	15	38	34	4	2,43	1,74	2,12	2,10	2,38
Vanus kuudes — Mois d'âge.										
0	378	271	640	554	95	40,69	31,51	36,28	34,18	56,45
1	111	63	174	145	29	11,95	7,32	9,73	8,95	17,23
2	79	56	135	118	17	8,50	6,51	7,55	7,28	10,10
3	69	32	101	70	22	7,43	3,72	5,65	4,87	13,07
4	61	43	104	63	11	6,57	5,00	5,81	5,74	6,54
5	52	26	78	68	10	5,00	3,02	4,30	4,20	5,94
6	47	28	75	65	10	5,06	3,26	4,10	4,01	5,94
7	42	28	70	59	11	4,52	3,26	3,91	3,64	6,54
8	34	30	64	53	11	3,06	3,49	3,58	3,27	6,54
9	27	25	52	45	7	2,91	2,91	2,91	2,78	4,16
10	22	21	43	34	9	2,37	2,44	2,40	2,10	5,35
11	19	34	53	43	5	2,05	3,05	2,96	2,96	2,97
Kokku — Total	941	657	1 598	1 361	237	101,29	76,39	89,32	83,97	140,82

langust 5—9 päevases rühmas 11,3 punktiga, siis langus 10—14 päevases rühmas eelmisest 1,0 punktiga ning järgmine rühm jäi samale tasemele. Langus toimus eelmisest rühmast 20—24 päevaste rühmas 1,7 punktiga ja 25—29 päevaste seas 0,7 punktiga.

Imikute suremus 1935. a. alla ühte kuud oli 36,8⁰/₁₀₀, ühe kuu vanuste seas 9,7⁰/₁₀₀, seega langus

26,6 punktiga. Kahekuiste seas oli suremus 7,5⁰/₁₀₀, seega langus ühekuistest 2,2 punktiga; kuna kolme-
kuiste seas oli langus kahekuistest 1,9 punktiga, siis oli neljakuiste seas väike tõus ja jällegi langus 1,4 punktiga. Siit peale areneb langus kümnekuistes arvudes, arvatud välja üheteistkuised, kelle seas oli kümnekuistest suurenemine 0,6 punktiga.

PALGAOLUD TÖÖSTUSES 1936. a.*)

GAINS dans L'INDUSTRIE en 1936.

Sis u: Andmestiku iseloom ja ulatus, lhk. 128. 1. Töö tasumisviisi suurtööstuses 1936. a. juulis, lhk. 128. 2. Lisatasud rahas, lhk. 129. 3. Palgalise puhkeaja tasu, lhk. 129. 4. Naturaaltasud, lhk. 130. 5. Tööliste teenistuse koostis suur- ja kesktööstuses 1933—36. lhk. 130. 6. Tööliste palga kogusumma 1927—36. a., lhk. 132. 7. Teenistuse liikumine 1927—36. a., lhk. 132. 8. Teenistuse liikumine ettevõtete suuruse järgi 1927—36. a., lhk. 134. 9. Nädalateenistuse kujunemine 1927—36. a., lhk. 136. 10. Tööliste teenistuse vahekorid tööstusharude ja töölise soo järgi 1936. a. II poolaastal, lhk. 137. 11. Tööliste rühmitus palgaredeli järgi 1936. a. juulis, lhk. 139. 12. Teenistus riiklikes ja eraettevõtetes, lhk. 140. 13. Teenistus ületunnitöö ja tükitööga 1936. a. juulis, lhk. 143. 14. Tööliste teenistuse rajooniline võrdlus, lhk. 148. 15. Ametnikkude ja tehnilise personali palgad, lhk. 149.

Andmestiku iseloom ja ulatus.

Caractère des données.

Käesolev ülevaade põhineb tööstusettevõtetes palgaliste tööaja ja palgade kohta peetava arvepidamise andmel. Neil andmel koostatakse ettevõtete poolt kokkuvõtet tehtud töötundide ja teenitud palgatummade kohta ning esitatakse Riigi Statistika Keskbüroole tööinspektorite kaudu. Kogutavad tööstuses teostavate palgaliste tööaja- ja palgaandmed on sisult kindlalt liiki.

Järgnevalt käsitleme palgaolusid ülevaate esimeses osas kaks korda aastas poolaastati kogutavail üldarvulisi tööaja- ja palgaandmeid. Need andmed töötletakse eri tööstusalade ja tööstusharude järgi. Andmete ülesanne on anda ülevaade üksikute tööstusharude ja erialade järgi teenistuse tasemest ja selle dünaamikast.

Olenevalt andmete iseloomust, poolaastati kogutavail andmeid saavutatavad tulemused on aritmeetilised keskmised. Teatavasti aga palgaliste koostis on kutsesalalt, järelikult ka teenistuse tasemelt suures ulatuses lahkuminev ja väga mitmekesine. Aritmeetilised keskmised ei võimalda selgitada neid erinevusi ja seepärast kogutakse lisaks üldarvulisele andmelle veel n. n. isiklikke tööaja- ja palgaandmeid. Neid kogutakse vaid kord aastas juuli kuu kohta.

Nii üldarvulisi, kui ka juuli isiklikke palgaandmeid on eristatud normaal-tööaeg ja ületunnid, vastavalt on eristatud ka teenistussummad. Juuli isiklike palgaandmeid on peale selle eristatud aja- ja tükitöö tehtud tööaeg, samuti teenistussummad.

Juuli isiklikel palgaandmel arvatatakse eraldi iga töölise keskmise normaal-töötunnini teenistus. Selleks teenistuse üldsumma, arvatud kaasa perekonnaabiraha ja naturaaltasud, jagatakse juulis tehtud töötundide üldarvuga. Seejuures ajavälisi tehtud ületundide arv korrutatakse vastavale töölisele ületundide cest makstud lisatasu määrata (%) kohaselt. Tükitöö ületunnid on jagajas võetud ühekordselt, kuna nende eest lisatasu ei maksta.

Juuli isiklikud tööaja- ja palgaandmed võimaldavad rühmitada töölisi nende keskmise teenistuse järgi üksikutesse teenistusrühmadesse. Rühmitamise aluseks on teenistusredel, mille algintervalliks on 2,5 s ühe töötunni kohta. Saadud rühmituse alusel arvatatakse Keskbüroos tunniteenistuse keskmised — mediaanid Fechner'i valemi järgi.

Teilmiste aastate juuli tööaja- ja palgaandmed töötleti a m e t a l a d e järgi. 1936. a. andmed töötleti aga kahes lõikes; täiendavalt tehti rühmitus ka tööstusharude järgi.

Mahtunud andmeid kogutakse kõigilt töökaitse järelevalve alla kuuluvail, alaliselt vähemalt 5 isikuga töötavail tööstusettevõtetel. Kesktööstusettevõtetel (5—10 töötajaga) kogutakse üldarvulisi poolaasta-andmeid veidi lihtsama küsimustiku järgi.

Väiketööstusettevõtetel (alla 5 töötajaga) kogutakse vaid kord aastas, juuli kohta, isiklike tööaja- ja palgaandmeid üna lihtsustatud küsimustiku järgi.

Ülatuseil on andmed suur- ja kesktööstuse kohta küllaldased; puudu jäävad vaid üksikud ettevõtted, kes, vaatamata andmete esitamise kohustusele, neid siiski ei esita. Väiketööstuse andmed on ulatusel piiratud.

Sisulise väärtuse suhtes andmed on palga osas täiesti rahuldavad kõigis ettevõtete suurusrühmades. Tööaja osas on aga and-

med osalt puudulikud ja seda puudulikumad, mida väiksemad on ettevõtted. Neis on üldiselt arvepidamine puudulik ja ei arvestata küllaldase täpsusega ületunde.

1. Töö tasumisviisi suurtööstuses 1936. a. juulis.

Modes de paiement dans les grandes entreprises industrielles en juillet 1936.

Töö tasumisviisi suhtes töölised on jaotatud juuli isiklikel palgaandmel kolme rühma:

a) alatised ajatöölised, s. o. tunni-, päevatöölised jne.

b) alatised tükitöölised ning

c) vaheldamisi ajatöö- ja tükitöö alusel töötajad.

Töö tasumisviisi suhtes ei ole l. a. toimunud olulisemaid muutusi. Eratööstuses on endiselt ülekaalus nii meestel kui naistel töötamine ajatöö alusel. Selle süsteemi alusel said palka suurtööstuses meestest ca 60% ja naistest üle 50%. Alaliselt tükitöö alusel töötavate meeste arv ulatus ligi 30%, naistel aga ligi 40%-le. Nii on tükitöö levinud enam naiste töö alal. Selle põhjuseks on asjaolu, et tekstiiltööstuses, mis on naiste tähtsamaks tööalaks suurtööstuse eraettevõtteis, enamus töötab tükitöö alusel.

Mä et ö ö s t u s e s on tugevas ülekaalus tükitöö süsteem nii era- kui riiklikes ettevõtteis. See on kehtiv põlevkivi-, samuti turbatööstuses, kus üldiselt nii meestest kui naistest ca 70—80% töötab tükitöö alusel.

Mineraalide töötlemise alal on ülekaalus ajatöö süsteem — kuna alaliselt tükitöö alusel töötajaid on siin vaid 30% ümber.

Metallitööstuse suhtes on vahekorrad era- ja riiklikes ettevõtteis teravalt lahkuminevad. Eraettevõtteis on aja- ja tükitöö ulatus meestel peagu võrdne; ainult naised töötavad peamiselt ajatöö alusel. Riiklikes käitisis on aga mehed ca 80% määral tükitöö alusel ja ka naiste hulgas on aja- ja tükitöö ulatus peagu võrdne.

Keemia- ja nahatööstuses on kõikjal tugevas ülekaalus ajatöösüsteem.

Tekstiiltööstuses on meeste töö alal enamjaolt kehtiv ajatöösüsteem (ca 70%), tükitöölisi on alla 30%. Naiste suhtes on olukord vastupidine.

Puu- ja paberitööstuses on rõhuvas ülekaalus ajatöö-süsteem — töölise arvu järgi 70—80%

*) Varem palgaolude kohta ilmunud artiklid vt. E. Stat. nr. 175 (3), 1936 a. lk. 307—322.

ulatases. Alatiselt tükitöö alusel töötavaid naisi on paberitööstuses veidi üle 50%.

Polügraafiatööstuses on täiel määral kehtiv vaid ajatöö-süsteem. Ses tööstusharus on meie oludes üldiselt vähe massiproduktiooni iseloomuga töid, mis takistab viimast töölist tükitöö alusele.

Toit-, maitseainete- ja jookide tööstuses on meeste töö korraldatud enamjaolt ajatöö alusel. Naiste töö alal aga aja- ja tükitöö on ulatuselt peagu võrdne. Tükitöö alusel on korraldatud naiste töö suuremas ulatuses šokolaadi- ja kompvekitööstuses, samuti tubakavabrikutes.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuse alal on üldiselt valitseval kohal ajatöö süsteem ca 75% määral.

Ehitustööstuses on samuti ülekaalus ajatöö. Tavaliselt tunniviisi töötab meestest ca 60% ja ainult 30% ümber töötab alatiselt tükitöö alusel. Naiste hulgas on tükitöölisi veelgi vähem.

Elektrijõujaamades on ajatöö-süsteem suure ülekaalus, ja nimelt, meestöö suhtes ca 90% ja naistöö suhtes ca 60% ulatuses.

2. Lisatasud rahas.

Gains supplémentaires en argent.

Peale põhipalga ja tasu tükitöö eest üsna paljudes ettevõtetes makstakse töölistele lisatasusid rahas. Sellistena esinevad mõningais ettevõtteis perekonna-abiraha, ergutuspreemiad kas üle teatud normi saavutatud toodangult või säästetud materjalidelt jne.

Perekonna-abiraha süsteem on ulatuselt võrdlemisi väike. See pandi kehtima Eesti iseseisvuse alul ja on säilunud peamiselt mõningais suuremais era-, osalt ka omavalitsusile kuuluvais ettevõtteis. Hilisemal ajal uuesti avatud ettevõtteis ei ole perekonna-abirahasüsteemi arvatavasti pandud kehtima kuskil. Üldise reeglina see on kehtiv vaid riiklikes ettevõtteis.

Rahas makstavate lisatasude ulatust iseloomustavad järgnevad arvud.

Lisatasusaaajate arv suurtööstuses (% tööliste üldarvust)
Nombre des ouvriers recevant supplémentaires en argent (% au nombre total des ouvriers)

	Mehed — Hommes			Naised — Femmes		
	Perekonna-abiraha	Preemiad	Muud	Allocations familiales	Primes	Autres
	Eraettevõtted — Entreprises privées.					
1930 . . .	7,0	14,2	3,2	3,5	9,6	9,0
1935 . . .	8,7	14,5	7,7	2,6	9,3	7,6
1934 . . .	11,4	14,5	7,7	4,3	7,9	8,1
1933 . . .	13,6	11,3	6,1	5,5	7,0	9,0
1932 . . .	16,4	12,4	7,2	5,9	4,7	11,9
1931 . . .	15,3	11,7	7,2	6,1	9,7	10,5
1930 . . .	19,7	17,7	9,6	6,0	16,0	12,9
1929 . . .	16,0	12,6	8,8	7,1	9,2	15,4
	Riiklikud ettevõtted — Entreprises d'Etat.					
1930 . . .	14,9	5,1	1,5	0,4	0,5	—
1935 . . .	18,9	6,5	1,7	0,5	0,7	—
1934 . . .	32,8	7,1	1,1	0,7	0,9	0,2
1933 . . .	35,3	7,2	1,0	1,4	0,5	0,2
1932 . . .	35,1	10,8	7,3	1,6	1,1	2,9
1931 . . .	35,6	10,0	6,4	1,7	1,0	1,7
1930 . . .	38,6	8,5	9,3	2,9	0,7	2,1
1929 . . .	34,1	12,4	7,8	1,7	0,4	0,4

Eraettevõtteis on lisatasudest ulatuse poolest esikohal preemiad, riiklikes ettevõtteis aga perekonna-abiraha. Teiseks näeme, et meestöölise hulgas on lisatasusaaajate arv suhteliselt suurem kui naistöölise hulgas. Lisatasude ulatuse kujunemises näeme era- ja riiklikes ettevõtteis lahkuminevat suunda. Eraettevõtteis on perekonna-abiraha süsteem osatähtsusest järjest taganemas. Selle kõrval aga osutab laiemale leviku tendentsi preemiasüsteem. Teiste sõnadega, nagu võib järeldada toodud andmetest, eraettevõtteis on püüdnud ergutada enam tootmist ja tööviljakust, kuna perekonna-abiraha süsteem, millel on peamiselt sotsiaalne tähendus, on jäetud tagaplaanile. Muude eristlemata lisatasude ulatus püsib aasta-aastalt enam-vähem samades piirides.

Riiklikes ettevõtteis võis märkida tunduvalt perekonna-abirahasaaajate arvulist langust 1935. ja ka 1936. a. Riigitöölise perekonna-abiraha õigusi muudeti Riigitöölise laste-abiraha seadusega juba 1935. a. (antud Riigivanema dekreedina, hakkas kehtima 1. IV 1935. a., RT 35, art. 324 — 1935). Selle seadusega jäeti ära abirahamaksimine tööliste naise pealt, laste pealt aga hakati maksuma abiraha progressiivsete normide järgi: esimese lapse pealt 25 s ja iga järgmise lapse pealt 5 s võrra rohkem (25, 30, 35 s jne. päevas, olenevalt laste arvust). Endiseks normiks oli naise pealt 25 s ja iga lapse pealt 15 s päevas. Peale selle kaotati ära erand, mille järgi kooliskäivate laste abirahaõigus kestis 20 a. vanuseni. Praegu on riigitöölise lastel abirahaõigus 18 a. vanuseks saamiseni. Selle seaduse kehtimahakkamisega langesid abirahaõiguslike hulgast välja abiulised, kuid lastetud riigitöölised, mis alandaski perekonna-abirahasaaajate arvu riiklike ettevõtete rühmas tunduvalt. 1936. a. vähendas suhteliselt nende arvu põlvkivitöölise arvuline tõus riiklikus põlvkivitööstuses, kus laste-abiraha üldse ei maksta.

Tähtsamateks aladeks, kus makstakse perekonna-abiraha, on eratööstuses tekstiiltööstus ja mineraalide töötlemine, resp. tsemenditööstus, riiklikest aga metallitööstus. Riiklikest ettevõtetest makstakse laste-abiraha peale selle Riigi trükikojas (ainult osaliselt) ja puutööstuses (samuti osaliselt).

Preemiad makstakse riiklikest ettevõtteist vaid peamiselt metallitööstuses; mäetööstuses makstakse aga preemiaid väga harva.

3. Palgalise puhkeaja tasu.

Salaires pour le congé payé.

Palgalise puhkeaja seadus pandi kehtima 22. XII 1934 (RT 108 — 1934). Seaduse järgi „iga tööstusliku käitise valdaja

on kohustatud andma oma töölistele, kes vähemalt ühe aasta katkestamatult tema käitises on töötanud, iga aasta vähemalt 7 päeva järjest kestva palgalise puhkuse“. Sama seaduse § 4 lausub: „Kui tööstusliku käitise valdajale 7 päeva järjest kestva puhkuse andmine tekib raskusi, võib ta vabaneda sellest kohustusest nende tööliste suhtes, kellele ta maksab tasu kolme jõulupüha, uueaasta päeva, iseseisvuspäeva,

suurreede ja esimese ülestõusmise püha eest, kusjuures need töölised peavad olema nimetatud pühadel töölt vabad⁴.

Tehnistel põhjustel ei olnud võimalust 1935. a. saada puhkeajatasude kohta ülevaadet. Ka 1936. a. andmed ei võimalda veel palgalise puhkuse kasutamise ja puhkeajapalkade kohta täit selgust, kuna osa ettevõtteid aasta I poole eest makstud puhkeajapalga kohta ei esitanud eraldi andmeid. 1936. a. II poole eest maksti puhkeajapalgaks suurtööstusettevõtteis meestele 113,1 tuh. kr ja naistele 53,0 tuh. kr, kokku 166,1 tuh. kr. Suhteliselt palgakogusummale moodustas puhkeajapalk ses ajavahemikus meestel 1,0% ja naistel 1,4%, keskmiselt 1,1%. Puhkeaja-palga kõrgemat osatähtsust naistöölistel põhjustab töönaoliselt asjaolu, et töömahu sesoonne kõikumine, võimalik, et ka töökoha vahetamine aladel, kus sesoonne kõikumine ei ole väga suur, on meeste hulgas suurema ulatusega. Naistöölistest aga kuulub suur osa tekstiiltööstusse, kus töökoha vahetus ei ole nii sagedane kui teistes tööstusharudes. See tõstab naistööliste hulgas palgalist puhkust saajate arvu, kuna puhkust õigustab töölolimine samas ettevõttes vähemalt üks aasta. Kogutav andmestik võimaldab edaspidi puhkustsaanute arvu ja puhkeajapalga kohta täielikumat ülevaadet.

4. Naturaaltasud.

Naturaaltasude süsteem on üldiselt levinud võrdlemisi vähe.

Peamiseks ja ulatuselt tähtsamaks naturaaltasu vormiks osutub korterivarustus. Seda antakse sageli koos valgustusega, osalt koguni koos küttega. Korterivarustust saab ettevõtja poolt kas tasuta või sagedamini alandatud hinnaga suurtööstuses meestest ca 6% ja naistest ca 4—5% ümber. Korterivarustuse-saajate arv osutab viimasel ajal suhteliselt langust. See naturaaltasude vorm omab suhteliselt suuremat ulatust vanades tekstiilvabrikutes ja mõningais ettevõtteis ka muil aladel, nagu tsemendi- ja paberitööstus. Teatud arv tööliskortereid on ehitatud viimasel ajal juurde põlevkivitööstuse piirkonnas; ent tööliste arvuline juurdekasv on üldiselt suurem, mistõttu korterivarustuse näol naturaaltasusaajate arv osutab suhteliselt langust.

Tööliste varustamine ettevõtete poolt toitainetega on 1936. a. tublisti tõusnud. Nähtavasti on mõningad ettevõtted püüdnud teha seda toitainete hindade kallinemise puhul, tehes suuremaid ainete oste turuhinnast madalama hinnaga.

Keskstööstuses on naturaaltasude süsteemil tunduvalt suurem ulatus. Korterivarustusesaajate arv ulatus seal 1936. a. meeste hulgas 7,5%—9% ja naiste hulgas 2,5—3,5%. Teatud osa keskstööstusettevõtteist asub üksikutes maakohdades, kus üürikortereid pole saada. Neil juhtudel on tööliste varustamine korteriga hädavajaline. Olenevalt keskstööstuse struktuuriist ka tööliste varustamist toitainetega tuleb siin üldiselt sagedasti ette (meestööliste üldarvust üle 6%, naistööliste arvust vastavalt 4% ümber). Toit-, maitse-

ainete- ja jookide tööstuses saab keskstööstuses lisaks rahapalgale tasu natuuras toitainetega üle 20%. Üksikuil juhtudel töölised saavad lisaks rahapalgale tasuta, osalt ka tasu eest täieliku ülalpidamise.

5. Tööliste teenistuse koostis suur- ja keskstööstuses 1933—36. a.

Composition du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises industrielles de 1933—36.

Teenistuse koostis on tööstus-töölistel üldise majandusliku konjunktuuri muutuse mõjustusel 1936. a. teatud määral samuti muutunud. Peamine muutus on toimunud tööjõu rakenduse suurenemise s. o. ületunnitöö arvel. Suurtööstuses on ületunnitööga teenitud palga osatähtsus tõusnud meestel ca 6%-le eelmise aasta ca 4,5% vastu. 1933. a., mil majanduslik kitsikus oli alles suur ja tootmistegevuse aktiivsus tööstuses madal, meestöölistes teenisid ületunnitööga vaevalt 3% teenistuse kogusummast. Pisut on tõusnud ületunnitööga teenitud palga osatähtsus ka naistel. Peab märkima, et naiste tööpäev on üldiselt lühem kui meestel. Pealegi suur osa naistest töötab tekstiiltööstuses, kus tootmise aktiviserimiseks, eriti puuvillatööstuse alal, ei ole selliseid võimalusi nagu teistel aladel. Neil põhjusil naistöölistes on teenitud ületunnitööga vaevalt 2% ümber teenistuse kogusummast.

Tööliste teenistuse koostis % suur- ja keskstööstuses 1933—36. a. Effectif du gain des ouvriers dans les grandes et moyennes entreprises en % de 1933—36.

1.	1936								1935								1934								1933							
	Poolaastad — Semestres																															
	II		I		II		I		II		I		II		I		II		I													
Suurtööstus.																																
<i>Grandes entreprises.</i>																																
Mehed — Hommes.																																
1. Normaali-tööaja teen.	87,8	88,3	88,1	89,4	90,1	89,9	90,4	90,4	87,8	88,3	88,1	89,4	90,1	89,9	90,4	90,4	87,8	88,3	88,1	89,4												
2. Ületunnitöö-teenistus	5,9	5,8	4,8	4,4	3,6	4,0	3,0	3,0	5,9	5,8	4,8	4,4	3,6	4,0	3,0	3,0	5,9	5,8	4,8	4,4												
3. Lisatasud	5,8	5,3	6,2	5,0	5,7	5,2	5,7	5,7	5,8	5,3	6,2	5,0	5,7	5,2	5,7	5,7	5,8	5,3	6,2	5,0												
4. Naturaaltasud	0,5	0,6	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,6	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,6	0,9	0,0												
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100												
Naised — Femmes.																																
1. Gain pour le travail ordinaire	93,1	93,2	92,2	94,2	95,4	95,0	95,5	95,4	93,1	93,2	92,2	94,2	95,4	95,0	95,5	95,4	93,1	93,2	92,2	94,2												
2. Gain pour le travail supplémentaire	1,8	2,0	1,7	1,8	0,9	1,4	0,9	0,5	1,8	2,0	1,7	1,8	0,9	1,4	0,9	0,5	1,8	2,0	1,7	1,8												
3. Gains divers supplémentaires	4,0	4,3	4,8	3,6	3,2	2,7	3,2	2,6	4,0	4,3	4,8	3,6	3,2	2,7	3,2	2,6	4,0	4,3	4,8	3,6												
4. Subvention en nature	0,5	0,5	1,3	0,4	0,5	0,9	0,4	1,5	0,5	0,5	1,3	0,4	0,5	0,9	0,4	1,5	0,5	0,5	1,3	0,4												
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100												
Keskstööstus.																																
<i>Entreprises moyennes.</i>																																
Mehed — Hommes.																																
1. Normaali-tööaja teen.	92,8	93,6	93,5	94,0	94,1	93,9	93,8	93,6	92,8	93,6	93,5	94,0	94,1	93,9	93,8	93,6	92,8	93,6	93,5	94,0												
2. Ületunnitöö-teenistus	2,7	2,9	2,7	2,0	2,0	3,0	2,9	2,9	2,7	2,9	2,7	2,0	2,0	3,0	2,9	2,9	2,7	2,9	2,7	2,0												
3. Lisatasud	1,9	1,5	2,1	1,6	1,5	1,2	1,5	1,4	1,9	1,5	2,1	1,6	1,5	1,2	1,5	1,4	1,9	1,5	2,1	1,6												
4. Naturaaltasud	2,6	2,0	1,7	1,9	1,5	1,9	1,8	2,1	2,6	2,0	1,7	1,9	1,5	1,9	1,8	2,1	2,6	2,0	1,7	1,9												
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100												
Naised — Femmes.																																
1. Gain pour le travail ordinaire	96,1	96,7	96,2	98,5	97,9	97,2	96,8	97,9	96,1	96,7	96,2	98,5	97,9	97,2	96,8	97,9	96,1	96,7	96,2	98,5												
2. Gain pour le travail supplémentaire	1,3	1,5	1,1	0,5	1,1	1,7	1,6	1,1	1,3	1,5	1,1	0,5	1,1	1,7	1,6	1,1	1,3	1,5	1,1	0,5												
3. Gains divers supplémentaires	1,7	1,1	1,6	0,5	1,1	0,2	1,1	0,5	1,7	1,1	1,6	0,5	1,1	0,2	1,1	0,5	1,7	1,1	1,6	0,5												
4. Subvention en nature	0,9	0,7	1,1	0,5	0,5	0,9	0,5	0,5	0,9	0,7	1,1	0,5	0,5	0,9	0,5	0,5	0,9	0,7	1,1	0,5												
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100												

Muid rahalisi lisatasusid, mille hulgas on arvestatud ka puhkeajapalk, saavad meestöölistes umbes võrd-selt ületunnitöö-teenistusega (5—6%). Lisatasude osa-

tähtsus on meestel jäänud kahel viimasel aastal peagu endiseks, vaatamata puhkeajatasude maksmisele. Palgalise puhkeaja palk on küll lisatasude osatähtsust kahtlematult tõstnud, kuid teisest küljest ületunnitööga teenitud summade tõus on samal ajal muude rahas makstavate lisatasude osatähtsust samavõrd surunud alla. Naistööliste juures aga, kus ületunnitöö ulatus ei osuta märgatavat tõusu, on rahas makstav lisatasu puhkeajapalga arvel tõusnud.

Ületunnitöö-teenistuse ja lisatasude tõusu arvel on langenud naturaaltasude osatähtsus nii meestel kui naistel.

Kesktootusettevõtete andmeil on tööliste teenistuse koostis suurtööstuse tööliste omast tunduvalt lahkumisev. Selgituseks peab märkima, et siin on tegemist osalt puuduliku arvepidamise tulemustega. Väiksemates ettevõtetes on puudulik peamiselt ületunnitöö arvestus, mille tõttu osa tööliste ületunde jääb üldse arvestamata ja vastav tasu arvestatakse koos normaal-tööajateenistusega. Selle tagajärjel saame kesktootuse andmeil ületunnitöö-teenistuse osatähtsuseks meestel alla 3% (suurtööstuse 6% vastu) ja naistel ca 1,5% (2% vastu). Ka lisatasudena kesktootuse töölised saavad väiksemaid summasid, kuna lisatasude süsteem, nagu tööliste premeerimine jne., on kesktootuses levinud vähe. Seevastu aga naturaaltasude ulatus on kesktootuses, suurtööstusega võrreldes, suurem. Kesktootusesse langeb suur osa toit-, maitseainete ja jookide tööstuse rühmast, kus töölistele antakse sageli lisatasuna sama ettevõtte tooteid natuuras. Sellistena esinevad piimameiereid, lihatöötlemis-, leiva- ja pagaritööstusettevõtted jne.

6. Tööliste palga kogusumma 1927—36. a.

Montant total des gains des ouvriers dans l'industrie de 1927—36.

mine tõi enesega kaasa ka tunduva palgalise inimtööjõu mahutuse laienemise tööstuses. Töömahu laiendamist võib iseloomustada järgmiste majandusindeksitega (1927—31=100; ehitustegevus arvestamata):

	1936	1935	1932
Tööliste arv suur- ja kesktootuses	133	115	86
Tööliste töötundide üldarv suurtööstuses	121	106	77
Tootmisetegevus (iseloomustab toodangu kogust)	124	110	81
Sellest: tootmisvahendite toodang	137	122	80
tarbimiskaupade toodang	113	99	74

Nagu ilmneb neist arvudest, tööstuse edu oli paaril viimasel aastal erakordselt suur, mis ei võinud jätta avaldamata palgaliste seisukohalt positiivset mõju kogu tööliskonnale. Selle mõju oli kahepoolne. Esiteks, suurema tarviduse tõttu palgalise tööjõu järgi rakendati tööle kogu töötute reserv, mis võimaldas tööd paljudele enim tööprotsessist väljalülitatud inimestele. Tarvidus palgalise tööjõu järgi tõusis 1936. a. enneolemata kõrgusele, mistõttu sesooni haripunktil oli tunda koguni tööliste puudust. Koos

kasvava nõudmisega tööjõu järgi töölised püüsid parandada ühtlasi oma palgatingimusi. Palgavõitluse seisukohalt moment oli selleks igati soodus. See oli ka majanduslikult õigustatud, kuna elatusmaksumus samal ajal osutas tõusu.

Suur- ja kesktootuse tööliste palga kogusumma, arvestamata ettevõtete administratiiv- ja tehniline personaal ning ehitustegevus, tõusis 1936. a. 27 milj. kr, mis ületab ulatuse kui ka tõusu poolt kõik eelmised aastad. Majanduskriisielset 5 a. keskmist (1927—31) ületas 1936. a. tööliste palga kogusumma ligi 30%. Selline suur tõus tekkis peamiselt küll töömahu juurdekasvu tõttu, osalt aga ka kõrgemate töötasanormide ning suhteliselt suurema teenistuse tõttu võrreldes sama 5 a. keskmisega.

Tööstustööliste palgakogusumma 1927—36. a.
Montant total des gains des ouvriers dans l'industrie de 1927—36.
(Ehitustööstus arvestamata — Bâtiment non compris).

a.	Suur- tööstus <i>Grandes entreprises</i>	Kesk- tööstus <i>Entreprises moyennes</i>	Kokku <i>Total</i>	Indeksid <i>N. - indices</i> (1927—31 = 100)	
				Nimes- väärtus <i>Gains nominaux</i>	Ostujõud <i>Gains réels</i>
Mlj kr					
1936 . . .	23,0	4,0 ¹⁾	27,0 ¹⁾	128,7	140,7
1935 . . .	19,1	3,1	22,2	106,1	128,9
1934 . . .	16,8	2,5	19,3	92,0	112,9
1933 . . .	13,6	2,2	15,8	75,3	91,3
1932 . . .	13,6	2,2	15,8	75,3	85,8
1931 . . .	16,8	2,1	18,9	90,0	96,6
1930 . . .	18,5	2,3	21,8	103,9	107,7
1929 . . .	18,9	2,7	22,6	107,8	109,1
1928 . . .	10,7	2,5	22,2	105,9	101,3
1927 . . .	17,3	2,1	19,4	92,4	94,3
1927—31	18,84	2,34	20,98	100	100

Tuleb ühtlasi märkida, et koos tööliste palga kogusumma tugeva tõusuga on üldises kokkuvõttes tõusnud ka selle ostujõud, vaatamata samal ajal toimunud tarbimisainete, peamiselt toitainete hindade tõusule. Kogu palgasumma üldine ostujõud 1936. a. kohta ületas ca 40% 1927—31. a. keskmist taset. Palga ostujõu tugev ülekaal 1936. a. kasuks on osalt tingitud ka sellest, et elatusmaksumuse tase ei jõudnud veel 1936. a. võrdluse aluseks võetud ajastu tasemele. Võrreldes 1935. a. palga kogusumma tõusis ligi 5 milj. kr ehk ca 20%, mis suurendas tööstustööliste ostujõudu kogusummas 9% võrra; ca 10% hoidis ostujõudu tõusu tagasi hindade tõus.

7. Teenistuse liikumine 1927—36. a.
Mouvement des gains de 1927—36.

tähe all. Seda põhjustas eeskätt elatusmaksumuse tõus; teispoolt aga ka soodus majanduslik konjunktuur koos suurenenud inimtööjõu nõudmisega võimaldas algatada kohati tööliste poolt aktiivset palgavõitlust. Elatusmaksumuse üldindeks ületas 1. a. juunis Tallinnas kehtivate hindade kohaselt eelmise aasta juuni

¹⁾ Belkõkkuvõte — *Données préliminaires.*

taset 17% võrra ning 1936. a. keskmiselt tõusis elatusmaksumus võrreldes eelmise aastaga 11%. Töötasunormide kõrgendamise nõudmisega esinesid mitmete suuremate ettevõtete töölised, toetades oma nõudmisi

kas streigiga või streigiähvardusega.*) Palganõudmiste suhtes tuldi töölisele vastu ning töötulide lahendamise komisjon tegi järgmised palgakõrgendamise otsused.

Töötulide lahendamise komisjoni otsused 1936. a. — Activité du Comité d'arbitrage en 1936.

Käitise nimetus — Entreprises	Komisjoni otsus (tõsta palka : %) Résolution : hausse en %	Otsuse kehtimisaeg Temps de validité de résolution
1. A/s. „Kreenbalt“ Sindis	6—11,5	6 kuud, arvates 1. V 1936
2. Sindis Tekstiiltööst. ühisus, Sindis	6—11,5	6 „ „ 1. V 1936
3. A/s. Balti Puuvilla Keträm. ja Kudum. vabrik	6—11,5	6 „ „ 1. V 1936
4. Joh. Lorupi klaasivabr. (mullipuhujad)	0; 12; 20	1. V—31. VII 1936
5. Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuur	6,5—10 ^{1a)}	
6. Narva Linaketramise Manufaktuur	ca 4 ^{1b)}	
7. Laevaomanikkude ja meremeeste töötüli	Ligisõidus 5 ²⁾ kaugesõidus ²⁾	6 kuud, arvates 15. VI 1936
8. A/s. „Rauaniit“ paelavabrik3)	19. VI—1. XI 1936
9. Chr. Fröhling'i saeveski, Pärnus	8—22	20. VI—20. XII 1936
10. H. D. Schmidt'i saeveski, Pärnus	8—22	20. VI—20. XII 1936
11. Kudumistööstus „Narva Tekstiil“	5,5—13,6	1. VII—31. XII 1936
12. Riigi Sadamatehased	3,5—12	1. VII—31. XII 1936
13. A/s. Vennad Tofer ketramis-kudumisevabrik	3—8	1. VII—31. XII 1936
14. A/s. „Kütte Jõud“ põlevkivitööstus	ca 5 ^{1a)}	
15. A/s. Hõjgaard ja Schulz'i sillaehitustööd, Pärnus	0—10	6 kuud, arvates 16. VIII 1936
16. A/ü. „Eesti Kiviõli“ põlevkivitööstus	ca 8	6 „ „ 16. VIII 1936
17. Riigi Põlevkivitööstus	ca 9	6 „ „ 16. VIII 1936
18. Tallinna Sadamatehaste töötüli	11—14	21. IX 1936—20. III 1937
19. Põhja Paberi ja Puupapivabr. a/ü. Jägala ja Tammiku puupapivabrikud	2,5—0,6 ^{1d)}	
20. E. K. Ü. „Postimees“1e)	
21. Nahavabrik „Kalev“, Tartus1e)	
22. A/s. E. M. Usvansky ja Pojad nahavabrik, Tartus1e)	
23. Joh. Lorupi klaasivabr. (karastajate, kütjate ja segutegijate töötüli)		
24. N. C. Gold Fields Ltd. õlitööstus	Nõudmine rahuldamata — ²⁾	

Osalt streikide, osalt vabatahtliku kokkuleppe tulemusena ja võib olla ka suurema tööaktiivsuse tagajärjel, seoses avardunud tööjõurakenduse võimalus-

tega, keskmine tunnitööaeg meeste ja naiste kohta kokku tõusis 1936. a. suurtööstuses 32,3 s-le. See andis juurdekasvu eelmise aasta 30,2 s vastu 7%;

Töölise tunnitööaeg suurtööstuses 1923—36. a. Gains des ouvriers dans les grandes entreprises industrielles de 1923—36.

4.	Teenistus tunnis ühes naturaaltasudega (snt) Gain effectif horaire, y compris la subvention en nature (en snt)							Teenistuse nimesisväärtuse indeksid (1923 = 100) ^{a)} N.-indices des gains nominiaux (1923 = 100) ^{a)}					Reaalteenistuse indeksid (1923 = 100) ^{a)} N.-indices des gains réels (1923 = 100) ^{a)}						
	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1923 ^{b)}	1936	1935	1934	1933	1932	1931	1936	1935	1934	1933	1932	1931
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	34,9	32,5	31,8	31,5	32,2	33,6	31,5	111	103	101	100	102	107	115	120	116	114	109	107
II. Mineraalide töötlemine — Transformation des pierres et des terres	32,7	28,7	27,7	27,6	30,2	31,4	29,6	110	97	94	93	102	106	114	113	107	106	109	106
III. Metallitööstus — Industrie des métaux	40,3	39,2	39,6	39,0	39,7	41,7	37,0	109	106	107	105	107	113	113	123	123	119	114	113
IV. Keemiatööstus — Ind. chimique	31,6	30,1	28,4	29,0	20,1	20,8	22,1	143	136	129	131	132	135	148	158	147	149	140	135
V. Nahatööstus — Industrie des cuirs et peaux	31,3	32,7	30,3	31,3	31,2	33,0	30,1	104	109	101	104	104	110	108	126	115	118	111	110
VI. Tekstiiltööstus — Ind. textile	27,2	26,9	24,7	24,3	23,9	23,8	21,4	127	121	115	114	112	111	132	141	132	130	119	111
VII. Puitööstus — Ind. du bois	33,4	31,7	26,6	24,9	26,3	32,2	27,5	121	115	97	91	96	117	126	134	111	103	102	117
VIII. Paberitööstus — Ind. du papier	33,2	31,9	31,6	29,8	29,2	33,1	27,4	121	116	115	109	107	121	126	135	132	124	114	121
IX. Polügraafitööstus — Ind. polygraphique	40,0	42,5	38,3	39,2	40,7	41,5	33,0	105	112	97	103	107	109	109	130	111	117	114	109
X. Toit-, maitseain. ja jookide tööstus Ind. de l'alimentation et des boissons	29,9	25,9	25,8	27,1	27,6	28,6	25,4	106	102	102	107	109	113	110	119	117	122	116	113
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus Confec. de vêtem. et fabr. de mercerie	26,0	26,2	23,5	26,2	29,3	30,4	33,0	82	79	71	79	89	92	85	92	81	90	95	92
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veearustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	44,0	42,3	41,7	45,2	48,9	49,5	37,0	119	114	113	122	132	134	124	133	129	139	140	134
Keskmine — Moyenne	32,3	30,2	29,0	29,2	29,9	31,9	28,6	113	106	101	102	105	112	117	122	116	116	112	112

*) Vt. R. Kikkerist, Streigid tööstuses 1936. a. (samam vihus, lhk. 161).

1) Sundotust ei tehtud. Komisjoni kaasaobil saavutati kokkuleppe määramata aja peale, algusega: a) 16. V 36; b) 1. VI 36; c) 1. VIII 36; d) 1. XI 36; e)....

2) T. L. Komisjoni otsus kohustas laevaomanikke seadma sisse 1. XI 36 laeva poolt meeskonna toitlustamist, arvatud välja juhul, kui 60% laevaoperest soovib laevaopera oma toitlustamist. See otsus kehtib vaid töötulist puudutatud laevade kohta.

3) Komisjoni otsustas: a) määrata kangrutele palga alammääraks 20 s tunnis; b) kohustada toimida telgede puhastamist normaaltööaja vältel, kusjuures tükivõimelised saavad telgede puhastamise eest 25 s tunnis.

4) Andmete puudumisel komisjon lõpetas asjatoimetuse (alus: RT 93 art. 786, § 8 — 1935).

5) II poolaasta — II semestre. *) Tallinna kohta arvatud elatusmaksumuse üldindeksi käik, mille põhjal on arvatud reaalteenistuse indeksid, on järgmine: — Pour calcul des gains réels on s'est servi des nombre-indices de coût de la vie à Tallinn: 1931 — 100; 1932 — 94; 1933 — 88; 1934 — 87; 1935 — 88; 1936 — 96, 3.

1923. a. vastu aga (28,6 s), mis ajast peale on kogutud tööstustöölise palgaandmeid, teenistuse juurdekasvatust ulatus 13%-le.

Teenistuse tõusu võis märkida 1936. a. kõigis tööstusharudes, peale naha- ja polügraafia-tööstuse, kus teenistustase langes. Polügraafia-tööstuses töölise teenistus tõusis tunduvalt seoses Raamatuastaga ning selle lõppemisel oli tagasimineku mõistetav. Võrreldes aga 1933—34. a. trükitöölise teenistus oli 1936. a. siiski kõrgem. Nahatööstuses on tegemist muutumisega ettevõtete koostises. Tegevuse suurenemise tõttu kanti osa ettevõtteid üle kesktööstusest, kus tasunormid on üldiselt madalamad; madalamapalgaliste arvuline suurenemine surus veidi alla nahatöölise palgataseme suurtööstuses. Tasunormide vähendamist aga üksikutes nahatööstusettevõtetes ei saa tõenäoliselt oletada.

Suuremal määral tõusis l. a. teenistus mineraalide töötlemise ning mäe- ja keemiatööstuses. Tunduvat tõusu võib märkida kõigil neisse tööstusharudesse kuuluvail erialadel, nagu nähtub järgnevast:

	Teenistus tunnisi II poolaastal (s)					
	Mehed			Naised		
	1936	1935	+%	1936	1935	+%
Põlevkivitööstus	38,3	34,6	10,7	23,0	21,1	13,3
Turbatööstus	41,5	35,9	15,6	30,2	25,1	20,8
Põlevkiviõlitööstus	31,5	29,5	6,8	18,2	—	—
Tsemenditööstus	36,7	29,0	22,7	25,8	20,8	24,0
Savi- ja telliskivitööstus	34,2	29,3	16,7	23,4	19,0	23,2
Klaasitööstus	40,5	32,0	23,1	18,3	15,2	20,4

Teenistuse tõusu poolt olid 1936. a. esikohal tsemendi- ja klaasitööstus ning savi- ja telliskivitööstus, kuna mäetööstuse rühma kuuluvail aladel tõus oli umbes poole võrra väiksem. Toodud aladest väiksem oli aga teenistuse tõus põlevkiviõlitööstuses. Paaris suuremas õlivabrikus jäi teenistus 1936. a. eelmise aasta tasemele ja ainult ühes õlivabrikus tõusis see meestel veidi üle 10%. Peale nende alade tõusis töölise teenistus töölise arvu poolt tähtsamates tööstusharudes, nimelt, tekstiil-, puu- ja paberitööstuses ümmarguselt 4—5%. Puutööstuses tõusis teenistus peamiselt saeveskite arvel, kuna vineeri- ja mööblitööstuses tõus oli meestel alla 4%, naistel aga jäi teenistus endiseks. Teenistuse tõusu poolt on viimasel kohal metalli-, toit-, jookide- ja maitseainete ning kehakatto- ja pudukaupade tööstus. Neis harudes töölise tunniteenistuse tõus ulatus vaevalt 3—4%-le. Veidi suuremal määral on teenistus tõusnud veel vaid avalikkudes elektrijaamades ja gaasivabrikutes, millised kuuluvad peamiselt omavalitsusile.

Tuleb võtta arvesse, et siin hindame olukorda üldiste keskmiste ja üksikute enam-vähem suuremate rühmade — tööstusharude kohta käivate keskmiste alusel. See tasandab üldist teenistuse käiku ja jätab varju olukorra teenistuse suhtes üksikutes ettevõtetes, kus teenistuse kujunemine, olenevalt töötasunormide kujunemisest, on tervalt lahkuminev. Kui osa ettevõtteid tõstis töötasunorme, kohati isegi tunduvalt, siis samal ajal tõenäoliselt

liselt suur osa tasunormidest püsis muutumatult endisel tasemel või tõusis õige vähe.

Reaalteenistust, s. o. teenistuse ostujõu kujunemist mõjutasid 1936. a. vastupidiselt kaks tegurit. Eelneva kohaselt osutas teenistus peagu kõikjal tõusu, mis aitas vastavalt tõsta ostujõu taset. Ent samal ajal tõusid veel suuremas ulatuses ka tarbeainete hinnad. Hindade tõus ei paralüeerinud mitte üksnes 1936. a. tekkinud teenistuse tõusu mõju ostujõule, vaid koguni surus ostujõu alla eelmise aasta taset. Sõnaga, ulatuselt osaline ja juhuslik palgaolude parandamine ei suutnud hoida üldist teenistuse ostujõu taset eelmise aasta kõrgusel.

Tunniteenistuse ostujõu indeks langes 1936. a. 117-le eelmise aasta 122 vastu (1923. a. II pool = 100). Ainuke ala, kus teenistus liikus 1936. a. rööbiti hindade tõusuga, on mineraalide töötlemine — tsemendi-, klaasitööstus jne. Kõigil teistel aladel on teenistuse ostujõud langenud, olenevalt teenistuse nimesväärtuse liikumisest kas väiksemas või suuremas ulatuses.

Üldiselt võib märkida, et teenistuse ostujõud püsis l. a. kõikjal üle 1923. a. taseme. Mõningais rühmades vahekord 1923. a. lähleb suuresti lahku. Neil juhtudel on enamjaolt tegemist üksikute tööstusharude struktuursete muutustega. 1923. a. puudus täielikult põlevkiviõlitööstus, kus töötab praegu ligi 900 töölise, neist valdav osa meestöölised. Peale selle on tunduvalt vähenenud peamiselt naistöölise kasustava tuletikutööstuse osatähtsus. Nii keemiatööstuses on tõusnud meeste arvuline osatähtsus, mis tõstab ka selle rühma teenistuse taset. Meeste osatähtsus kasvab keemiatööstuses järjest koos põlevkiviõlitööstuse laienemisega. Vastupidises suunas on muutunud töölise sooline vahekord kehakatto- ja pudukaubatööstuses. Seal on pudukaubatööstuse arenemise arvel, milline ala meil 1923. a. peagu puudus, tõusnud naistöölise osatähtsus ja naiste madal teenistus surub ses rühmas üldise teenistustaseme alla. Kõigil teistel aladel, kus ei ole tegemist suuremate struktuursete muutustega, ületas teenistuse ostujõud 1936. a. 1923. a. taset 10—15% võrra. Erandiks osutavad peamiselt omavalitsusile kuuluvad elektrijaamad, gaasivabrikud ning linnade vesivarustus, kus reaalteenistus on tõusnud ca 25%. Suhteliselt teiste tööstusharudega ses rühmas on töölise teenistus kõrgemaid.

3. Teenistuse liikumine ettevõtete suuruse järgi 1927—36. a.

Mouvement du gain des ouvriers d'après la grandeur des entreprises de 1927—36.

Läinud 10 a. andmed osutavad, et teenistuse liikumine on tööstuses kindlas ja väga reeglipärasel sõltuvuses ettevõtete suurusest. Tab. 5 arvudest näeme, et teenistuse tõus on 1927—36. a. seda suurem, mida suuremad on ettevõtted ja vastupidi, väiksem ettevõtete suuruse vähenedes. Teenistuse liikumine on toimunud selle reegli kohaselt peagu erandita kõigil aastail. Meeste teenistus jõudis 1936. a. 50 ja rohkem töötajaga ettevõtteis juba 1927—31. a. tasemele, kuna ettevõtteis 20—49 töötajaga oli see sama ajavahemiku

Töölste tunniteenus sum-, kesk- ja väiketööstuses 1927—36. a.
Gains horaires des ouvriers dans les entreprises industrielles grandes, moyennes et petites de 1927—36.

5.	Mehed — Hommes				Naised — Femmes				Keskmine — Moyenne ¹⁾			
	A. ²⁾	B. ²⁾	C. ²⁾	D. ²⁾	A. ²⁾	B. ²⁾	C. ²⁾	D. ²⁾	A. ²⁾	B. ²⁾	C. ²⁾	D. ²⁾
Keskmine teenistus tunnisis (sent) — Gain moyen horaire (sent).												
1936	37,4	34,9	30,9	24,1	24,3	21,3	19,5	14,0	32,7	30,2	27,7	20,8
1935	35,2	32,1	28,1	24,0	23,2	19,6	18,9	15,9	30,6	27,5	25,3	22,1
1934	33,7	29,6	26,9	20,5	22,3	18,9	18,4	14,7	20,4	26,2	24,4	19,1
1933	34,0	30,6	27,6	20,6	22,5	19,3	18,8	15,6	29,8	26,9	25,0	19,4
1932	34,8	33,0	29,5	23,4	22,3	20,8	18,9	15,8	30,0	29,1	26,3	21,5
1931	37,2	35,8	32,5	23,0	23,3	22,5	21,0	17,2	31,7	31,0	29,1	22,1
1930	30,3	35,9	33,6	26,4	23,2	21,6	21,8	17,2	32,5	31,3	29,8	24,1
1929	38,4	35,4	33,5	27,7	23,1	21,8	21,6	17,3	31,9	30,7	29,8	25,1
1928	36,4	35,1	32,0	25,9	22,6	21,0	20,8	16,4	30,6	30,1	28,5	23,5
1927	34,4	34,2	30,1	24,6	21,5	21,4	19,7	16,0	29,1	30,1	26,8	22,4
1927—31	37,1	35,2	32,3	25,7	22,7	21,7	21,1	16,8	31,2	30,6	28,8	23,4
Teenistuse nimesisväärtuse indeksid (1927—31 = 100) — N.-indices des gains nominaux (1927—31 = 100).												
1936	100,8	99,1	95,7	93,8	107,0	98,2	92,4	86,9	104,8	98,7	96,2	88,9
1935	94,9	91,2	87,0	93,4	102,2	90,3	89,6	84,6	98,1	89,9	87,8	84,4
1934	90,8	84,1	83,3	79,8	98,2	87,1	87,2	87,5	94,2	85,6	84,7	81,6
1933	91,0	86,9	85,4	80,2	99,1	88,9	89,1	89,1	95,5	87,0	86,8	82,0
1932	93,8	93,7	91,3	91,1	98,2	95,9	89,6	94,0	96,2	92,9	91,3	91,0
1931	100,3	100,3	100,6	93,0	102,6	103,7	102,4	102,4	101,6	101,3	101,0	94,4
1930	105,9	102,0	104,0	102,7	102,2	99,5	103,8	102,4	104,2	102,3	103,5	103,0
1929	103,5	100,6	103,7	107,8	101,8	100,5	102,4	103,0	102,2	100,3	103,5	107,3
1928	98,1	99,7	99,1	100,8	99,6	96,8	98,0	97,6	98,1	98,4	99,0	100,4
1927	92,7	97,2	93,2	95,7	94,7	98,6	93,4	95,2	93,3	95,4	98,1	95,7
Reaalteenusid indeksid (1927—31 = 100) — N.-indices des gains réels (1927—31 = 100)⁴⁾.												
1936	110,2	108,3	104,6	102,5	116,9	107,3	101,0	95,0	107,9	105,1	105,1	97,2
1935	115,3	110,8	105,7	113,5	124,2	109,7	108,9	114,9	119,2	109,2	106,7	114,7
1934	110,7	102,6	101,6	97,3	119,8	106,2	106,3	106,7	114,9	104,4	103,3	90,5
1933	111,7	100,0	104,1	97,8	120,9	108,4	108,7	113,3	116,5	107,2	105,9	101,1
1932	106,6	100,5	103,8	103,5	111,6	109,0	101,8	106,8	109,3	108,1	103,8	104,4
1931	107,8	107,8	108,2	100,0	110,3	111,5	110,1	110,1	109,2	108,9	108,6	101,6
1930	110,8	106,8	108,3	107,0	106,5	103,6	107,6	106,7	103,5	106,6	107,8	107,3
1929	95,0	92,3	95,1	98,9	93,4	92,2	93,9	94,5	93,8	92,0	95,0	98,4
1928	94,3	95,9	95,3	96,9	95,8	93,1	94,8	93,8	94,3	94,0	96,2	96,5
1927	94,0	93,2	95,1	97,7	96,6	100,0	96,3	97,1	95,2	100,4	95,0	97,7

keskmisest pisut madalam, 5—19 töötajaga ettevõtetes ca 4% ning väiketööstuses ca 6% võrra samuli 1927—31. a. keskmisest madalam. Veel suuremad lahkuminekud on naistöölise teenistuse liikumises. Sama 5 a. keskmisega võrreldes on 1936. a. teenistuse vahetõlde ettevõtete suuruse alanevas järjekorras +7%, -1,8%, -7,6% ja -13,1%.

Töölste tunniteenusid vahetõlde suuruserühmade järgi (%).
Relation du gain horaire des ouvriers d'après le grandeur des entreprises (en %).

6. Töötajate arv ettevõttes Nombre des travailleurs dans l'entreprise:	1936	1935	1934	1933	1932	1927—31
Mehed — Hommes.						
50 < (A)	100	100	100	100	100	100
20—49 (B)	93	91	88	90	95	95
5—19 (C)	88	80	80	81	85	87
5 > (D)	64	68	61	61	67	69
Naised — Femmes						
50 < (A)	100	100	100	100	100	100
20—49 (B)	88	84	85	86	93	96
5—19 (C)	80	81	83	84	85	93
5 > (D)	60	69	66	69	71	74
Keskmine — Moyenne						
50 < (A)	100	100	100	100	100	100
20—49 (B)	92	90	89	90	97	98
5—19 (C)	86	83	83	84	83	92
5 > (D)	64	72	65	65	72	75

¹⁾ Töölste arvude võrdkaalustatud — Moyennes pondérées.

²⁾ A — ettevõtted 50 ja rohkem töötajaga — entreprises ayant 50 travailleurs et plus.

B — „ 20—49 „ „ „ 20—49 „ „ „

C — „ 5—19 „ „ „ 5—19 „ „ „

D — „ alla 5 „ „ „ moins de 5 „ „ „

³⁾ Mediaan — Médiane.

⁴⁾ Reaalteenusid indeksite arvutamiseks kasutatud elatusmaksimuse indeksid kõik on järgmine: — Pour le calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indices du coût de la vie (pour Tallinn):

1927 — 98	1929 — 109	1931 — 93	1933 — 82	1935 — 82,3
1928 — 104	1930 — 90	1932 — 88	1934 — 82	1936 — 91,6

Sellise tendentsi tagajärjel on ka teenistuse lahkuminek ettevõtete suuruse järgi kasvanud järjest suuremaks (vt. tab. 6). Ainult 1936. a. on lahkuminekud läinud veidi tagasi üheltpoolt 50 ja enam töötajaga ning teispoolt 20—49 töötajaga ja 5—19 töötajaga ettevõtete vahel.

Teatud läbilõikemomendi kohta on teenistuse lahkuminek ettevõtete suuruse järgi mõistetav. Määrava tähtsusega on siin ettevõtete erinev mehhaniseerimise aste vastavalt ettevõtete suurusele. Suuremad ettevõtted on loomulikult suuremal määral mehhaniseeritud, mis annab suhteliselt kõrgema toodangu ühe töölise kohta. Edasi, on tõenäoline, et tootmine on tööorganisatsiooni mõttes suuremates ettevõtetes enam ratsionaliseeritud, mis tõstab toodangu taset. See võimaldab loomulikult maksta ka töölisele kõrgemat tasu. Teiseks, suuremates ettevõtetes on tootmisprotsessid komplekseeritumad ja toodang mitmekesisem, mis nõuab kõrgema kutseoskusega töölise tööloendamist. Kolmandaks, riiklikud ettevõtted, kus töötasunormid on üldiselt tunduvalt kõrgemad üldisest tasemest, kuuluvad peagu eranditult suurtootmisse, mis tõstavad teenistustaset suuremate ettevõtete rühmas. Neljandaks, maal ja provintsilinnades asuvate

ettevõtete arv on väiksemate ettevõtete hulgas suhteliselt suurem. Teatavasti aga maal ja provintsiilinnades on tarbeainete hindade tase üldiselt madalam ja sellele vastavalt makstakse neis paikades ka töölilistele töötasu madalamate normide järgi. Kõik need tegurid annavad tööliliste teenistuse suhtes ülekaalu suurematele ettevõtetele. Võrreldes ettevõtete, kus töötab 50 ja rohkem töötajat, 20—49 töötajaga ettevõtteis tööliliste vähemteenistus oli 1936. a. meestel 7%, naistel 12%, keskmiselt 8%, kesktööstuses (5—19 tööt.) meestel 17%, naistel 20%, keskmiselt 15% ning väiketööstuses (kuni 5 tööt.) meestel 36% ja naistel 40%. Kui võtta arvesse, et väiksemate ettevõtete andmestik tööaja suhtes on puudulikum ja tegelikult teenistuse tase on tõenäoliselt madalam kui näitavad statistilised tulemused, siis tohiks teenistuse vahe olla suuremate ettevõtete kasuks veelgi suurem.

Milliste tegurite mõjutusel toimub aga teenistuse lahkuminekku süvenemise tendents aastast-aastasse, on konkreetsete andmete puudumisel raske teha kindlaks. Võib tõenäoliselt oletada järgmist. Juuli isiklikel palgaandmel näib suurtööstuses alanevat lihttööliliste arvuline osatähtsus, kuna kesktööstuses võib märkida, kuigi nõrgalt ja mittereeglipäraselt esinevat, vastupidist tendentsi. Selline tööliliste kutseoskuskliku vahekorra kujunemine annab juba võib-olla teatud määral suureneva teenistuse ülekaalu suuremate ettevõtete tööliliste kasuks. Peale selle on siin kahtlematult tegemist tööstuse erineva struktuuri kujunemisega vaadeldavais ettevõtete suurusrühmades. On teada, et metsade eksploatatsioon saematerjaliks on meil vähenemas. Saeveskid aga kuuluvad suures osas 20—49 töötajaga ettevõtete rühma ja neis on töötasud võrdlemisi madalad. Nende osatähtsuse vähenemine tõstab teenistuse taset suurtööstuse rühmas ja eriti ettevõtete suurusel alumises osas (ettevõtted 20—49 töötajaga). Edasi, kesktööstuses on tegevuse ja koos sellega ka statistilise vaatluse ulatuses just viimasel ajal tegemist küllalt oluliste ja ulatuslike muutustega. Kesktööstusettevõtete arv on viimasel ajal tunduvalt tõusnud. Suurenemine ei ole tekkinud mitte üksnes uute ettevõtete asutamisest, vaid koos üldise majandusliku konjunktuuri paranemisega ja siseturu ostujõu kasvuga on rida väiksemaid ettevõtteid laiendanud oma tegevust. Vastavalt tööliliste arvu kasvule need kantakse jooksvas statistikas üle kesktööstuse. Kesktööstuses on suurenenud just väiksemate ettevõtete arv, kus üldise reegli järgi ka töötasunormid on madalamad. Teenistuse madal tase neis ettevõtteis pidurdab teenistuse tõusu ses ettevõtete suurusrühmas. Struktuursete muutustega on tegemist ka suurtööstuses. Naistööliste teenistus, näiteks, 50 ja rohkem töötajaga ettevõtteis osutab liikumises suurimat tõusu. Seda on põhjustanud üldiselt madala palgatasemega tekstiiltööliliste arvulise osatähtsuse vähenemine ning struktuursete muutused tekstiiltööstuses eneses. Puuvillatööstuse tähtsus, kus palgad on madalamad kui teistel tekstiilialadel, on võrreldes majanduskriisi-

eelse ajastuga langenud, kuna teispoolt on enam arenenud teised siseturgu varustavad alad, kus palgad on kõrgemad. Viimaste hulka kuuluvad villatööstuse ettevõtted, kunstsiidist ja muist tooraineist kvaliteedilt paremaid riidesorte valmistavad ettevõtted (a.-s. O. Kilgas, a.-s. Rauaniit jne.), kus palgatase on puuvillatööliliste palkadest kõrgem. Need on enam objektiivse iseloomuga teenistuse lahkuminekut süvendavad põhjused.

Lõpuks tuleks puudutada paari tegurit, mille mõju nähtavasti ei saa eitada kõnesolevas probleem. On ilmselt selge, et suuremate käitiste tööliskond on paremini organiseeritud, mis võimaldab neile pidada enam organiseeritud palgavõitlust. See on kindlasti avaldanud palgalikumisele teatud mõju. Teisest küljest tuleb oletada suuremates ettevõtetes kiirematem-polist mehhaniseerimist ning tööprotsesside ratsionaliseerimist, mispoolt väiksemad ettevõtted nähtavasti jäävad suurematest taha.

9. Nädalateenistuse kujunemine 1927—36. a.

Mouvement du gain par semaine 1927—36.

Eespool käsitasime teenistuse muutusi tunniteenistuse alusel, mis iseloomustab peamiselt töötasu normides tekkinud muutusi. Ent töölilise sissetulekut teenistusest mõjutavad peale selle tööjõu töösserakendamise võimalused. Olulised on ses mõttes muutused tööpäeva pikkuses, samuti töötamine lühendatud või täistöönädalaga.

Tööjõu töösserakendamise seisukohalt olukord oli juba 1935. a. peagu täiesti normaalne ja 1936. a. ei toonud ses suhtes märgatavat muutust. Tööpäeva pikkuses ei ole tegelikult muutust ning vähest paranemist võib arvestada vaid töönädala arvel. Praktiliselt ei ole lühendatud töönädalaga töötamist enam olemas.

Nimesväärtuselt tõusis meeste nädalateenistus suurtööstuses peamiselt töötasunormide tõusu arvel 1936. a. peagu majanduskriisiele tasemele, naistööliste oma aga ületas seda ligi 6%. Kuna elatusmaksumus samal ajal püsis ikkagi veel ligi 10% alla 1927—31. a. taset, ületas nädalateenistuse ostujõud sama ajavahemiku taset meestel 7% ja naistel 15%. Võrreldes eelmise aastaga, ei ole nädalateenistuse ostujõus tekkinud meestel 1936. a. üldises kokkuvõttes märgatavat muutust. Küll langes aga naiste nädalateenistuse ostujõud, kuna neil nimesväärtuselt teenistuse tõus oli väiksem.

Kesktööstuses on nädalateenistuse ja selle ostujõu kujunemine meestel ja naistel ühtlasem. Nimesväärtuselt oli nädalateenistus 1936. a. 7—10% 1927—31. a. keskmisest madalam, kuid ostujõult sama 5 a. keskmisele peagu võrdne. Meeste teenistus tõusis 1936. a. kesktööstuses peagu võrdsele elatusmaksumuse tõusuga ning nädalateenistuse ostujõud jäi peagu endiseks. Naistööliste oma aga tõusis nimesväärtuselt umbes poole võrra vähem ja seetõttu tekkis ostujõus langus ca 6%.

Tööstustöölhste nädalateenistus 1927—36. a. — Gains des ouvriers industriels par semaine de 1927—36.

7.	Tunniteenistus (ent) Gain horaire (ent)		Tööpäeva pikkus (tundi) Durée de la journée du travail		Päeva-teenistus (kr) Gain par jour (kr)		Nädala-teenistus (kr) Gain par semaine (kr)		Töönädala lühendamise arvel kaotis- lähnu tövaeg (%) % du temps perdu à cause de chômage de journées	Nädala-teenistus (tegelik kr) ¹⁾ Gain effectif par semaine (kr) ¹⁾		Nädala-teenistuse indeks N.-indices des gains nominaux			Nädala-teenistuse ostujõu indeks ²⁾ N.-indices des gains réels ²⁾		
	Mehed	Naised	H.	F.	M.	N.	M.	N.		M.	N.	1927—31. a. = 100					
												M.	N.	M.	N.	M.	N.
Suurtööstus (20 ja rohkem töötajaga ettevõtted) — Grandes entreprises (ayant 20 travailleurs et plus).																	
1936	37,1	23,0	8,09	7,84	3,00	1,87	18,00	11,22	0,0	18,00	11,22	98,0	105,7	107,1	115,5		
1935	34,7	22,7	8,06	7,86	2,70	1,78	16,71	10,68	1,6	16,46	10,51	88,4	96,7	107,8	117,9		
1934	33,1	21,9	7,97	7,79	2,63	1,71	15,78	10,23	3,9	15,17	9,84	82,6	92,0	101,4	113,0		
1933	33,2	22,0	7,95	7,76	2,64	1,71	15,84	10,26	7,2	14,70	9,52	80,1	89,1	97,1	108,0		
1932	34,6	22,2	7,94	7,76	2,74	1,72	16,44	10,29	7,1	15,28	9,56	83,2	89,4	94,9	102,0		
1931	37,0	22,0	8,10	7,85	3,03	1,80	18,15	10,77	5,1	17,23	10,22	93,9	95,6	100,7	102,6		
1930	38,7	23,0	8,31	7,92	3,22	1,83	19,32	10,95	.	19,32	10,95	105,3	102,5	109,2	109,3		
1929	37,9	23,0	8,37	7,92	3,17	1,82	19,02	10,92	.	19,02	10,92	103,6	102,2	95,4	94,0		
1928	36,2	22,5	8,04	8,12	3,13	1,82	18,75	10,92	.	18,75	10,47	102,2	102,4	97,7	98,0		
1927	34,4	21,6	8,47	8,08	2,92	1,74	17,49	10,47	.	17,49	10,47	95,3	98,0	97,3	100,0		
1927—31	36,8	22,6	8,40	7,98	3,09	1,80	18,55	10,81	.	18,36	10,61	100	100	100	100		
Keskööstus (5—19 töötajaga ettevõtted) — Entreprises moyennes (ayant 5—19 travailleurs).																	
1936	30,9	19,5	7,93	7,78	2,45	1,52	14,70	9,12	.	14,70	9,12	93,6	91,1	102,3	99,8		
1935	28,0	18,6	7,88	7,83	2,20	1,46	13,20	8,73	.	12,09	8,59	83,0	87,2	100,8	106,0		
1934	26,9	18,5	7,97	7,92	2,14	1,46	12,84	8,76	.	12,85	8,42	78,0	84,1	95,3	102,0		
1933	27,6	18,8	7,89	7,76	2,18	1,46	13,08	8,73	.	12,14	8,10	77,4	80,9	93,8	98,1		
1932	29,6	18,9	7,89	7,86	2,33	1,49	13,98	8,91	.	12,69	8,28	82,7	82,7	94,2	94,3		
1931	32,5	21,6	7,98	7,91	2,60	1,71	15,57	10,23	.	14,78	9,71	94,1	97,0	100,9	104,0		
1930	33,6	21,8	8,10	7,86	2,72	1,71	16,32	10,20	.	16,32	10,26	104,0	102,6	107,8	106,3		
1929	33,5	21,6	8,17	7,98	2,73	1,73	16,43	10,35	.	16,43	10,35	104,6	103,4	96,3	95,2		
1928	32,0	20,8	8,36	8,10	2,67	1,68	16,02	10,08	.	16,02	10,08	102,1	100,7	97,7	96,4		
1927	30,1	19,8	8,30	8,15	2,50	1,61	15,00	9,66	.	15,00	9,66	95,5	96,5	97,5	98,5		
1927—31	32,3	21,1	8,18	8,00	2,64	1,60	15,97	10,12	.	15,71	10,01	100	100	100	100		

10. Töölhste teenistuse vaherkord tööstusharude ja töölhste soo järgi 1936. a. II poolaastal.

Comparaison du gain des ouvriers d'après les industries et le sexe des ouvriers en II semestre de 1936.

peale selle mõningad muud tegurid, nagu üksikute tööstusharude ja suuremate ettevõtete erinev territoriaalne asetus elatusmaksumuse suhtes erinevais piirkonnis jne.

Suurtööstuses on I. a. II poolaasta andmeil meestest teiste tööstusharude suhtes kõrgeima teenistusega endiselt põlagraafiatöölhised, kelle enamteenistus ulatus võrreldes teenistuse üldkeskmisega 21%. Neile järgnevad elektrijaamade, gaasivabrikute ning linnade vesivarustuse alal teotsevad töölhised enamteenistusega 16% ulatuses. Nende hulgas on suur osa kõrge kutseoskusega töölhisi, kuid lihttöölhisi, kelle palgad on madalamad, on nende hulgas vähem kui teistel aladel. Kolmandal kohal on metallitöölhised enamteenistusega 12% ulatuses. Selle rühma keskmise töstavad kõrgele riigi metallitehaste töölhised, kelle teenistustase on võrreldes eraettevõtete üsna kõrge. Puutöölhiste enamteenistus (arvestamata ehitustöö) oli 1936. a. võrreldes

üldkeskmisega 7%. Mäetööstuses on teenistus üldkeskmisele võrdne. Kõik teised alad esinevad suhteliselt madalama teenistusega: mineraalide töötlemine — 3%, keemiatööstus — 13%, nahatööstus — 6%, tekstiiltööstus — 15%, paberitööstus — 6%, toit- ja maitseainete-, jookide-, kehakatte- ja pudukaupade ning ehitustööstus võrdse 3%. Samuti erinev on naiste teenistus üksikutes tööstusharudes, ent suhteliselt madalama ja kõrgema teenistusega ei esine naistel samad rühmad, mis meestel. Esikohal on küll ka siin põlagraafiatööstus ning elektrijaamad ja gaasivabrikud (+ ca 20%). Ent keemiatööstus, kus naistel on teenistuse peagu madalaim, annab naistele enamteenistuse ligi 10% ulatuses. Ka tekstiiltööstus ei ole naiste üldkeskmise teenistuse suhtes madalamaid alasid. Madalama teenistusega aladena naiste töö alal esinevad mineraalide töötlemine (—11%), metallitööstus (—6%), nahatööstus (—16%), toit-, maitseainete ja jookide tööstus (—17%) ning ehitustööstus, vaatamata raskele kehalisele tööle (—12%). Üksikute erialade järgi pilt on teenistuse suhtes äärmiselt kirju (vt. tab. 8). Teenistustase on sageli oluliselt lahkumisev mitte üksnes eri tööstusharude järgi, vaid koguni ühel ja samal alal, samas kohas ja paljudes muus tingimuses, nagu transpordi, toorainete saamise ja tollikaitse suhtes võrdse olustikus teotsevais ettevõtteis. Sellise olu-

¹⁾ Nädalateenistuse vähendatult vastavalt töönädala kärpimise tõttu kaotisilähnu tövaajale. 1927—30. a. kohta, kus töönädala kärpimisi tuli ette harukordselt, on võetud täis-töönädala teenistus (päeva-teenistus × 6).

²⁾ Töönädala lühendamise arvel on vähendatud nädalateenistust keskööstuses samal määral kui suurtööstuses.

³⁾ Elatusmaksumuse indeks, mille alusel on arvutatud nädalateenistuse ostujõud (1927—31 = 100) — Pour le calcul des gains réels on s'est servi des nombres-indices du coût de la vie (pour Tallinn).

1927	96	1932	87,8
1928	104,5	1933	82,5
1929	108,8	1934	81,5
1930	96,5	1935	82,3
1931	93,3	1936	91,5

8.	Tõeltajate arv ettevõttes Groupes des entreprises d'après le nombre des travailleurs							
	20 < (A+B)		50 < (A)		20—10 (B)		5—10 (C)	
	M.	N.	H.	F.	M.	N.	M.	N.
I. Murrud ja kaevandused — Industries extractives	38,4	23,6	38,2	26,3	41,2	26,5	39,8	18,2
Turbatõöstus — <i>Tourbières</i>	41,6	30,2	41,0	30,4	41,2	26,5	28,3	18,2
Põlevikivtõöstus — <i>Carrières de schiste combustible</i>	38,3	23,9	38,3	23,9	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	27,7	19,2	27,7	19,2	—	—	39,9	—
II. Mineraalide töötlemine — Transformation des pierres et des terres	36,7	21,6	37,3	22,7	34,8	18,3	34,1	17,7
Tsemenditõöstus — <i>Fab. de ciment</i>	30,7	25,8	30,7	25,8	—	—	37,1	18,7
Savitõöstus — <i>Fab. de poterie et céramique</i>	34,2	23,4	32,6	27,2	35,0	18,3	31,2	17,8
Klaasitõöstus — <i>Verreries</i>	40,6	18,3	40,5	18,3	—	—	30,5	17,7
Muud — <i>Autres</i>	30,7	14,3	21,6	14,3	34,0	—	37,9	11,0
III. Metallitõöstus — Industrie des métaux	42,3	22,9	43,2	22,6	37,5	23,4	30,9	19,8
Masinaehitus ja -parandus — <i>Construction mécanique (et réparation)</i>	38,5	21,1	39,7	21,1	32,2	21,3	27,7	18,5
Laevaehitus ja -parandus — <i>Construction navale (et répar.)</i>	40,9	21,0	40,9	21,0	—	—	32,6	—
Raudtee- ja trammitõöstus — <i>Constr. (et répar.) du matériel roulant des chemins de fer et des tramways</i>	52,1	34,7	52,4	35,4	44,8	32,0	43,9	24,1
Muud — <i>Autres</i>	38,9	22,7	37,5	22,5	41,1	28,2	30,5	19,7
IV. Keemiatõöstus — Industrie chimique	33,1	26,6	33,4	29,4	31,2	21,1	33,8	19,2
Tuletõöstus — <i>Fab. d'allumettes</i>	43,9	26,5	43,0	26,5	—	—	—	—
Põlevikivõõritõöstus — <i>Fab. d'huile de schiste combustible</i>	31,5	18,2	31,5	18,2	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	36,0	27,0	38,7	30,7	31,2	21,1	33,8	19,2
V. Nahatõöstus — Industrie des cuirs et peaux	35,5	20,3	41,0	22,7	31,5	18,9	27,4	15,5
Toornahatõöstus — <i>Fab. des peaux brutes</i>	35,9	19,5	41,0	22,7	31,8	17,1	29,1	17,4
Nahkeemete valmistus — <i>Fab. d'articles en cuir</i>	29,0	24,8	—	—	20,0	24,8	21,3	11,7
VI. Tekstiilitõöstus — Industrie textile	32,3	24,4	32,4	25,0	31,4	25,3	29,8	20,1
Puuvillatõöstus — <i>Fab. de coton</i>	31,0	25,8	31,9	25,8	—	—	—	—
Villatõöstus — <i>Fab. de laine</i>	30,3	23,6	30,8	23,6	29,1	23,4	29,2	18,1
Linatõöstus — <i>Fab. de lin</i>	30,1	22,0	30,5	22,4	20,0	14,0	35,6	20,2
Puuvillariide kudumine, kunsti- ja trikootõöstus — <i>Fab. de cotonnades et de tricots</i>	30,8	27,9	40,1	27,7	35,7	20,7	28,8	23,1
Muud — <i>Autres</i>	32,1	24,3	32,0	23,6	32,8	25,7	25,9	18,3
VII. Puitõöstus — Industrie du bois	40,5	26,6	41,5	27,9	37,1	18,2	29,2	18,1
Saoveskid — <i>Scieries</i>	38,4	25,3	39,7	26,0	34,3	18,1	24,0	16,2
Vineeri- ja mööblitõöstus — <i>Fab. de bois de placage et de meubles</i>	45,2	29,3	44,8	29,7	49,8	14,6	31,2	24,5
Muud — <i>Autres</i>	41,1	19,6	—	—	41,1	19,6	31,2	18,1
VIII. Paberitõöstus — Industrie du papier	35,8	24,0	36,4	26,3	28,0	19,8	24,2	19,0
Paberimassi ja pab. valmistus — <i>Fab. de pâte de bois et de papier</i>	35,8	24,7	36,3	26,3	19,7	12,4	25,4	16,5
Paberesemete valmistus — <i>Fab. d'articles en papier et carton</i>	36,8	22,8	47,7	26,6	34,6	21,6	23,8	10,0
IX. Polügraafitõöstus — Industrie polygraphique	45,8	25,8	46,9	29,8	40,4	25,0	31,8	22,4
X. Toit- ja maitseainete tööstus — Industrie d'alimentation et des boissons	36,7	20,1	36,6	20,1	36,8	19,8	29,4	18,8
Jahuveskid — <i>Moulins à farine</i>	35,4	19,0	34,3	17,8	36,8	22,3	28,6	17,0
Šokolaadi- ja kompy. ts. — <i>Fab. de chocolat et de bonbons</i>	38,8	17,8	37,4	17,7	46,1	18,3	36,8	18,2
Tapamajad — <i>Abattoirs</i>	35,0	22,2	34,8	21,4	38,0	24,7	42,6	25,1
Linnase- ja õlletehased — <i>Fab. de malt et brasseries</i>	38,7	21,0	41,2	22,9	38,5	16,8	34,2	17,4
Tubakatõöstus — <i>Fab. de tabac</i>	40,2	24,9	40,2	24,9	—	—	—	—
Muud — <i>Autres</i>	36,5	18,9	37,5	17,0	35,9	19,9	28,8	16,8
XI. Kehakattõöstus — Confect. de vêtements et fab. de mercer.	36,7	22,4	35,1	23,4	39,7	21,2	39,4	19,9
Bijete valmistus — <i>Fab. de vêtements</i>	39,6	22,7	37,4	24,8	40,0	21,8	41,0	20,6
Jalanõude valmistus — <i>Fab. de chaussures</i>	46,0	25,0	50,9	28,1	41,0	21,0	41,8	18,1
Pudu- ja moekaup ts. — <i>Fab. de mercerie et d'articles de mode</i>	24,8	10,2	24,0	19,5	26,5	17,7	27,7	19,1
Muud — <i>Autres</i>	39,4	21,0	—	—	39,4	21,0	22,6	18,1
XII. Ehitustõöstus — Industrie du bâtiment	36,7	21,5	37,0	21,5	36,1	21,6	39,0	24,6
Hoonete ehitus ja parandus — <i>Construction et réparation de bâtiments</i>	38,7	21,6	38,6	21,7	33,9	20,8	38,0	25,4
Välisehitused — <i>Constructions extérieurs</i>	34,8	21,4	35,6	21,1	31,1	23,0	44,1	16,0
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevarustus — Usines électriques, à gaz d'éclairage et distribution d'eau	43,9	29,2	44,7	29,5	39,7	23,3	34,9	—
Elektri- ja gaasi- ja veevarustus — <i>Usines électriques</i>	42,4	29,2	43,2	29,5	38,7	23,3	34,2	—
Gaasi- ja veevarustus — <i>Usines à gaz d'éclairage et distribution d'eau</i>	48,2	—	48,8	—	43,9	—	44,0	—
XIV. Puhastustõöstus — Industrie de nettoyage	36,0	20,4	—	—	36,0	20,4	32,7	20,7
Keskmine — Moyenne générale	37,9	24,3	38,2	24,9	36,2	21,3	31,9	19,7

korra põhjus seisab osalt ka selles, et tööliskond on nõrgalt organiseeritud, mistõttu töötasude normid väga väikeses ulatuses on korraldatud kollektiivlepingute alusel. Enamjaolt sõlmitakse töölepingud (töötasu suhtes) igal juhul iga töölisega eraldi.

11. Töölise rühmitus palgaredeli järgi 1936. a. juulis.

Répartition des ouvriers d'après l'échelle des gains en juillet 1936.

Töölise liigitus ametialade ja palgaredeli järgi on teostatud juuli isiklike palgaandmete alusel. Andmed on töötletud lahus suur-, keski- ja väiketööstuse ning lahus era- ja riiklike ettevõtete kohta. Andmetiku ülesandeks on selgitada võimaliku põhjalikkusega töölise teenistuse suurust ja selle erinevust. See andmetik osutub väärtuslikuks lisamaterjaliks eelkõigatult, kus valgustasime palgaandmeid üldiste keskmiste alusel. 1936. a. andmetik on töötletud eelmiste aastatega võrreldes laiendatud kava järgi. Lisaliikena on teostatud töölise rühmitus teenistuse redeli ja töötasuharude järgi. Peale selle on tehtud kokkuvõtted, mis selgitavad teenistust ületumli- ja tükktööga. Kõik materjalid on töötletud statistiliste rajoonide järgi, mida tarbekorral saab kasutamiseks Keskbüroost (rajoonide piiritus vt. märkuses tab. 14 juures). Järgnevalt avaldame ruumi kokkuhoiu mõttes vaid üliriiklikud kokkuvõtted.

Kui juba eespool võisime konstateerida olulist teenistuse erinevust töölisel üksikute tööstusharude järgi, siis järgnevalt näeme veel suuremaid lahkumisi

kuid nii üksikutes tööstusharudes kui üksikutel ametialadel. Neist andmeist selgub, et kuigi tööliskond sotsiaalse seisundi poolest on omaette iseseisev ja homogeenne klass, on ta majandusliku positsiooni poolest äärmiselt kirju kompleks. Kokkuvõtliku ülevaate sellest annab tab. 9. Üldise reeglina võime märkida siin samuti, mida suuremad on ettevõtted, seda suurem on töölise teenistus. Seda koguni enamvähem ühtlase kutseoskusliku taseme juures.

Teenistuse redeli kõrgemal astmel asuvad loomulikult oskustöölised. Suurtööstuses nende keskmine tunniteenus oli 1. a. juulis 36,9 s. Ainult ca 15% nende üldarvust (kokkuvõtte järgi 14 212) teenis kuni 2 kr päevas (arvatult 8-tunnise tööpäeva kohta) 37,1% langes teenistusrühma 2—3 kr, 29% — rühma 3—4 kr ning ligi 20% mees-oskustöölisist teenis üle 4 kr päevas.

Kesk- ja väiketööstuses on palgatase üldiselt madalam ja teetõttu ka kesk- ja väiketööstuse oskustöölised asetsevad suur- ja väiketööstusega võrreldes madalamal palgaastmel. Veidi üle 30% mees-oskustöölisist teenib siin päevas vaid kuni 2 kr, umbes sama arv (34,9%) teenib 2—3 kr ja 22%-l päevateenus ulatub 3—4 kr. Ümmarguselt

Oskus- ja lihttöölise ning õpilaste jagatus teenistuse järgi ja nende teenistuse vahetõttu juulis 1936. a.
Répartition des ouvriers qualifiés, des manoeuvres et apprentis d'après leur gain et relation du gain des ouvriers en juillet de 1936.

9.	Töölise arv, kelle kohta andmed käivad <i>N. des ouvriers, concernant lesquels on dispose des données</i>	Sellest % — Dont en %							Kokku — Total	Keskmine teenistus tunniss (ent) — médian Gain moyen horaire (ent) — médiane	Teenistus suurtes ettevõtetes = 100 Gains dans les grandes entreprises = 100	
		Teenistus tunniss (ent) Gain horaire (ent)										
		—12,5	12,6—25,0	25,1—37,5	37,6—50,0	50,1—62,5	62,6—75,0	75,1—				
		Teenistus 8-tunnise tööpäeva kohta (kr) Gain par jour de 8 heures (kr)										
		—1	1,1—	3,1—	5,1—	8,1—	11,1—	15,1—	20,1—	25,1—		
A. Mehed — Hommes.	34 381	2,9	27,4	36,1	21,0	8,4	2,6	1,6	100	31,8	—	
Keskmine	Suurtööstus	25 724	0,0	23,2	38,1	23,1	9,9	3,0	1,8	100	33,5	100
	Kesk- ja väiketööstus	5 829	6,2	36,1	32,2	17,6	4,7	1,8	1,4	100	28,0	88,6
	Väiketööstus	2 828	13,7	47,6	20,5	8,4	2,1	1,0	0,7	100	22,0	65,7
Oskustöölised	Suurtööstus	14 212	0,1	14,7	37,1	29,0	12,1	4,3	2,7	100	36,9	100
	Kesk- ja väiketööstus	3 929	1,4	31,4	34,9	22,0	6,2	2,3	1,8	100	31,2	84,6
	Väiketööstus	2 195	4,7	48,6	31,6	10,4	2,6	1,2	0,9	100	24,1	65,8
Lihttöölised	Suurtööstus	10 909	0,4	32,4	40,9	16,6	7,5	1,5	0,7	100	30,3	100
	Kesk- ja väiketööstus	1 584	6,9	48,1	31,5	10,1	1,9	0,8	0,7	100	23,7	78,2
	Väiketööstus	273	15,4	61,2	19,0	4,0	—	0,4	—	100	19,6	64,7
Õpilased	Suurtööstus	608	30,5	57,1	10,6	1,5	0,3	—	—	100	16,8	100
	Kesk- ja väiketööstus	316	62,7	34,8	2,5	—	—	—	—	100	10,1	60,1
	Väiketööstus	300	67,5	30,8	1,1	0,3	0,3	—	—	100	9,4	56,0
B. Naised — Femmes.	17 929	8,0	61,5	25,3	4,3	0,7	0,1	0,1	100	21,0	—	
Moyenne	Entreprises grandes	14 560	3,6	61,4	29,2	4,9	0,8	0,1	0,0	100	22,0	100
	„ moyennes	2 119	19,2	67,9	11,0	1,8	0,2	0,2	0,2	100	18,2	82,7
	„ petites	1 250	40,6	52,6	4,9	1,4	0,2	0,2	0,1	100	14,7	66,8
Ouvrières qualifiées	„ grandes	8 718	2,8	54,8	35,7	5,6	0,9	0,1	0,1	100	23,8	100
	„ moyennes	828	11,4	60,8	18,3	2,7	0,6	0,2	0,5	100	19,8	85,0
	„ petites	946	32,0	59,7	6,0	1,7	0,3	0,2	0,1	100	16,9	70,0
Manoeuvrières	„ grandes	5 700	4,4	70,8	20,0	4,1	0,6	0,1	0,0	100	20,5	100
	„ moyennes	1 210	20,7	72,1	6,6	0,4	—	0,2	—	100	17,6	85,9
	„ petites	176	50,6	48,8	1,1	—	—	—	—	100	12,5	61,0
Apprenties	„ grandes	142	19,0	78,2	2,8	—	—	—	—	100	17,5	100
	„ moyennes	81	77,8	22,2	—	—	—	—	—	100	8,1	46,3
	„ petites	128	90,6	7,0	1,6	0,2	—	—	—	100	7,0	40,0

10%, s. o. suhteliselt kaks korda väiksem arv töölisi kui suurtööstuses, teenib mees-oskustöölisi kesk- tööstuses üle 4 kr päevas.

Veel madalam palgatase ja vastavalt suurem osa madalapalgaga töölisi on väiketööstuses. Üle 50% mees-oskustöölisi teenib päevas alla 2 kr, ca 30% teenib päevas 2—3 kr ning üle selle ulatub nende teenistus harva — ca 15%.

Alanevas järjekorras asetsevad palgaredelil järg- misel kohal lihttöölised. Üldjoonis nende teenistus on ümmarguselt 1 kr võrra päevas madalam kui oskus- töölisel. Suurtööstuses lihttöölise päevateenistuse ülempiiriks on 4 kr, kesktööstuses 3 kr ja väiketööstu- ses 2 kr; üle selle ulatub lihttöölise teenistus võrdlemisi harva.

Õpilaste teenistuse ülemmääraks on 2 kr päevas; ainult suurtööstuses ca 10% ümber teenib rohkem. Kesk- ja väiketööstuses enamuse õpilasist teenib alla 1 kr päevas. Riiklikes metallitehases õpilased teeni- sid 1,5 kr ja Riigi trükkikojas 1,0 kr päevas. Üksikute tööstusharude järgi meesõpilaste teenistuses ei ole suurt vahet.

Naiste teenistustase on madalam meeste omast ja nad asetsevad teenistuse poolest madalamal palga- astmel võrreldes meestega.

Kõigis ettevõtete suurusrühmades üle 50% nais- oskustöölisi teenib 1,1—2 kr päevas, kusjuures suur- ja kesktööstuses nende teenistus ei ületa palju 3 kr ning väiketööstuses 2 kr päevas. Väiketööstuses aga ca 30% nais-oskustöölisi teenib vaid kuni 1 kr päevas.

Tab. 9 näeme, et nais-lihttöölise teenistus ja ka jaotus palgaredeli järgi ei erine väga palju oskustöö- liste omast. Suurtööstuses on vahe tavaliselt suurem. Selle põhjuseks on asjaolu, et suurtööstusettevõtted, kus tööprotsessid on keerulisemad ja on vajadus kõr- gema kutseoskusega tööjõudude järgi, oskustöölise oskustase on üldiselt kõrgem.

Naisõpilaste teenistus on üldiselt madalamaid võrreldes kõigi töölisliskidega.

Üksikute ametalade järgi tööliste teenis- tus ja vastavalt ka nende jaotus palgaredelil on äär- miselt kirju. Eritleda üksikasjalisemalt seda võrdle- misi laialdast andmestikku oleks koormav. Selleks ei ole ka praktilist vajadust, kuna igal eri juhul on võimalik kasutada materjali praktilise ülesande ko- haselt.

Et hinnata teenistuse taset üksikute ametaladel, oleme võtnud hinnangu aluseks vastavast soost liht- töölise teenistuse, kuna see on enam-vähem sisult homogeenne ja pisiv alus. Vastavast võrdlustest näeme, et meie oludes kutseoskus tasub end kül- lalt hästi. (Üksikasjad vt. tab. II).

Nais- oskustöölise teenistus üksikul ametaladel on lihttöölise omale veidi lähem ja ka üksikul ametaladel ei ulatu enamteenistus, võrreldes lihttöölisega, nii kõrgele. Peale paari erandi enam- teenistus ei ulatu siin palju üle 40%, tavaliselt aga 10—25%. Võib ühtlasi märkida, et mida väiksemad

on ettevõtted, seda väiksem on suhteliselt lihttöölis- tega, nais- oskustöölise enamteenistus.

Teedeministeeriumi avalike tööde osakonna töödel on tööliste palgad võrdlemisi soodsad. Need on peamiselt hoonete ehitustööd, mida teostatakse ava- like tööde korras. Vahekorda tööliste teenistusega era- ettevõtteis näitavad järgmised arvud.

	Keskmine tunniteenus juulis 1936. a. (s)		
	Avalikud tööd	Eratööd	Vahe (%)
Müürsepad	57,8	42,3	+37
Puusepad	54,3	34,8	+56
Krohvijad	65,0	.	.
Lihttöölised	35,5	29,4	+21

1936. a. keskmiselt avalikel töödel mehed tee- nisid 42,9 s ja naised 24,8 s, kuna samal ajal era ehi- tustöödel teenistus oli meestel 35,6 s ja naistel 19,8 s tunnis.

12. Teenistus riik- likes ja eraette- võtteis.

Gain dans les entreprises privées et d'État.

Juuli isiklikud palgaandmed võimaldavad ka tööliste tee- nistuse võrdlusi era- ja riikli- kes ettevõtteis. Riiklikeks tööstusettevõtteiks on peami- selt metallitehased, põlevkivi- ja turbatööstus, Riigi trükkikoja, mõned saeveskid jne. Toodud arvulises

Keskmine tunniteenus 1936. a. juulis (snt).
Gain moyen horaire en juillet 1936 (snt).

	Käitised — Entreprises		
	riigi d'État	era privées	%, teenistus eraettevõtteis = 100 Gain dans les entrepr. privées = 100
Mehed — Hommes.			
Elektromontöörid — Monteurs-electr.	43,8	39,3	111
Katelsepad — Chaudi- ronniers	55,0	44,6	123
Katelsepaabid — Aides- chaudronniers	40,9	41,6	98
Kütjad — Chauffeurs	30,5	31,2	98
Lauusepad — Menuisiers	45,5	39,6	116
Lukusepad — Serruriers	50,1	35,7	140
Lukusepaabid — Aides- serruriers	48,5	28,0	173
Maalrid — Peintres	47,0	33,1	142
Malmi- ja vasevalajad — Fondeurs	55,8	44,9	124
Masiniistid — Machinis- tes	34,6	42,5	81
Motoristid — Motoristes	34,4	43,0	80
Muud oskustöölised — Autres ouv. qual.	44,3	36,1	123
Müürsepad — Maçons	47,6	42,3	113
Puusepad — Charpen- tiers	36,2	34,7	104
Põlevkivitöölised — Ouvr. du schiste combustible. Rauatöölised — Tour- neurs en fer	40,8	35,3	112
Saagijad (saeveskis) — Sciurs	53,4	39,9	134
Sepad — Forgerons	34,6	29,2	132
Trükkiladujad (käitsi) — Composit. & la main	54,4	36,7	148
Trükkijad — Imprimeurs	59,3	41,4	143
Lihttöölised — Manoeuv- res	45,3	44,3	102
Õpilased — Apprentis	37,9	29,4	129
	18,3	16,5	114
Naised — Femmes.			
Pealepanijad — Margew- ses	30,1	29,1	115
Valtsijad — Plieuses	36,1	29,6	136
Muud oskustöölised — Autres ouv. qual.	48,5	28,7	205
Lihttöölised — Ma- noeuvières	32,2	20,1	160

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Teenistus tammis (sent) — Gain horaire (sent)

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

D. Suurtootajad (ettevõtted) — Grandes entreprises (1927—36).

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

E. Väiketootajad (ettevõtted) — Petites entreprises (1927—36).

Table with 12 columns representing income brackets from 10 to 80.0 cents. Rows show average monthly wage (Keskmine), men (Meheed), and women (Naised) for years 1930, 1935, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960.

Järg - Suite.

Table 11: Statistical data for 'Gain horaire (snt)' and percentage distribution across various professions like Masinistid, Motoristid, etc.

II. Kesktööstus (ettevõtteid 5-19 töötajaga) - Entreprises moyennes (ayant 5-19 travailleurs).

Table II: Statistical data for 'Kesktööstus' across various professions like Keskmise, Elektromontöörid, etc.

III. Väiketööstus (ettevõtteid alla 5 töötajaga) - Petites entreprises (ayant moins de 5 travailleurs).

Table III: Statistical data for 'Väiketööstus' across various professions like Keskmise, Elektromontöörid, etc.

Tööstiste rühmitus tunnikaudistuse järgi üksiktoas tööstusharude jooksul 1936 a. (100) — Répartition des ouvriers d'après leur gain moyen horaire dans l'industrie en juillet 1936 (100)

Tööstusharude nomen- klatuur vt. tab. 8. Pour la nomenclature s'adresser au tab. 8.	1 000 tööliste loodus teenistuse järgi tunnis (ent) — Répartition de 1 000 ouvriers d'après le gain horaire (ent)															
	10,1—10,5	10,6—11,0	11,1—11,5	11,6—12,0	12,1—12,5	12,6—13,0	13,1—13,5	13,6—14,0	14,1—14,5	14,6—15,0	15,1—15,5	15,6—16,0	16,1—16,5	16,6—17,0	17,1—17,5	17,6—18,0
I	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
II	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
III	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
V	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IX	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
X	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Keskmine	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

I. Suurtööstus — Grandes entreprises.	A. Mehed — Hommes.															
	10,1—10,5	10,6—11,0	11,1—11,5	11,6—12,0	12,1—12,5	12,6—13,0	13,1—13,5	13,6—14,0	14,1—14,5	14,6—15,0	15,1—15,5	15,6—16,0	16,1—16,5	16,6—17,0	17,1—17,5	17,6—18,0
I	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
II	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
III	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
V	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IX	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
X	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Keskmine	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

II. Kesktööstus — Entreprises moyennes.	A. Mehed — Hommes.															
	10,1—10,5	10,6—11,0	11,1—11,5	11,6—12,0	12,1—12,5	12,6—13,0	13,1—13,5	13,6—14,0	14,1—14,5	14,6—15,0	15,1—15,5	15,6—16,0	16,1—16,5	16,6—17,0	17,1—17,5	17,6—18,0
I	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
II	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
III	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
V	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IX	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
X	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XIV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Keskmine	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Tööliste arv, mille kohta andmed kehtivad — N. Gaen moyen horaire tunnis (ent) — median on dispose des don. Keskmine teenistus (ent) — médiane	B. Naised — Femmes.															
	10,1—10,5	10,6—11,0	11,1—11,5	11,6—12,0	12,1—12,5	12,6—13,0	13,1—13,5	13,6—14,0	14,1—14,5	14,6—15,0	15,1—15,5	15,6—16,0	16,1—16,5	16,6—17,0	17,1—17,5	17,6—18,0
I	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
II	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
III	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
V	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
IX	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
X	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XI	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XIII	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
XIV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Keskmine	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

võrdluses on esindatud peagu kõik need alad. Peale üksikute erandite tööliste teenistus on riiklikes ettevõtteis tubliski kõrgem kui eraettevõtteis.

Metallitööstuses näiteks lukusepatöö alal, milline siin on tähtsamaid alasid, riiklikes ettevõtteis teenitakse 40% rohkem kui eraettevõtteis. Veidi väiksem on teenistuse vahe katelseppadel, rauatreialitel ja valajatel. Koguni trükitööstusel, kus eraettevõtteis palgataase on suhteliselt kõrgemaid, riiklikus trüki-kojas on teenistus märgatavalt kõrgem. Ka põlevkivitööstuses teenivad riiklikus põlevkivitööstuses ca 10% võrra enam kui era kaevandusis. Eriti suur on enam-teenistus riiklikes ettevõtteis naistööstusil, kuna nende teenistustase eraettevõtteis on üldiselt väga madal.

13. Teenistus üle-tunnitöö ja tükitööga 1936. a. juulis.

Gain au travail supplémentaire et au travail à pièce en juillet 1936.

arvatud välja § 8 p. 8 ettenähtud juhud, kus omavahelisel kokkuleppel üks tööline asendab teist. Esitatud andmestik tõendab, et suuremais ettevõtteis peagu eranditult seda seaduse nõuet täidetakse korrektselt. Kõigi tööstusharude keskmiselt eraettevõtteis mehed on saanud ületundide eest kõrgemat tasu 54%, naised 53% ning riiklikes ettevõtteis mehed 54% ja naised 51% määral.

Tööstusliikude käitiste tööaja seaduse järgi (RT 61, art. 487 — 1931. a. § 13 alusel) tuleb ületunnitöö eest maksta lisatasu vähemalt 50% määral,

Milline peaks olema enamteenistus tükitööga, s.o. tükitööteenistuse vahekorraldada põhjalga normiga, ses suhtes ei ole kehtivuses mingit kindlat normi ega ka üldtunnustatud seisukohta. Vabrikantide Ühisuse poolt I. VI 1921 kehtimapanud palgatariif nägi ette, et tükitööhinnad tulevad ettevõtete poolt määrata nõnda, et tööline keskmise tööviljakusega võiks tükitööd teenida vähemalt 30% määral üle põhjalganormi. Alles hiljuti sõlmiti ühes suuremas käitises palkade korraldamise puhul kokkulepe, mille järgi tükitööliste enamteenistus peab olema vähemalt 50%. Esitatud andmestikul tükitöölistel enamteenistus ületab seda normi. Eraettevõtteis oli 1. a. juulis enamteenistus tükitööd meestel 67% ja naistel 40%. Riiklikes ettevõtteis on enamteenistus tükitööga veelgi suurem — meestel 100%, naistel 65%. Ka üksikutes tööstusharudes on enamteenistuse ulatus võrdlemisi suures ulatuses kõikum. Eraettevõtteis kõigub see meestel ca 30—100% ja naistel ca 25—90%. Erandina mineraalide töötlemise alal, kus palganormid nähtavasti väga madalad, meeste enamteenistus tükitööga ulatub ca 200%.

14. Tööliste teenistuse rajooniline võrdlus.

Comparaison des gains d'après les rayons statistiques.

Rajoonilises võrdluses on vahekorrad 1936. a. oluliselt muutunud teenistuse tasandumise suunas. Võrreldes Tallinnaga, teenistuse vahe teiste rajoonide kahjuks on langenud lihttööliste teenistuse

Lihttööliste jaotus teenistuse järgi statistilistes rajoonides ja teenistuse rajooniline võrdlus 1936. a. juulis¹⁾.
Répartition des ouvriers non qualifiés et comparaison des gains d'après les rayons statistiques en juillet 1936.

14.	Tallinn	Põhja-Ida	Lõuna-Ida	Lõuna-Lääne	Põhja-Lääne	Rayon de Tallinn	Rayon de nord-est	Rayon de sud-est	Rayon de sud-ouest	Rayon de nord-ouest
						Mehed — Hommes				
a) Jaotus tunniteenistuse järgi (%)										
<i>Répartition d'après le gain horaire (%)</i>										
—10	0,0	0,0	0,3	0,2	0,1	0,3	1,4	0,0	1,7	—
10,1—12,5	0,4	0,1	0,1	—	0,8	1,9	1,7	0,3	5,7	1,4
12,6—15	0,5	1,0	2,3	2,0	1,5	12,2	10,0	31,8	18,6	29,3
15,1—17,5	2,2	1,8	3,8	1,8	2,6	11,8	11,1	13,0	23,0	18,1
17,6—20	1,8	8,2	18,5	6,0	5,9	17,4	27,0	10,6	29,2	24,2
20,1—22,5	2,6	15,1	8,1	11,9	12,5	11,6	24,5	9,9	6,7	14,2
22,6—25	8,8	16,8	16,0	21,2	16,4	14,6	8,2	4,4	3,4	3,5
25,1—27,5	6,0	11,3	9,3	9,7	13,2	10,4	10,5	2,4	1,9	0,4
27,6—30	16,4	12,8	10,1	11,2	10,5	7,9	1,1	2,0	1,6	2,3
30,1—32,5	11,0	8,2	4,3	4,7	9,4	3,7	0,8	0,4	1,4	0,6
32,6—35	9,4	6,5	4,3	3,8	4,9	3,1	0,7	0,4	1,1	3,8
35,1—37,5	7,5	4,3	4,7	1,8	4,9	1,4	0,9	0,6	2,1	0,8
37,6—40	6,8	2,7	4,8	2,1	4,9	2,1	0,5	0,4	1,0	0,6
40,1—42,5	0,0	1,6	3,0	1,7	3,1	0,7	0,7	0,7	0,9	0,4
42,6—45	4,1	2,4	2,0	1,9	1,9	0,2	—	0,4	0,9	—
45,1—47,5	3,1	1,1	1,4	1,8	2,3	0,3	—	0,1	0,4	0,4
47,6—50	3,2	1,6	1,6	3,0	1,5	0,2	—	0,3	0,1	—
50,1—	10,2	4,0	4,5	14,6	3,6	0,2	—	1,3	0,3	—
Kokku — Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Töölise arv, kelle kohta andmed käivad — Nombre des ouvriers, dont on dispose des données</i>	3 058	2 297	1 526	1 214	1 405	2 434	951	699	700	492
Keskmine teenistus tunnisis (snt) — Gain moyen horaire (snt)	32,6	26,5	27,4	26,0	26,9	21,4	10,8	15,6	17,6	17,6
% (Tallinn = 100)	100	81,3	84,0	81,6	82,5	100	92,5	72,9	82,2	82,2
	1935	100	74,6	88,3	77,1	75,9	100	83,0	74,4	81,2
	1934	100	73,2	64,4	70,9	73,6	100	79,3	82,7	76,4
	1933	100	72,6	61,9	66,6	73,6	100	75,2	63,8	70,0

¹⁾ Tallinna rajoon — Tallinna linn.
Põhja-Ida — Virumaa koos linnade ja alevitega.
Lõuna-Ida — Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaa koos linnade ja alevitega.
Lõuna-Lääne — Pärnu- ja Viljandimaa koos linnade ja alevitega.
Põhja-Lääne — Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa koos linnade ja alevitega, peale Tallinna.

järgi meestel ca 15—20%-le, kuna see eelmistel aastatel ulatus ca 25—30%-ni. Sama tendentsi võib märkida naiste teenistuses, kus teenistuse vahe on langenud kõikjal peale Lõuna-Ida rajooni — Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaa. Võrreldes nende vahekorjade kujunemist näeme, et teenistuse tasandumise protsess üksikutes rajoonides toimub pidevalt aastast aastasse. Konkreetsete andmete puudumisel on raske ühelda kindlamalt, milles seisavad selle protsessi põhjused. Võib aga tõenäoliselt oletada, et tööjõu palkumine üksikutes rajoonides kujuneb aeg-ajalt ühtlasemaks, mille loomulikuks tulemuseks peaks olema ka enam-vähem ühtlane palganormide ja teenistuse tase.

Teisest küljest, palgatase ei saa üksikutes rajoonides ka edaspidi kujuneda täiesti ühtlaseks, kuna

elatusmaksumus ja ka palgatasemelt erinevate üksikute tööstusharude osatähtsus ei ole kõikjal ühtlane.

15. Ametnikkude ja tehnilise personali palgad.

Salaires du personnel administratif et technique.

Administratiiv- ja tehnilise personali jaotus palganormide järgi on tehtud samuti kui töölistelgi juuli isiklikkude palgaandmete alusel. Tuleb mär-

kida, et see palgaliste liik saab osalt võib-olla jooksvalt lisatasusid peale põhipalga. Sageli aga makstakee neile lisatasusid suuremate pühade ja aasta-aruannete lõpetamise puhul. Tegelikult ametnikkude palgad tööstusettevõtteis tohiks olla kohati ca 10% võrra ehk rohkemgi kõrgemad, kui selgub toodud andmeist.

Rühmaliselt kõrgema palgatasemega esinevad tehniliste ülesannetega isikud, kelle kuupalk on kesk-

Ametnikkude ja tehnilise personali jaotus palgarühmade järgi suurtööstuses juulis 1936. a. (%)
Répartition des employés et du personnel technique d'après les groupes de salaire dans les grandes entreprises en juillet 1936 (%).

	Kuupalk (kr) — Salaire mensuel (kr)															Kokku Total	Palgaliste arv, kelle kohta andmed käivad N. des salariés, concernés lesquels on dispose des donn.	Keskmine (median) Moyenne (médiane)
	—40	41—60	61—80	81—100	101—120	121—140	141—160	161—180	181—200	201—220	221—240	241—260	261—280	281—300	301—			
A. Mehed — Hommes.																		
1. Tehniline personal — Personnel techn.																		
Insenerid — <i>Ingenieurs</i>	0,5	4,3	10,4	17,0	13,8	13,6	12,3	6,8	4,2	3,7	1,8	2,5	0,9	2,2	6,0	100	1 252	123,8
Tehnikud — <i>Techniciens</i>	—	0,8	0,8	13,6	13,0	27,4	15,9	4,5	2,3	4,5	—	2,3	—	—	2,3	100	126	215,0
Konstruktorid — <i>Constructeurs</i>	—	—	0,7	—	6,7	46,6	18,3	0,7	—	6,7	—	—	—	—	13,8	100	44	126,7
Joonestajad — <i>Dessinateurs</i>	—	7,9	28,6	36,5	15,9	4,8	6,3	—	—	—	—	—	—	—	—	100	63	87,4
Kesmikud — <i>Chimistes</i>	3,7	—	—	7,4	7,4	11,1	14,9	11,1	—	14,8	—	3,7	7,4	11,1	7,4	100	27	170,0
Meistrid — <i>Maitres</i>	—	1,0	4,4	11,0	14,8	15,7	16,0	0,8	6,6	5,4	3,0	3,4	1,0	2,0	5,8	100	502	143,7
Meistri abid — <i>Aides-maitres</i>	—	4,1	16,4	30,3	32,1	0,8	4,1	1,6	0,8	0,8	—	—	—	—	—	100	122	83,9
Tööhajatajad — <i>Chefs du travail</i>	1,0	4,9	16,5	14,8	8,2	16,5	9,8	13,1	1,6	3,3	1,6	1,6	1,6	3,3	—	100	61	125,0
Kümnikud — <i>Chefs d'équipe</i>	2,2	9,0	23,7	28,9	14,2	12,0	6,7	0,7	—	0,7	0,7	—	—	—	—	100	135	90,0
Praakerid — <i>Braqueurs</i>	1,6	18,0	31,2	31,2	6,6	3,3	4,9	—	—	—	—	1,6	—	1,6	—	100	61	79,5
Muud — <i>Autres</i>	—	6,3	4,2	22,9	11,5	12,5	16,6	11,5	5,2	—	1,0	2,1	—	3,1	3,1	100	90	128,8
2. Ametnikud — Employés																		
Arveametnikud — <i>Comptables</i>	2,2	7,7	16,5	18,1	13,7	7,6	8,4	4,8	4,0	1,4	1,7	3,0	1,5	1,9	7,5	100	1 284	105,0
Ettevõttejuhatajad — <i>Chefs d'entrepr.</i>	1,0	9,9	24,8	16,8	25,7	8,9	7,9	3,0	—	—	1,0	—	1,0	—	—	100	101	97,1
Direktorid — <i>Directeurs</i>	1,1	3,3	5,6	8,0	7,8	5,6	18,0	5,6	10,0	2,2	2,2	5,6	4,4	4,4	14,4	100	90	153,8
Ekspediitorid — <i>Expéditeurs</i>	—	—	3,7	2,4	—	2,4	1,2	2,4	0,1	1,2	1,2	7,3	3,7	2,4	66,0	100	82	304,8
Ekspeidid — <i>Représentants</i>	—	8,0	26,0	22,0	14,0	4,0	6,0	10,0	6,0	—	—	2,0	—	2,0	—	100	50	94,5
Ekspeidid — <i>Représentants</i>	—	5,9	8,8	29,5	5,9	8,8	20,0	—	8,8	2,9	—	—	—	2,9	—	100	34	120,0
Kalkulandid — <i>Calculateurs</i>	—	4,3	13,0	13,0	34,0	8,8	4,3	8,8	4,3	—	4,3	4,3	—	—	—	100	23	111,3
Kassahoidjad — <i>Cassiers</i>	2,0	5,9	8,8	5,9	14,7	23,5	11,8	11,8	—	2,9	5,9	—	—	5,9	—	100	34	130,0
Kontoriametnikud — <i>Employés de bureau</i>	4,2	17,0	25,1	28,2	11,6	5,4	4,0	1,9	0,8	0,4	—	0,8	—	—	—	100	259	82,6
Laduhoidjad — <i>Chefs d'entrepr.</i>	3,5	10,4	22,0	21,3	14,8	9,6	7,8	3,3	1,7	0,9	—	0,9	—	—	—	100	115	91,1
Osakonnajuhatajad — <i>Chefs de section</i>	1,6	—	1,6	3,2	0,8	11,1	11,1	9,5	12,7	1,6	7,9	7,9	3,2	3,2	19,1	100	63	88,8
Prokuristid — <i>Procuristes</i>	—	—	—	4,2	4,2	—	20,7	8,3	4,2	8,3	4,2	4,2	4,2	16,7	20,8	100	24	220,0
Raamatupidajad — <i>Teneurs de livre</i>	0,1	6,1	6,8	12,1	14,3	11,4	9,1	1,5	6,1	3,8	2,3	6,8	4,5	3,0	6,1	100	182	141,7
Raamatupidaja abid — <i>Aides de teneurs de livre</i>	—	3,7	7,4	18,5	18,6	7,4	18,5	7,4	7,4	—	3,7	3,7	3,7	—	—	100	27	126,0
Tabellipidajad — <i>Tabellistes</i>	—	24,0	36,0	40,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	25	74,4
Muud — <i>Autres</i>	0,4	2,0	20,0	20,0	20,0	7,7	7,7	8,9	3,0	1,3	2,2	1,7	0,4	2,2	1,3	100	225	106,9
3. Alamteenijad — Service																		
Autojuhid — <i>Chauffeurs</i>	23,1	35,1	26,7	11,8	1,7	0,8	0,7	0,1	—	0,1	—	—	—	—	—	100	730	55,4
Majahoidjad — <i>Concierges</i>	1,8	10,8	43,7	31,1	6,0	3,0	2,4	0,6	—	0,6	—	—	—	—	—	100	167	77,1
Yärvavahid — <i>Gardiens</i>	15,0	55,0	26,7	3,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	60	52,7
Övavad — <i>Gardiens de nuit</i>	10,5	50,5	28,6	9,6	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	105	55,7
Muud — <i>Autres</i>	42,5	40,1	15,0	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	167	49,7
Muud — <i>Autres</i>	32,5	36,0	21,7	7,7	0,5	0,5	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	100	221	49,5
B. Naised — Femmes.																		
1. Ametnikud — Employées																		
Arveametnikud — <i>Comptables</i>	11,2	27,2	25,8	19,2	9,0	4,1	1,3	0,6	0,6	0,1	—	—	—	—	—	100	681	69,2
Kontoriametnikud — <i>Empl. de bureau</i>	7,0	25,6	39,4	18,6	7,0	1,2	—	1,2	—	—	—	—	—	—	—	100	86	68,8
Korrespondendid — <i>Correspondantes</i>	14,4	30,2	21,4	18,6	9,8	4,2	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	100	285	65,1
Kassahoidjad — <i>Cassières</i>	—	6,7	6,7	26,8	33,3	13,3	6,7	—	6,7	—	—	—	—	—	—	100	15	106,0
Masinakirjutajad — <i>Dactylographes</i>	8,8	26,5	26,5	23,5	8,8	5,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	34	71,1
Raamatupidajad — <i>Teneuses de livre</i>	—	27,3	39,4	12,1	9,1	9,1	—	3,0	—	—	—	—	—	—	—	100	33	71,5
Raamatupidaja abid — <i>Aides de ten. de livre</i>	16,7	19,0	23,7	16,7	11,9	4,8	2,4	—	2,4	—	—	2,4	—	—	—	100	42	75,0
Muud — <i>Autres</i>	—	23,5	35,3	5,9	—	17,6	5,9	5,9	—	—	—	—	—	—	—	100	17	75,0
Muud — <i>Autres</i>	11,3	26,2	25,0	22,6	6,5	1,8	1,2	0,6	0,6	0,6	—	—	—	—	0,6	100	169	60,8
2. Alamteenijad — Service																		
Koristajad — <i>Nettoyeuses</i>	59,9	33,1	5,7	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	157	36,7
Muud — <i>Autres</i>	79,7	18,9	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	74	82,5
Muud — <i>Autres</i>	42,1	45,8	9,6	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	83	43,4

miselt, arvatud kaasa alamtehniline personal ca 125 kr kuus. Neile järgnevad ettevõtte juhtimise alal teotsevad isikud ja kontoriametnikud, kelle tasu on keskmiselt 108 kr. Naisametnikkude palgad on tunduvalt madalamad, võrdues lähedalt meestööliste palkadele. Üksikuil vähem vastutavil aladel ja

ilma erihariduseta ametnikel palkade tase ei ole tööliste palkadest palju kõrgem. Mõned oskustöölised aga kindlasti teenivad isegi rohkem.

Alamteenijate palgad on peagu võrdsed lihttööliste palkadele, osalt isegi madalamad.

SÜNDIMUS, SUREMUS, ABIELLUMUS ja RAHVASTIKUARV 1936. a.

NATALITÉ, MORTALITÉ, MARIAGES et NOMBRE de la POPULATION en 1936.

(EELKOKKUVÕTE — DONNÉES PRÉLIMINAIRES).

Sündinute üldarv 1936. a. ületab küll 1935. a. sündimuse 2,0%, kuid jääb taha kriisieelsest sündimusest — nii absoluutselt kui eriti suhteliselt 16,1⁰/₀₀ 1932. a. 17,6⁰/₀₀ ja 1931. a. 17,4⁰/₀₀ vastu. Kuid see on tingitud peamiselt sünditusealiste, 18 a.—45 a., naiste arvu vähenemisest sõja ajal sündinute sünditusikka jõudmise mõjul; arvestades sünditusealiste naiste arvu alusel saame sündimuse määra tõusu 1936. a. võrreldes eelmise aastaga 2,3%, (74,3⁰/₀₀:72,0⁰/₀₀

vastu), millest võib järeldada, et sündimuse tõus ületas pisut juba 1932—34. a. keskmise sündimuse taseme, mille alusel oleme arvestanud rahvastikuvaru tulevikus.

Surnute arv 1936. a. ületab eelmise aasta 4,4% võrra, mis on sündimuse tõusust tunduvalt suurem. Arvatud 1 000 elaniku kohta osutub 1936. a. suremus (15,6⁰/₀₀) kõrgemaks nii 1930—34. a. (14,9⁰/₀₀) kui eriti 1932—34. a. keskmisest (14,5⁰/₀₀), mille alusel on arvatud rahvastikuvaru tulevikus. See-

Rahvastikuvaru liikumine Eestis — Mouvement de la population de l'Estonie.

1.	Sündinud (ilma surm. sündimata), Naisarv (erel. mõrtes)	Surnud Déces	Sündinute (+) või surmude (—) ülekala Excedent des naissances ou des décès	Rahva looduslik juurekasv või kaahanemine % ₀₀ Accroissement naturel en % ₀₀	Sisse sõitnud Nombre des arrivées	Välja sõitnud Nombre des départs	Sisse (+) või väljasaatmine (—) ülekala Excedent des arrivées ou des départs	Rahv.-arvu kasv (+) või kaahanemine (—) aasta jooksul Accroissement ou diminution métrique	Rahva üldine juurekasv või kaahanemine % ₀₀ Récoltat général en % ₀₀	Rahvastikuvaru I. I — Nombre de la population au I. I	Rahvastikuvaru I. VII — Nombre de la population au I. VII
1937										*)1130 165	*)1129 980
1936	*)18 245	*)17 005	*)640	*)+0,6	173 658	173 947	—289	*)+351	*)+0,3	1 129 804	1 128 866
1935	17 891	16 864	+1 027	+0,9	193 169	192 320	+849	+1 878	+1,7	1 127 928	1 126 349
1934	17 305	15 853	+1 452	+1,3	195 683	195 573	+110	+1 562	+1,4	1 124 769	1 124 252
1933	18 208	16 472	+1 736	+1,5	194 818	195 510	—701	+1 035	+0,0	1 123 734	1 121 587
1932	19 742	16 041	+3 701	+3,8	202 375	201 081	+1 294	+4 895	+3,9	1 119 339	1 118 392
1931	19 509	18 077	+1 432	+1,3	237 813	237 351	+462	+1 894	+1,7	1 117 445	1 116 096
1930	19 471	18 610	+861	+2,6	251 132	251 344	—212	+2 689	+2,4	1 114 748	1 115 650
1929	19 110	20 178	—1 068	—1,0	260 640	261 373	—733	—1 806	—1,6	1 116 559	1 115 747
1928	20 064	17 785	+2 279	+2,0	246 551	247 213	—667	+1 612	+1,4	1 114 941	1 115 642
1927	19 705	19 358	+347	+0,3	192 690	194 441	—1 751	—1 402	—1,3	1 116 343	1 116 806
1926	19 977	18 047	+1 930	+1,7	127 405	130 262	—2 857	—927	—0,8	1 117 270	1 116 806

tõttu ka rahva looduslik juurekasv 1936. a. 0,5⁰/₀₀ osutub väiksemaks mitte üksnes eelmistest, vaid koguni erakorraliselt kõrge suremusega 1931. aast.

Kirjeldataud olukorda on halvendanud ka veel rahva mehaanilise liikumise bilanss, mis esineb 1936. a. väljasõitnute ülekaaluga 289 in. võrra. Seetõttu rahvastiku üldine juurekasv 1936. a. 351 in. ehk 0,3⁰/₀₀ osutub üsna madalaks; madalamaks kui see võinuks olla tõusnud sündimuse taseme juures, tõstes rahvastiku koguarvu 1/I. 1937 vaid 1 130 165 inimese peale.

Abiellumus 1936. a. — 9 736 paari ehk 1 000 elaniku kohta 8,6 abiellumist, ületab mitte üksnes eelmisi aastaid, vaid koguni pealesõjase abiellumise kõrge keskmise taseme 1920—24. a. (8,4⁰/₀₀).

	eiuss.	surm.	abiell.		eiuss.	surm.	abiell.
1936	16,1	15,6	8,6	1931	17,4	16,2	7,8
1935	15,9	15,0	8,2	1930	17,4	14,9	8,0
1934	15,4	14,1	8,0	1929	17,1	18,1	7,9
1933	16,2	14,7	7,5	1928	18,0	15,9	7,9
1932	17,0	14,8	7,8	1927	17,7	17,3	7,8

*) Arvatud juure I. III 1934. a. rahvaloenduse ja jooksul arvestusel osutunud arvu vahe 1 507 in. *) Eelkõikuvõtte arvud.

STREIGID TÖÖSTUSES 1936. a. GRÈVES dans L'INDUSTRIE en 1936.

Sisu: 1. Streikide ja streikijate arv, lk. 151. 2. Streikide kestus ja raskusmäär, lk. 151. 3. Streikide põhjused, lk. 151. 4. Streikide tagajärjed, lk. 152.

1. Streikide ja streikijate arv.
Nombre des grèves et des grévistes.

Võitlus tööpalkade ümber 1936. a. oli väga elav. Üksikuid streigijuhte tuli 1936. a. ette 16, neist 6 üldstreiki. Arvuliselt oli streike 1936. a. 11 võrra vähem ja streigist puudutatud ettevõtete 367 võrra vähem kui eelmisel aastal*). Võrreldes 1935. a. streikijate arv on vähenenud 49,7%, mis seletatav sellega, et suurem osa streike puhkes väiksemas ettevõttes, arvatud välja põlevkivikaevandustöölise ja tekstiiltöölise streigid. Streigist puudutatud ettevõtete töölise arvust võttis streigist osa 1936. a. 58,5% eelmise aasta 78,6% vastu.

2. Streikide kestus ja raskusmäär.
Durée et taux de gravité des grèves.

1936. a. pikemaiks streikideks osutusid a.-s. „Rauaniit“ ja a.-s. „Kreenbalt“ streigid, mis keetsid viis kuni kuus nädalat. Streikide läbi kaotsiläänud 45 000 tööpäeva vastu 1935. a. läks kaotsi 1936. a. 14 822 tööpäeva*), kuna streikijail kaotsiläänud palgasumma nell aastail oli vastavalt 89,0 tuh. kr ja 35,0 tuh. kr. Streigi tagajärjed olid 1936. a. tööliskonnale enesele kui ka ettevõtjatele palju kergemad kui eelmisel aastal. Keskmiselt iga streigist osavõtnud tööline kaotas 5,8 tööpäeva ja selle jooksul teenimata jäänud palgasummat võib hinnata 13,9 kr eelmise aasta 17,7 kr

Üldandmed streikide kohta 1931—36. a. — Grèves de 1931—36.

1.	Streikide arv <i>Nombre de grèves</i>	Streigist puudutatud ettevõtete arv <i>Nombre des entreprises affectées par des grèves</i>	Streikijate arv (keskmine) <i>Nombre d'ouvriers grévistes (moyenne)</i>			Kaotsiläänud tööpäevad <i>N. de journées perdues</i>		Kaotsiläänud palgasumma (kr) <i>Somme perdue (kr)</i>	
			Üldse <i>Total</i>	%		Üldse <i>Total</i>	Streigist osavõtnud töölise kohta <i>Moyenne par gréviste</i>	Üldse <i>Total</i>	Streigist osavõtnud töölise kohta <i>Moyenne par gréviste</i>
				Tööliste üldarvust <i>Au nombre des ouvriers</i>	Streigist puudutatud ettevõtete töölise arvust <i>Au nombre des entrepr. affect. par des grèves</i>				
1936 . . .	16	60 ⁵⁾	2 530 ⁵⁾	.	58,5	14 822 ⁵⁾	5,8	35 228 ⁵⁾	13,9
1935 . . .	27	423 ⁵⁾	5 043 ⁵⁾	.	78,6	45 000 ⁵⁾	8,9	89 030 ⁵⁾	17,7
1934 . . .	10	12	1 300	1,7 ²⁾	53,8	2 207	1,7	5 597	4,2
1933 . . .	8	8	162	0,5	13,1	330	2,1	670	4,1
1932 . . .	4	4	888	2,7	81,3	2 140	2,4	3 885	4,4
1931 . . .	3	10	700 ¹⁾	2,1 ¹⁾	.	20 000 ¹⁾	28,6 ²⁾	.	.

vastu. Streikijail kaotsiläänud tööaeg ja palgasumma ületab aga 1932—34. aastate streikide tagajärgi mitmekordselt.

3. Streikide põhjused.
Causes des grèves.

1936. a. streigid olid kõik majanduslikku iseloomu. Palgakõrgendamise nõue põhjustas 1936. a. üldse 10 streiki 2 089 streikijaga ehk 82,3% streikijate üldarvust. Korratu palgamaksmine andis põhjust kahele streigile 59 streikijaga, mis 2,3% streikijate üldarvust. Ühe streigi 41 streikijaga

(1,6% streikijate üldarvust) põhjustas palgavähendamise, kuna ülejäänud kolm streiki 350 streikijaga (13,8%) sai alguse streikijate arvates töölise ebaõiglasest vallandamisest.

1936. a. streikidest on omapärasemaid a/s. „Kreenbalt“ ja a/s. „Rauaniit“ töölise streigid. A/s. Kreenbalti streik puhkes 18. III 1936 ühe vanema töölise etteütle mata vallandamise tagajärjel muulasest meistri poolt. Töölised nõudsid kahe muulasest meistri vallandamist ja vallandatud töölise tagasivõtmist.

¹⁾ Arvestamata Narva rätsepatöölise streik.

²⁾ Ligikaudsed arvud — *Données approximatives.*

³⁾ Arvestamata transpordi ja avalike tööde töölise — *Ouvriers des transports et des travaux non compris.*

⁴⁾ Arvestamata Tartu, Narva, Pärnu, Viljandi ja Rakvere kingsepatöölise streigid.

⁵⁾ Arvestamata Narva kingsepatöölise streik.

⁶⁾ Arvestamata Narva rätsepatöölise streik.

Hiljem esitati ka palgakõrgendamise nõue. 23. IV 1936 jätsid a/s. „Kreenbalti“ kirjukudumisosakonna töölised streigi toetuseks töö seisma kõik Sindi Tekstiilvabrikute Ühiseuse osakonnad peale jõujaama, vesivarustuse ja tulekaitse osakonnade. Töökaitseinspektorite lepituskatse ei andnud tagajärge. Meistrite kohta korraldatud juurdluse põhjal Siseminister võttis neilt tööloa, mille järele nad lahkusid Eestist. Ühtlasi töötülide lahendamise komisjon tegi otsuse palkade kõrgendamiseks 6–11,5%. Streik lõppes 27 IV 1936

Streikide põhjused — Causes de grèves.

2.	Palgakõrgendused	Korraga palgamaksmine	Muud	Kokku	%			
					Réclamation pour la hausse des salaires	Paiement irrégulier des salaires	Autres	Total
1936 . . .	10	2	4	16	62,5	12,5	25,0	100
1935 . . .	24	—	3	27	88,0	—	11,1	100
1934 . . .	3	1	1	10	80,0	10,0	10,0	100
1933 . . .	6	2	—	8	75,0	25,0	—	100
1932 . . .	1	1	2	4	25,0	25,0	50,0	100
1931 . . .	1	1	1	3	33,3	33,3	33,4	100
1930 . . .	2	5	—	7	28,6	71,4	—	100
1929 . . .	5	8	3	16	31,3	50,0	18,7	100

Selle streigiga töölised läks kaduma 4 444 tööpäeva ja kaotsiläänud palgasumma tõusis 7 954 kr, mis teeb keskmiselt tööpäeva kohta 1,79 kr.

A/s. „Rauaniit“ kangrud nõudsid seniste töötingimuste kindlustamist kollektiivlepinguga. Vabrikuvallandamine vastas töölised eitavalt ja asus kangruid vallandama, mille järele kangrud jätsid 17. VI 1936 töö seisma. Töölised nõudsid, et vallandamine toimuks õiglaselt; ühtlasi nõuti ühe muulasest meistri vallandamist. Need töölised nõudmised olid vabrikuvallandamisele vastuvõetamatud ja kolmanda vahetuse kangrud kõik vallandati.

Streik lõppes ettevõtja ja töölised kokkuleppel 30. VII 1936. Osa kangruid võeti taas tööle ja meister lahkus omal soovil, kuna ühele vallandatud töölisevanemale makseti pooleaasta palk kohtu otsusel. Töölised kaotasid streigi tõttu 3 377 tööpäeva ja kaotsiläänud palgasumma ulatus 8 652 kr ehk keskmiselt 2,56 kr tööpäeva kohta.

Suuremad streigid olid veel põlevkivikaevanduste rajoonis. Eesti Kivi-Öli a/ü. töölised nõudsid palgakõrgendust 25% ulatuses ja kollektiivlepingut. Vabrikuvallandamine ei nõustunud sellega ja vallandas töölised. Palgakõrgendus viidi seal läbi 10–12% ulatuses vastavalt töötülide lahendamise komisjoni otsusele. Töölt vallandatud töölised väljatöstmist vabrikukorterist nõudis vabrikuvallandamine kohtu teel. Osa töölisi võeti hiljem taas tööle, kuid paljud jäid siiski tööta.

New Consolidated Gold Fields Ltd õlivabriku töölised alustasid palgavõitlust 13. VIII 1936. Töölised nõudsid palkade parandamist ja kollektiivlepingut; peale selle avaldati rahulolematust kahe ametniku üle. Vabrikuvallandamine ei täitnud töölised nõudmisi, vaid vallandas 24. VIII 1936 kõik töölised.

Kõik teised streigid on lahendatud asjaomaste poolt otseste läbirääkimiste teel.

4. Streikide tagajärjed.

Suurem osa streikijate nõudmisi on leidnud osalist rahuldamist. Võrreldes eelmise aastaga täielikult rahuldatud nõudmiste arv on langenud 28,8%-lt 2,6%-le, osaliselt rahuldatud nõudmiste arv on aga tõusnud 42,8%-lt 81,4%-le. Täiesti

Streigiõudmiste rahuldatusmäär (%).
Conséquences des grèves (en %).

3.	Nõudmised rahuldatud — Réclamations ont été satisfaites		
	täielikult entièrement	osaliselt partiellement	rahuldamata non satisfaites
1936 . . .	2,6	81,4	16,0
1935 . . .	28,3	42,8	28,9
1934 . . .	25,3	71,7	3,0
1933 . . .	20,4	35,2	44,4
1932 . . .	50,0	25,0	25,0
1931 . . .	66,7	33,3	—
1930 . . .	41,6	47,4	11,0
1929 . . .	39,9	35,6	24,5

rahuldamata jäetud nõudmiste arv on langenud 28%-lt 16,0%-le. Suurem osa 1936. a. streike tekkis palgakõrgendamise nõudega, millised tavaliselt lõpevad poolte vastastikuse järelandamisega esialgseist nõudeist. Ka töötülide lahendamise komisjoni otsused ei rahuldanud töölised nõudmisi täiel määral.

Keskbüroo väljaandis streikide kohta enam lünnad:

Streigid tööstuses 1935. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 178(9), 1936. a., lk. 475–476.
Streigid tööstuses 1934. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 162(5), 1935. a., lk. 233–235.
Streigid tööstuses 1933. a., R. Kikkerist, E. Stat. nr. 150(5), 1934. a., lk. 246–247.
Streigid tööstuses 1931–32. a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 142(9), 1933. a., lk. 451–452.

Commerce extérieur en janvier 1937.

Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 50 kg et 50 kr sont indiqués par „0,0“.

%	Jaän. Jan. 1936	Belgia ¹⁾ Belgi- que ²⁾	Briti Gr- Bretagne	Leedu Lih- vanie	Läti Lettonie	N.S.V.L. U.R.S.S.	Prant- suse France	Rootsi Suède	Saksa Ahe- magne	Soome Fin- lande	Taani Dane- mark	Maud Filgid. Autres pays	Kokku Total	%	Jaän. Jan. 1936
18	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
A. Väljavedu tonnides — Exportation en tonnes.															
—	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45,9	13 647,6	—	—	592,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34,3	4 812,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,3	119,1	—	—	110,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	0,1	—	—	475,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,3	116,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8,1	8 004,5	—	—	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,9	594,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37,9	12 379,3	965,2	—	2 972,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,5	308,1	0,1	—	4,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,4	352,7	—	—	4,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6,0	198,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,5	257,5	881,8	—	2 102,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,2	794,1	80,2	—	048,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,6	286,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16,7	7 027,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10,0	3 163,8	3,1	—	11,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8,2	2 637,6	—	—	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,8	189,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16,2	5 414,0	50,6	—	1 176,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,0	8,3	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,1	53,7	48,3	—	1 048,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,4	113,7	0,0	—	60,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,2	94,5	2,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9,9	2 840,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,1	42,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,5	101,2	—	—	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,3	516,1	—	—	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,3	48,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,0	6,3	0,0	—	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,2	84,0	—	—	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,5	388,1	—	—	21,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,7	1 051,2	—	—	30,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,0	1,5	0,1	—	7,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,0	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100	31 440,9	1 015,8	—	4 741,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		5,3	—	24,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		555,0	—	18 777,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

B. Väljavedu kroonides — Exportation en kr.															
1 000 kr															
0,3	19,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28,5	1 104,4	—	—	654 360	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21,2	300,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,6	48,7	—	—	6 909	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	0,1	—	—	636 574	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,3	21,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5,0	675,5	—	—	11 787	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,4	54,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23,6	1 814,1	142 577	—	888 433	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,1	263,4	325	—	12 290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,0	177,4	—	—	1 139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,6	25,4	—	—	113 712	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,4	45,2	45 121	—	27 148	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11,3	821,3	88 020	—	713 245	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,9	45,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,5	116,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5,2	318,0	9 111	—	20 010	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4,4	271,2	—	—	708	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,3	6,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47,4	3 153,8	16 713	—	296 592	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,6	45,8	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,2	20,1	10 840	—	178 297	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,3	78,6	10	—	14 471	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8,2	653,4	4 042	—	5 020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8,3	484,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,5	41,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5,2	486,9	—	—	1 011	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4,8	374,7	—	—	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5,0	219,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,0	76,6	314	—	1 068	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,3	111,1	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,5	92,4	—	—	2 995	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,0	497,8	—	—	12 251	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,4	17,5	1 489	—	80 040	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0,2	5,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100	6 092,7	159 290	—	1 839 405	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		2,9	—	33,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		131 093	—	2310 738	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Belgia-Luksemburgi majand. liit — *Belgo-Luxembourg. Union économique.*
²⁾ Sellist: Bestis tõõdetud välismaa kauba tagasivedu välismaale 2 088 kg 23 806 kr — *Réexportation des marchandises travaillées 2 088 kg 23 806 kr.*

Tab. 2. Väliskaubandus muude riikidega jaanuaris 1937. a.

Commerce extérieur avec les autres pays en janvier 1937.

Arvud alla 50 kg on märgitud „0,0“ — Les chiffres moins de 50 kg sont indiqués par „0,0“.

Rahvusvaheline statistiliste territooriumide numeratsioon	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		Numérotation internationale des territoires statistiques	Sissevedu Importation		Väljavedu Exportation		
	ton	kr	ton	kr		ton	kr	ton	kr	
168. Argentina — Argentine	7 325,9	825 022	—	—	52. Iraan — Iran	0,1	355	—	—	
6. Austria — Autriche	18,1	22 815	37,0	35 090	19. Itaalia — Italie	1 151,9	178 732	1 570,9	132 234	
7. Belgia-Luksemb. m. l. — Belgique-Luxembourgeoise Union économ.	354,6	64 081	1 015,8	159 290	45. Jaapan — Japon	3,7	11 623	—	—	
169. Boliivia — Bolivie	—	—	—	13,7	3 200	172. Kolumbia — Colombie	6,4	12 115	4,1	1 155
170. Brasiilia — Brésil	12,3	12 165	110,0	14 579	15. Kreeka — Grèce	15,0	20 302	3,3	3 501	
Briti aumaad ¹⁾ — Colonies britanniques ²⁾	409,0	272 793	366,2	57 154	34. Lõuna-Sudaan — Soudan anglo-égyptien	1,0	1 290	1,2	2 794	
182. Austraalia — Australie	14,4	54 756	6,3	4 501	149. Mehhiko — Mexique	1,0	1 098	—	0,4	
59. Bahreini saared — Bahrein Isles	—	—	1,0	324	147. Nicaragua — Nicaragua	—	—	—	10,0	
152. Barbados — Barbade	—	—	10,2	1 400	23. Norra — Norvège	51,0	23 917	15,3	1 293	
82. Egiptuse-Sudaan — Soudan anglo-égyptien	21,0	44 424	—	—	174. Paragvaid — Paraguay	28,8	20 881	—	—	
181. Honduras — Honduras	—	—	2,1	469	175. Peru — Pérou	17,9	27 635	17,0	3 810	
65. India — Inde	293,0	99 283	193,7	17 133	26. Poola-Danzig — Pologne-Danzig	2 990,3	468 750	706,0	106 138	
154. Jamaica — Jamaïque	3,5	3 588	—	—	27. Portugal — Portugal	16,8	4 541	145,8	24 377	
136. Kanada — Canada	—	—	3,1	6 930	Portugali aumaad ¹⁾ — Colonies portugaises ²⁾	0,7	754	4,6	1 302	
87. Kullaanrik — Côte de l'Or	27,2	21 966	—	—	133. Ida-Aafrika — Afrique d'Est	—	—	3,5	1 010	
98. Lõuna-Aafrika Ühendriigid — Union Sud-Africaine	31,7	15 313	19,0	7 958	73. India — Inde	—	—	1,1	292	
95. Lõuna-Rodeesia — Rhodésie méridionale	1,0	1 765	—	—	131. São Thome ja Príncipe — São Thomé et Príncipe	0,7	754	—	—	
66. Malaisia — Malaisie	4,1	6 317	2,1	266	Prantsuse aumaad ¹⁾ — Colonies françaises ²⁾	32,9	9 814	23,2	5 926	
32. Malta — Malte	—	—	10,0	1 410	109. Alžeeria — Algérie	1,9	1 115	—	—	
51. Palesiina — Palestine	69,9	19 016	93,0	10 272	118. Dahomei — Dahomey	—	—	0,3	326	
100. Tangeanika — Tanganyika	0,5	683	3,1	378	71. Indo-Hiina — Indo-Chine	—	—	1,8	1 830	
160. Trinidad ja Tobago — Trinité et Tobago	—	—	15,2	3 500	123. Madagaskar — Madagascar	0,3	281	0,3	218	
62. Tseloon — Ceylan	1,2	5 682	6,8	2 058	80. Maroko — Maroc	28,6	5 265	4,3	1 269	
8. Bulgaaria — Bulgarie	11,7	21 263	0,0	17	122. Somaalraan — Côte des Somalis	2,1	3 150	—	—	
173. Ecuador — Equateur	5,1	4 542	6,8	1 805	64. Süüria — Syrie	—	—	16,5	2 283	
76. Egiptus — Égypte	130,3	196 476	98,9	21 682	28. Rumeenia — Roumanie	113,0	12 060	—	—	
143. Guatemala — Guatemala	—	—	3,0	873	13. Soome — Finlande	409,8	185 247	2 026,2	504 836	
40. Hiina — Chine	2,0	2 225	4,1	1 450	36. Šveits — Suisse	2,1	30 204	172,8	246 935	
11. Hispaania — Espagne	5,0	4 761	550,5	37 079	9. Taani — Danemark	44,4	33 225	97,0	36 813	
Hispaania aumaad ¹⁾ — Colonies espagnoles ²⁾	—	—	16,2	2 118	37. Tšehhoslovakkia — Tchécoslovaquie	586,3	156 312	104,7	45 046	
79. Maroko — Maroc	—	—	16,2	2 118	86. Türgi — Turquie	18,0	18 189	0,8	11 400	
25. Hollandi — Pays-Bas	3 031,2	534 347	341,8	149 004	16. Ungari — Hongrie	1,1	2 222	0,6	1 379	
Hollandi aumaad ¹⁾ — Colonies néerlandaises ²⁾	1 170,5	110 568	58,3	16 305	177. Venezuela — Venezuela	—	—	3,7	750	
167. Curaçao — Curaçao	1 110,2	34 077	—	—	134. P.-A. Ühendriigid — États-Unis d'Amérique	418,7	487 909	1 002,4	173 655	
72. Ida-India — Inde	60,3	26 491	58,3	16 305	P.-A. Ühendriikide aumaad ¹⁾ — Colonies des États-Unis d'Am. ²⁾	0,4	576	—	—	
					195. Haval — Hawaï	0,4	576	—	—	

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained jaanuaris 1937. a.

Commerce extérieur des principaux articles en janvier 1937.

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr — couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU — IMPORTATION.							
II. Toit- ja maitseained, joogid		18 088,1	2 274 364	III. Toor- ja poolvalmisained		14 939,5	1 837 309
2.	Tera- ja jahvatatud viin	13 529,7	1 700 861	8.	Leomargilained, peale rasvade	179,3	164 154
30	Riis	33,2	6 724	237—241	Toored loomanahad ern.	104,3	142 000
	Sel.: Br.-India	33,2	6 724		Sel.: Argentina	55,2	66 604
3.	Aed- ja juurvih	127,6	42 829		Paragvaid	12,9	15 812
59	Apelsinid ja mandariinid	85,3	25 765		Kolumbia	6,4	12 115
60	Sidrunid	30,1	8 374	243—257	Karusnahad	0,2	11 134
69—75	Pruuvih ja marjad kuivatatud	3,3	1 732	9.	Seemned, taimed ja nende osad	164,8	129 453
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	107,2	23 312	281	Kopra	50,6	14 613
112	Heeringad	105,6	22 817	285	Elstikheinaseemned	—	—
6.	Muud toit- ja maitseained ning joogid	3 199,2	399 354	805, 306	Tubak lehtedena, kasvudena	61,6	92 176
107	Kohv toores, ubadena	6,8	8 264		Sel.: Bulgaaria	11,7	21 263
172, 175	Kakao ubadena ja pulbrina	33,5	27 851		Kreeka	13,4	19 540
176	Tee igasugune	4,7	13 222		Türgi	13,8	15 208
178, 179	Suhkru peenike ja raffinaad	2 715,5	206 442		N. S. V. L.	7,3	14 993
	Sel.: Briti	1 442,9	106 128	307	Humalad	1,2	5 442
	N. S. V. L.	1 265,1	129 525				
204—206	Sool	416,3	8 896	11.	Paberitoornad	181,1	35 534
218—217,				349	Taellalioos kulv	181,1	35 534
221—224	Viinad ja veinid	12,4	30 092	12.	Tekstiiltoornad	971,7	906 404
7.	Loomasööt	1 124,5	108 008	352	Pruuvih toores	512,1	680 877
231, 231-a	Kiilid igasugused (loomatoit)	97,6	9 676		Sel.: P.-A. Ühendriigid	341,2	411 059
	Sel.: Poola-Danzig	97,6	9 669		Egiptus	130,3	196 476
232	Õlkoogid	494,9	47 015	357	Kanep	82,7	31 074
233	Sojatangud	—	—		Sel.: Br.-India	81,7	29 826
235	Loomalüh	15,0	1 900				

¹⁾ Dominioonid, aumaad, valdused, protektoraadid, mandaat-territooriumid — *Dominions, colonies, possessions, protectorats et territoires de mandat.*

Tab. 3. Väliskaubanduse tähtsamad ained jaanuaris 1937. a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en janvier 1937 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Eesti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr	
1		2	3	4		5	6	
SISSEVEDU — IMPORTATION.								
27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	189,9	119 436	1182	Värvelhape igas.	73,8	5 613	
1025	Käiad, tahud loomliikud	1,1	520	1234	Kaltsiumkarbiit	34,7	8 252	
1038	Tulekindlad kivid ja tahviid (šamotikiivid)	19,6	1 787	1290	Rohud	0,3	17 020	
1051—1053	Fajassakaup	62,4	35 136	1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	0,2	5 240	
1054—1065a	Portselankaup	15,6	17 520	1310—1321	Parkimisekstraktid	131,6	41 060	
1066—1073	Klaaskaup	33,0	39 809	1322—				
28.	Keemiatööstussaadused	1 054,3	528 620	1324, 1328,				
1102	Kaseiin	—	—	1336—1344	Mineraalvärvid	19,0	6 819	
1103	Albumiin	10,3	18 770	1348	Altsarlinvärvid ern.	7,0	49 655	
1104—1109	Pehmet kummist teosed	10,0	33 392	1256	Trükkvärv	2,4	7 013	
1110	Veoaotode massiliv-kummistliinid	—	—	1960	Pronkspulber	0,3	1 306	
1118, 1114	Kummist jalanõud	13,8	69 029	1363, 1364	Lõhkaained ja süütenõbr	52,6	56 676	
1146	Värvelhapu alumiinium	0,1	20	1368	Linoluum	2,6	2 680	
1165	Sooda peale süügisooda	308,1	29 910	29.	Muud eraldi nimetatamata kaubad	3,6	34 623	
1166	Süügisooda	1,2	744	1836	Nõbbid igas.	1,3	14 200	
1168	Seebikivi puhastamata	200,8	40 545	1894—1896	Kirjutusmaterjal ern.	0,9	6 397	
VÄLJAVEDU — EXPORTATION.								
I.	Elusloomad (arv).	3 tk	700	13.	Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimurd)	824,1	36 631	
1	Hobused (arv)	—	—	380	Vanarauud	810,6	31 615	
2	Veised (välja arvatud vasikad) (arv)	—	—	385, 386	Sel.: Poola-Danzig Vanavaak Sel.: Rootsi	649,4 9,5 9,5	26 000 4 448 4 448	
II.	Toit- ja muiseained, joogid.	5 214,7	1 970 692	14.	Mineraalid peale ärtside	1 114,1	17 280	
3.	Aed- ja juurvill	2 651,3	193 611	406, 407-a	Kips	396,5	8 716	
38	Kartul, toores	2 525,0	167 126	417	Kaltsiitkivi (Eesti)	520,0	875	
41	Sibulad	—	—	15.	Keemiatööstuse toorained	454,1	206 495	
47	Sigur, värsked ja kuivat.	110,3	19 400	a) Üld, rasvad, vaigud, kummi tooreid	397,6	82 700		
57	Üunad	—	—	487	Eesti bensiin	370,5	70 780	
4.	Karjasaadused	1 035,1	1 352 432	497	Põlevikivi	1,3	85	
76	Peekon	132,1	178 990	508-a	Bituumen	3,5	185	
77	Sel.: Briti	1,0	1 010	c) Keemiatööstuse toorained punkt a ja b nimetatamata	56,5	123 795		
79	Sealaha värsked ja soolatud	93,6	39 495	565	Kunstsaarv töötlemata	53,5	122 496	
79	Loomaliha	93,6	39 495	IV.	Valmisaaudused.	2 434,7	1 168 562	
81	Sel.: Soome	15,2	11 357	16.	Nahad töötletud ja nahkkaup	8,4	29 349	
81	Lambaliha	15,2	11 357	566, 567	Suured parknahad	8,0	18 446	
98	Sel.: Rootsi	15,2	11 357	17.	Puutööstussaadused	1 324,4	295 664	
98	Piimapulber	1,5	1 500	598-a	Vineer	1 100,0	194 240	
96	Või	739,8	1 049 742	Sel.: Briti	996,1	155 300		
	Sel.: Briti	329,0	447 043	594	Vineerist töötlõpühjad	203,7	89 405	
	Saksa	249,7	370 304	Sel.: Saksa	105,3	56 020		
	Šveits	160,1	232 203	Briti	38,4	13 080		
99	Munad	—	—	609, 610	Mööbel	8,6	6 040	
5.	Kala, kalasaadused ja vähid	41,0	26 324	18.	Fabritööstussaadused	623,5	118 865	
100—105	Värsked kalad	38,8	24 680	634	Pakkimispaaber	150,0	34 559	
108	Tindikalad	—	—	636, 637	Kirjutus- ja trükipaaber	372,9	69 618	
116—120	Kalakonservid	2,2	1 655	19.	Tekstiiltööstussaadused ¹⁾	233,0	466 418	
6.	Muud toit- ja muiseained ning joogid	456,0	141 231	667—670	Puuviljanit ja lõng	75,0	195 465	
127	Kartulijahu	215,8	43 994	Sel.: Saksa	23,8	58 782		
187	Sokolad	7,6	13 309	Rootsi	18,0	50 380		
188	Kompvekid	33,7	23 207	Hollandi	18,0	45 039		
210	Teralib, pain normal	0,5	153	Sel.: Rootsi	23,0	84 153		
218	Pihritus	192,0	56 500	Nozra	0,1	28 022		
				690	Linane lõng	12,2	24 792	
				691-a	Linane riie ja jäme	16,1	32 679	
				696	Pakkimis- ja kotiriie džaudist	82,3	45 016	
					Sel.: Saksa	54,6	29 408	
					Taani	15,4	8 493	
						8,4	16 543	
III.	Toor- ja poolvalmisained.	11 604,2	2 391 088	22.	Jõu- ja tööstusmasinad	—	—	
8.	Loomariigilained, peale rasvade	33,4	77 789	859	Külmutamissaadused	—	—	
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	0,4	3 040	23.	Metallkaup	—	—	
237—241	Loomanahad märjalt soolatud	30,1	30 654	870	Radiaatorid malmist	4,2	46 621	
	Sel.: Saksa	22,8	26 413	942	Telefon apar. ja n. osad	4,1	45 750	
	Sel.: Saksa	3,9	7 744	27.	Keraamika ja muud mineraalkaubad	101,8	18 601	
	Briti	0,2	21 551	1015	Sement	—	—	
242—267	Karusanahad	2,6	12 324	Sel.:	1066	Tahvelklaas lihvimata	101,4	18 201
260	Jõhviid	—	—	1102	Kaseiin	107,8	50 193	
270	Sooled	2,6	12 324	1318	Tuletikud	20,0	17 760	
9.	Seemned, tahmed ja nende osad	23,8	7 025	29.	Muud ern. kaubad	9,2	100 352	
274, 275	Linaseemned	23,8	7 025	1392	Kunstsaarvammid	7,5	85 144	
10.	Metsamaterjal	2 817,2	182 132					
311	Haavapapakud	685,8 tnm	22 411					
323	Propid	397,0 "	4 808					
320, 326-329	Kuuse- ja männilauad ja -plangud	14,3 "	680					
	Sel.: Briti	14,3 "	680					
335	Kastilauad	613,7 "	39 289					
11.	Fabritöorained	4 922,3	433 568					
847	Puumass märg	1 655,7	48 505					
849	Tselluloos	3 288,0	385 063					
	Sel.: Prantsuse	1 906,4	219 055					
	P.-A. Ühendriigid	719,4	84 206					
12.	Tekstiiltöorained	1 415,2	1 430 228					
354	Lina	1 054,3	1 164 404					
	Sel.: Briti	569,6	638 721					
	Prantsuse	241,1	252 200					
355	Takud	241,6	225 541					

¹⁾ Ballest: Eestiis töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 2 038 kg 23 806 kr väärtuses — Réexportation des marchandises travaillées 2 038 kg 23 806 kr.

Tab. 7. Tallinna sadama tegevus veebruaris 1937. a.
Mouvement du port de Tallinn en février 1937.

Bahvuslik lipp Pavillons nationaux	Üidse Grand total				Rootsimaalt-le De-vers Suède				Saksamaalt-le De-vers Allemagne				Soomemaalt-le De-vers Finlande				Laavadega veetud Transport de	
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult ¹⁾		Arv Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Neist laaditult		Arv Ton. net	Arv Ton. net	Reisijaid (arv) Voyageurs (nombre)	Kaupu (ton- nides) Marchand. (tonnes)	
			Arv	Maht Ton. net		Arv	Maht Ton. net		Arv	Maht Ton. net		Arv	Maht Ton. net					Arv
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
I. SAABUNUD LAEVAD — VÄLISSÖIT — I. ENTRÉES — LONG COURS																		
Eesti	14	7 176	9	4 078	7	3 075	4	1 520	—	—	—	—	—	—	—	65	4 817	
Briti	4	2 558	4	2 558	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3 070	
Panama	1	695	—	—	1	695	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Poola	2	1 510	2	1 510	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	233	
Rootsi	3	1 020	3	1 020	2	930	2	930	—	—	—	—	—	—	—	—	167	
Saksa	16	10 408	16	10 408	—	—	—	—	10	5 878	10	5 878	2	2 178	2	82	7 559	
Soome	10	6 773	10	6 773	1	181	1	181	2	2 080	2	2 080	5	3 292	5	224	978	
Taani	2	1 636	2	1 636	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	305	—	
Kokku — Total	52	32 391	46	28 598	11	4 681	7	2 631	12	7 958	12	7 958	8	6 110	7	376	17 129	
I. I — 28. II 1937. a.	147	81 159	117	65 984	22	8 803	14	4 890	24	16 575	24	16 575	49	21 687	36	1 140	37 754	
Jabruar 1937	95	48 708	71	37 386	11	3 922	7	2 259	12	8 617	12	8 617	41	15 577	29	704	20 625	
Veebruar 1936	68	40 357	51	29 270	13	4 384	11	3 473	16	10 903	11	7 872	11	7 519	8	564	16 809	
RANNASÖIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit — Petit cabot.	1	136	1	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Veebruar 1936	3	391	2	272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	
II. VÄLJUNUD LAEVAD — VÄLISSÖIT — II. SORTIES — LONG COURS.																		
Eesti	10	6 394	8	5 220	4	1 820	4	1 820	—	—	—	—	—	—	—	54	5711	
Briti	4	2 558	4	2 558	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3180	
Poola	2	1 510	2	1 510	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	460	
Rootsi	3	1 020	3	1 020	2	930	2	930	—	—	—	—	—	—	—	—	744	
Saksa	16	10 408	16	10 408	—	—	—	—	12	6 053	12	6 053	2	2 178	2	81	4220	
Soome	12	7 187	12	7 187	1	181	1	181	2	2 080	2	2 080	6	3 448	6	208	1907	
Taani	2	1 636	2	1 636	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	836	
Kokku — Total	49	31 328	47	30 169	7	2 931	7	2 931	14	9 033	14	9 033	8	5 626	8	355	17 026	
I. I — 28. II 1937. a.	138	78 598	122	66 009	17	6 322	17	6 322	20	10 705	28	19 213	42	18 003	33	1 402	38 413	
Jabruar 1937	89	47 270	75	35 849	10	3 391	10	3 391	15	10 732	14	10 180	34	13 367	25	1 047	21 387	
Veebruar 1936	62	35 657	58	34 731	9	2 436	9	2 436	14	9 262	14	9 262	13	7 694	11	571	22 905	
RANNASÖIT — CABOTAGE.																		
Rannasõit — Petit cabot.	2	272	2	272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	253	
Veebruar 1936	2	272	2	272	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	143	

¹⁾ Chargé.

Tab. 8. Eesti Panga äriseis 28. veebruaril 1937. a. (1000 kr).
Bilans de la Banque d'Estonie le 28. février 1937 (1000 kr).

Aktiiva — Actif	1000 kr		%		Passiiva — Passif	1000 kr		%	
	28. II	31. I	28. II	31. I		28. II	31. I	28. II	31. I
Kattevara — Réserve	40 506	45 767	49,7	50,0	Põhkapital — Capital	5 000	5 000	5,3	5,5
a) kuldrahas ja -kangides — or monnayés et non monnayés	—	—	—	—	Tagavarakapital — Fonds de réserve	705	705	0,8	0,8
b) vällaraha — devis. étrang. nettes	34 176	34 174	36,5	37,3	Jooksvad kohustused — Exigibilités courantes	79 707	77 203	85,1	84,5
Vahetuuraha — Péc. de mon. d'ap. est.	1 585	1 532	1,7	1,6	A. Pangatähed liikvel — Billets en circulation	46 004	44 604	49,1	48,8
Sisevekslid — Effets intér. escompt.	12 180	12 104	13,0	13,2	B. Jooksvad arved — Dépôts à vue et comptes cour.	33 703	32 620	36,0	35,7
a) kaubavekslid — commerciaux	10 123	10 179	10,8	11,1	a) valitsuse — Etat	22 143	21 555	23,7	23,6
b) põllumajandusl. — agricoles	1 984	1 860	2,1	2,0	b) pankade — banques	8 545	8 512	9,1	9,3
c) metsatööstusl. — rel. au com. de bois	73	56	0,1	0,1	c) teised — divers	3 015	2 622	3,2	2,8
Laenuid — Prêts et avances:	—	—	—	—	Muud passiivad — Passifs divers	8 252	8 453	8,8	9,2
valitsusele — à l'Etat	—	—	—	—					
teistele — divers	13 001	12 126	14,6	13,3					
Kinnis- ja vallasvara — Propr. im. et mat.	8 380	3 376	3,6	3,7					
Muud aktiivad — Autres actifs	16 282	10 446	17,4	18,0					
Kokku — Total	93 664	91 451	100	100	Kokku — Total	93 664	91 451	100	100
Kattevara vaherkord jooksvate kohustustega	28. II	87	58,42 %	—	Proportion de la réserve par rapport aux exigibilités courantes:	28. II	58,42 %	—	58,42
" " " " " "	31. I	87	59,21 %	—	" " " " " "	31. I	59,21 %	—	59,21
¹⁾ Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene (tuh. kr.)	2 050.								
" " " " " "	1 534.								

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja tööloolu 1-ks veebruariks 1937. a.
 Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. février 1937.

Riikvõrkade arv	Tööstuste üldarv		Tööjõu arv		Keskmised tööstuste		Keskmine tööstuste		Tööstuste arv
	N. d'entreprises	1. I. 1937	Teostajate	1. I. 1937	Teostajate	1. I. 1937	Mehed	Naised	
17	3 848	613	4 177	4 044	105,1	3 690	34,6	24,1	158
6	3 166	487	295	3 858	102,1	3 071	34,6	24,5	132
19	1 516	201	162	1 555	102,6	1 404	34,6	18,8	52
19	5 437	538	169	5 856	106,7	5 224	34,6	22,2	149
17	2 217	432	75	2 574	116,4	2 327	38,4	20,9	91
6	1 358	25	11	1 372	101,0	1 218	38,4	23,6	5
15	1 970	148	78	2 040	103,6	1 767	34,0	25,8	70
4	1 018	90	53	1 055	103,6	919	32,8	21,1	60
14	570	83	33	603	105,7	499	32,8	21,1	1
48	11 830	577	229	12 378	104,2	11 170	35,0	20,8	88
3	1 039	127	48	1 166	112,2	998	32,1	24,1	08
39	2 845	389	206	3 234	113,7	2 998	37,3	25,2	03
14	1 384	14	14	1 398	100,4	1 220	42,9	23,7	14
14	2 317	36	49	2 366	102,1	2 068	35,1	24,8	20
18	1 860	38	52	1 846	99,0	1 120	47,7	30,9	20
38	3 123	195	88	3 318	106,3	2 677	32,0	21,1	20
9	1 856	288	64	2 080	112,1	1 904	32,0	21,1	1
9	484	186	7	643	133,1	571	35,3	33,6	1
43	2 189	726	1 016	1 899	86,8	1 498	36,0	17,2	57
7	922	13	70	865	92,8	571	46,8	34,0	6
3	112	3	4	111	99,1	101	33,6	20,3	—
348	40 045	3 798	2 819	41 824	102,9	36 267	36,8	23,6	655
168	84 330	2 864	1 061	85 233	102,6	31 119	37,1	24,0	596
180	5 715	934	658	5 901	104,8	5 248	34,9	21,1	69

a) Suurtootjad — Grandes entreprises (piis de 20 töötajast).

Riikvõrkade arv	Tööstuste üldarv		Tööjõu arv		Keskmised tööstuste		Keskmine tööstuste		Tööstuste arv
	N. d'entreprises	1. I. 1937	Teostajate	1. I. 1937	Teostajate	1. I. 1937	Mehed	Naised	
10	88	10	8	90	102,3	88	32,3	—	5
46	391	45	65	371	94,9	329	31,0	16,6	6
116	1 194	75	61	1 266	106,2	1 142	30,0	21,5	6
31	597	53	14	611	102,2	533	34,2	19,8	12
25	220	14	12	232	105,9	203	32,4	19,8	2
54	575	84	30	629	109,4	571	35,6	25,7	—
117	978	221	111	1 111	113,6	1 037	28,9	19,1	2
15	111	10	10	111	100,0	1 037	28,9	19,1	13
48	574	49	43	580	101,0	537	22,1	18,5	1
355	2 491	238	119	2 610	104,8	2 066	31,5	21,6	1
104	826	149	79	896	108,6	858	29,4	20,7	10
35	300	121	81	340	113,3	302	36,1	19,2	3
7	57	5	5	62	108,8	48	34,5	18,7	10
29	202	18	2	218	108,0	202	35,5	23,1	—
992	8 404	1 031	613	8 978	105,6	7 811	30,4	19,8	64
1 340	48 449	4 855	3 232	50 102	103,4	44 178	33,1	23,1	739

b) Kesktootjad — Entreprises moyennes (de 5—19 töötajast).

Riikvõrkade arv	Tööstuste üldarv		Tööjõu arv		Keskmised tööstuste		Keskmine tööstuste		Tööstuste arv
	N. d'entreprises	1. I. 1937	Teostajate	1. I. 1937	Teostajate	1. I. 1937	Mehed	Naised	
10	88	10	8	90	102,3	88	32,3	—	5
46	391	45	65	371	94,9	329	31,0	16,6	6
116	1 194	75	61	1 266	106,2	1 142	30,0	21,5	6
31	597	53	14	611	102,2	533	34,2	19,8	12
25	220	14	12	232	105,9	203	32,4	19,8	2
54	575	84	30	629	109,4	571	35,6	25,7	—
117	978	221	111	1 111	113,6	1 037	28,9	19,1	2
15	111	10	10	111	100,0	1 037	28,9	19,1	13
48	574	49	43	580	101,0	537	22,1	18,5	1
355	2 491	238	119	2 610	104,8	2 066	31,5	21,6	1
104	826	149	79	896	108,6	858	29,4	20,7	10
35	300	121	81	340	113,3	302	36,1	19,2	3
7	57	5	5	62	108,8	48	34,5	18,7	10
29	202	18	2	218	108,0	202	35,5	23,1	—
992	8 404	1 031	613	8 978	105,6	7 811	30,4	19,8	64
1 340	48 449	4 855	3 232	50 102	103,4	44 178	33,1	23,1	739

I. Industries extractives
 II. Industrie minière
 III. " des métaux
 IV. " chimique
 V. " des caux et peaux
 VI. " textile
 VII. " du bois
 VIII. " du papier
 IX. " polygraphique
 X. " de l'alimentation, des boissons etc.
 XI. Confection de vêtements et fab. des mercerie
 XII. Constructions
 XIII. Usines élect., à gaz d'éol. et distrib. d'éau
 XIV. Industrie du nettoyage

Kokku suur- ja kesktootjad — Grand total (a+b)
 Üldse suur- ja kesktootjad — Grand total (a+b)

Tab. 29. a) Tööturg veebruaris 1937. a. — *Marché du travail en février 1937.*

	A. Töötute arv — <i>Nombre des chômeurs</i>									B. Töövõtjate arv — <i>Demandeurs d'emploi enregistré.</i>				Üldse (A+B) <i>Gr. total (A+B)</i>
	Mehed— <i>Hommes</i>			Naised— <i>Femmes</i>			Kokku — <i>Total</i>			Mehed <i>Hommes</i>	Naised <i>Femmes</i>	Kokku <i>Total</i>		
	I liik	II liik	Kokku	I kateg. <i>I caté- gorie</i>	II kateg. <i>II caté- gorie</i>	Total	I liik	II liik	Kokku					
Jäl üle eelmisest kuust — <i>Restés de mois précédent</i>	281	169	450	519	290	809	800	459	1 259	719	416	1 135	2 388	
Registreeriti (I korda aastas ¹) — <i>Enregistrés (1 fois au- cours de l'année)¹</i>	102	76	178	77	59	136	179	135	314	337	242	579	803	
Tulnud tagasi töölt — <i>Reintrés du travail journal.</i>	125	49	174	441	176	617	566	225	791	302	151	453	1 244	
Väljalangenulist registreeriti uuesti — <i>Rayés enreg. de nouveau</i>	59	46	105	62	45	107	121	91	212	93	81	124	386	
Kokku — Total	567	340	907	1 099	570	1 669	1 666	910	2 576	1 445	840	2 283	4 861	
Paigutati töble (I korda aastas ¹) — <i>Placés (1 fois)¹</i>	127	24	151	208	55	263	335	79	414	189	139	328	742	
Paigutati töble (teist või enam korda aastas ¹) — <i>Placés (II et plus fois)¹</i>	171	54	225	362	131	493	533	185	718	238	116	354	1 072	
Langes välja — <i>Rayés de listes</i>	123	109	232	130	122	252	231	403	207	193	490	983		
Kokku — Total	421	187	608	709	308	1 017	1 130	495	1 625	724	448	1 172	2 797	
Registreer. 28. II 1937 — <i>Enregistrés au 28. II 1937.</i>	146	153	299	390	262	652	536	415	951	721	392	1 113	2 064	
Sellest — <i>Dont d'après les sources:</i>														
Tallinna linna tööbõrs	118	128	246	32	96	128	150	224	374	336	82	418	792	
Tartu „ „	—	—	—	9	13	22	9	13	22	272	181	453	475	

b) Tööle paigutatud ja nimekirjast kustutatud tööd — <i>Chômeurs placés et rayés.</i>	M. — H. N. — P.		c) Vabade kohtade arv — <i>Offres du travail.</i>	M. — H. N. — P.	
Tööle paigutatud — <i>Placés pour l'occupation aux:</i>					
erastöödele — <i>travaux privés</i>	51	80	Vabu kohti I, II 1937 — <i>Places vacantes au I, II</i>	1 179	47
avalikele töödele — <i>travaux publics</i>	218	148	Tööpakkumiste arv — <i>Nombre des offres</i>	1 028	1 060
talvistele töödele — <i>trav. organisés p. assist.</i>	107	528	Tööpakkumisi võetud tagasi — <i>Offres retirées</i>	811	30
Kokku — Total	376	756	Rahuldatud tööjõu nõudmiste arv — <i>Offres satis- faites</i>	803	1 011
Nimekirjast kustutatud — <i>Rayés de listes</i>	282	261	Neist — f töötutega — <i>par chômeurs</i>	376	756
Tööle paigutamata — <i>Non placés</i>	1 020	1 044	Dont: { töövõtjatega — <i>par demandeurs d'emploi</i>	427	255
Neist — f töötuld — <i>chômeurs</i>	209	652	Vabu kohti I, III 1937 — <i>Places vac. au I, III 1937</i>	593	66
Dont: { töövõtjaid — <i>demandeurs d'emploi</i>	721	392			

¹) Arvestusaasta loetakse I. VIII — 31. VII.

Piiritusmonopoli veebruaris 1937. a. — *Ventes d'alcool en février 1937.*

	1936		1937		1937 + %	
	Müük 1 000 liitrites (100%).					
	<i>Ventes en 1 000 litres (calculés en esprit du vin).</i>					
Joogiks — <i>Pour consommation</i>	232,9	241,3				+ 3,6
Sellest viin — <i>Dont eau-de-vie</i>	183,7	190,8				+1,1
Eriotstarvetaks — <i>Pour les besoins spéciaux</i>	37,5	44,8				+19,5
Denaturaat — <i>Esprit du vin dénaturé</i>	27,7	27,8				+0,4
Väljaveoks — <i>Pour l'exportation</i>	1,7	1,6				-5,9
Kokku — Total	299,8	315,5				+5,2
	Müügitulu 1 000 kr					
	<i>Valeur des ventes (en 1 000 kr).</i>					
Üldiselt — Total	1 108,7	1 158,6				+4,5
Sellest joogiks — <i>Dont pour consommation</i>	1 025,3	1 063,1				+3,7

Tab. 13. Valuuta ja väärtpaberite hinnad Tallinna börsil veebruaris 1937. a. *Cours du change à Tallinn en février 1937.*

	Kõrgem		Madalam		Keskmine							
	veebruaris 1937		veebruaris 1937		veebruar 1937		jaanuar 1937		I. I—28. II 1937		veebruar 1936	
	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.	o.	m.
1. New-York, 100 \$ (dollar)	370,00	376,00	368,00	374,00	368,32	374,32	367,25	373,25	367,78	373,78	361,33	369,33
2. London, 100 £ (inglas n.)	1811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00	1 811,00	1 835,00
3. Beriin, 100 Saksa riigimark	135,00	138,50	135,00	138,50	135,00	138,50	135,00	138,50	135,00	138,50	135,00	138,50
4. Helsingi, 100 Soome marka	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10	7,98	8,10
5. Pariis, 100 Prantsuse franki	17,19	17,44	17,17	17,42	17,17	17,42	17,17	17,42	17,17	17,42	24,18	24,48
6. Brüssel, 100 Belgia belgat	62,30	63,20	62,15	63,05	62,21	63,11	62,02	62,92	62,12	63,02	61,69	62,69
7. Zürich, 100 Helveetsia franki	84,45	85,70	84,15	85,40	84,26	85,51	84,40	85,65	84,33	85,58	110,55	121,05
8. Milano, 100 Itaalia liiri	19,40	19,70	19,35	19,65	19,40	19,70	19,34	19,64	19,37	19,67	—	20,51
9. Stockholm, 100 Rootsi krooni	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60	93,40	94,60
10. Kjöbenhavn, 100 Taani krooni	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05	80,85	82,05
11. Oslo, 100 Norra krooni	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15	90,95	92,15
12. Praha, 100 Tšehhoslov. kr.	12,38	13,08	12,34	13,04	12,38	13,08	12,34	13,04	12,35	13,05	15,15	15,45
13. Amsterdam, 100 Hollandi kuldat	202,30	205,30	200,85	203,85	201,79	204,79	201,47	204,47	201,63	204,63	248,45	251,45
14. Riia, 100 Läti latti	71,50	73,09	71,40	72,99	71,43	72,89	71,50	73,00	71,49	72,94	—	118,30
15. Wien, 100 Austria šillingit	68,70	70,40	68,25	69,95	68,59	70,29	68,41	70,11	68,50	70,20	68,80	70,20
16. Warszawa, 100 Poola slotti	69,60	71,30	69,25	70,95	69,48	71,18	69,14	70,84	69,31	71,01	69,12	70,12
17. Kaunas, 100 Leedu liti	62,10	63,60	62,00	63,50	62,08	63,58	61,33	63,33	61,06	63,46	60,87	62,37
18. Danzig, 100 Danzigi kuldat	69,60	71,30	69,25	70,95	69,48	71,18	69,14	70,84	69,31	71,01	69,12	70,12
19. 6% R. hüpot. p. Pantl. (nom. v. 100 kr)	90,00	91,00	90,00	91,00	90,00	91,00	90,00	91,00	90,00	91,00	91,00	92,96

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1925—37. a. (järg) —

Väliskaubandus (järg) — Commerce extérieur (suite)

Main table showing trade statistics with columns for years and categories such as 'Tähtsamad sisseveoained (tuh. kr) - Articles princip. d'import. (en 1000 kr)' and 'Tähtsamad sisseveoained (tonnides) - Articles principaux d'import. (en tonnes)'. Includes rows for average monthly values and monthly values from 1930 to 1937.

Table with 12 columns and 15 rows showing labor statistics. Columns include 'Tööliste arv kuul lõpul N. des ouvriers à la fin du mois', 'Tööliste palgasumma (1000 kr) - Montant total des gains des ouvriers (1000 kr)', 'Tööliste töötundide koguarv (1000) - N. total des heures du travail', and 'Tööliste tunnitemeistus (ent) - Gain horaire (ent)'. Rows include average monthly values and monthly values from 1930 to 1937.

1) Arvestamata ehitusjõustus.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1925—37. a. (järg)

Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1925—37.

Table with columns: Demograafia (Rahvalikklemine hinnades, Rahvalikklemine piiripunkt. kauda), Nakkushaigused (Scellast — Dont, Nakkushaigused üldse, Kohutihaigus, Paratüüfus, Leetrid, Morbilli, Sarlakid, Diftüeria, Tuberkuloos), Loomataudid — Epizooties (Põnnataud, Tattataud, Marutaud, Kärnataud, Sigade punataud).

Hulgimüügihind, (geom. keskm.) — N. ind. des prix de gros (moy. géom.)

1913 = 100

Elatusmaksusindeksid (geom. keskm.)

Nombres-indices du coût de la vie (moy. géom.)

Main index table with columns: Ülindex, Seelast-Dont (Toinained, Toimiskannused, Rukis, Voi, Beurre, Sealha, Lina, Tallonahk, Raud, Fer, Puuvillane riie, Cotonnade, Petrooleum, Suhtuur, Suure, Toitus, Kortor, Liinend, Kütte ja valgust, Riietus, Puhasuus, Hug. du corps, Reisid, Lille, Põyoged, Haridus, Lõbusuus, Diversiteesment, Muud kriid, Ülindex) and 1913 = 100.

1) 1936. a. tuberkuloos eelkokkuvõtte.

TÄHTSAMAD ARTIKLID JA ÜLEVAATED „EESTI STATISTIKAS“.

METODOLOOGIA.

Põllumajanduslik fülekirjutus 1929 a. Nr. 88(3), lhk. 133—141
Rahvusvaheline majandusstatistika meetodite ühtlustamise konventsioon „ 87(2), „ 69—75

RAHVUSVAHELISED ANDMED.

Rukki- ja nisu kasvatus ja -kaubandus maailmas. Nr. 100(3), lhk. 160—175

RAHVASTIK.

Kirjaoskus ja haridus Eestis Nr. 183(2), lhk. 40—57
Rahvastiku liive 182(1), „ 1—5
Suremus 181(12), „ 600—625
Sündimus 179(10), „ 485—498
Laste arv naistel 180(11), „ 557—569
Abielumus 178(9), „ 483—441
Rahvastiku leiikondlik koostis 176(7)-177(8), 340—360
Ühiskondlikud kihid 175(3), lhk. 285—302
Rahvastiku töötajana ja tarbijana 174(5), „ 221—253
Rahvastiku demograafiline koostis 173(4), „ 176—196
Asustamistihedus ja rahvaarvu muutumine Eestis 173(4), „ 169—176
Eesti aremustabelid 170(1), „ 1—6
Viigasud 1. III 1934 rahvaloenduse andmeid 169(12), „ 646—649
Rahvastiku elukohavahetus 1922 ja 1934 a. vahel 166(9), „ 421—426
Väljaränd 1934 a. 164(7)-165(8), 367—370
Linnade ja aleviste rahvastik 1933—34 a. 164(7)-165(8), 361—368
Rahvused Eestis 164(7)-165(8), 353—361
Rahvastiku tööhärad ja ühiskondlik kihitus Eestis 163(6), lhk. 285—295
Abielulahutused 1920—33 a. 162(5), „ 280—284
Rahva liikumine üle piiri 1934 a. 160(3), „ 154—157
II rahvaloenduse tulemusi 156(11), „ 537—568

HARIDUS.

Õpperuumid alg- ja keskkoolides 1935/36. Nr. 182(1), lhk. 18—32
Avalikud raamatukogud 1935/36 a. 182(1), „ 13—17
Alg- ja keskkoolid 1935/36. õ/a. 181(12), „ 638—662
Ajakirjandus 1935 a. 175(6), „ 302—305
Õpilaste osalejõudmine alg- ja keskkoolides 172(3), „ 149—160
Tartu üliõpilaskonna majanduslik seisund 1932/33 õ.a. Nr. 164(7)—165(8), „ 341—358
Tallinna Tehnikum Nr. 163(0), „ 305—306
Tartu Ülikool 1934 a. 163(6), „ 296—304
Tavakeel ja võõrkeelte oskus 162(5), „ 229—233
Lasteaiaid 1933/34 a. 161(4), „ 195—200
Täienduskoolid 1933/34 õ/a. 160(2), „ 91—98
Raamatukogud alg- ja keskkoolides 146(12), „ 628—634
Õpilaste ühisühenduste maa-algkoolides 143(10), „ 528—528
Ühinguid vaimse kultuuri alal 1930 a. 137(4), „ 150—198
Õppeasutused Eestis 1930/31 õ/a. 134(1), „ 15—26
Alg- ja keskkoolide majad ja maad 127(0), „ 355—368

TÖÖ JA PALGAD.

Majajeenlaste töö- ja palgaolud Nr. 180(11), lhk. 593—598
Palgaolud tööstuses 1935 a. 175(6), „ 307—322
Streigid tööstuses 1935 a. 178(0), „ 475—476
Töötajate arv 1933/34 a. talvel 168(1), „ 1—14
Tööõnnetused 1932—33 a. 152(7)-153(8), 372—379
Avalikud tööd 1932/33—1933/34 a. talvel 152(7)-153(8), 363—368
Töökaitse 1933 a. 150(5), lhk. 251—261
Tööhilpalikade rahvusvaheline võrdlus 108(6), „ 859
Toodang ja tööhõud suurte tööstustes 100(3), „ 129—148
Tööõnnetuste tegevus 1931 a. 126(5), „ 303—305
Halgusekindlustus 1930 a. 118(9), „ 538—547
Tööolud tööstuses 1933 a. I poolaastal 144(11), „ 682—687
Palgastite arv ja tööolu 114(5), „ 257—268
Noored töötajad 123(7)-123(8), 412—414
Tööpöeva pikkus tööstuses 1932 a. 130(6), lhk. 314—321
Põlulööbistite palgad 114(5), „ 312—316
Meremehete töö- ja palgatühtlused 1932/33 a. 146(7)-141(8), 362—364

TERVISHOOLD.

Surmapõhjused 1935 a. Nr. 183(2), lhk. 81—90
Kohtuärstlik tegevus 1931—35 a. 175(6), „ 337—339
Tuberkuloos 1932—35 a. 174(5), „ 272—275
Nakkushaigused 1935 a. 173(4), „ 197—200
Suviste terviskümbilnussutistite tegevus 1925—34 a. Nr. 162(5), „ 256—260
Imikute surevus 1932 a. 161(4), „ 206—209
Apteekide tegevus 1929—33 a. 159(2), „ 64—66
Kooliõpilaste tervishoold seisuand 1930/31—1932/33 õ/a. 156(11), „ 568—572
Ammamendid 1931/34 a. 151(6), „ 324—325
Sugulaigused 1928—32 a. 147(2), „ 85—90
Halguskasade liikmete halgused ja surevus 140(7)-141(8), 371—380
Kaitseväe tervishooldlik seisukord 1931 a. 131(10), lhk. 687—692
Arstikond Eestis 1932 a. 131(10), „ 585—586
Jaoskonnaarstide tegevus 1930 a. 118(0), „ 624—628

HOOLEKANNE.

Hoolekanne ja lastekaitse 1929/30 a. Nr. 123(2), lhk. 104—112

KURITEGEVUS JA ÕNNETUSED.

Tulekahjud 1935 a. Nr. 173(4), lhk. 200—205
Õnnetused mootorsõidukitega ja sõidumääruste rikkumised 1934 a. 167(10), „ 494—496
Sõitegevus 1934 a. 164(7)-165(8), 376—383
Õnnetused inimestega 1930—33 a. 152(7)-153(8), 392—397
Enesetapp 1933 a. 152(7)-153(8), 380—382
Salakaubandus 1922—30 a. 122(1), lhk. 44—49
Kõhute tegevus 120(5), „ 261—271
Vangid 1930—32 a. 130(9), „ 532—534

TÖÖSTUS.

Toodang ja tööhõud suurte tööstustes 1934 a. Nr. 171(2), lhk. 84—100
Kesk-, väiketööstuse ja käsitöö eestlõõ tööstuses 144(11), „ 580—581
Kesk- ja väiketööstuse 5—19 töötajaga 1928 a. 101(4), „ 218—220
Käsitöeline tarvitus tööstuses 1928 a. 104(7)-105(8), 411—414
Jõumasinad ja mehhanilise jõu tarvitus suurte tööstustes 1928 a. 108(11), lhk. 605—608
Suur- ja kesktööstuse leving linnades, alevites ja maal 1930 a. 130(9), „ 524—531

VÄLISE KAUBANDUS.

Tollimaks ja väliskaubandus tollitariffide kohaselt 1935 a. Nr. 170(7)-177(8), 386—398
Kaubanduselepingute mõju sisseveole 115(6), lhk. 393—404
Metsasaadused meie väliskaubanduses 1920—28 a. 88(3), „ 165—175
Eesti tööstussaaduste väljavedu 1927 ja 1928 a. 95(10), „ 554—557
Põllumajandus- ja tööstusained väliskaubanduses 1924—28 a. 94(9), „ 495—497

HINNAD.

Ehismaksumus Eesti linnades 1922—29 a. Nr. 90(5), lhk. 235—239
Elusloomade hinnad lantadel 1928 a. 89(4), „ 229—231
Suurmtõigi ja elumaksumuse indeksid 1913—28 a. 77(4), „ 261—269
Tõlmutuste võrdlev määrum. 1922—27 a. 63(7), „ 589—592
Põllumajandussaaduste hindade indeksid 65(4), „ 219—220

TRANSPORT JA SIDE.

Post, telegraaf, telefon ja raadio 1935/36 a. Nr. 179(10), lhk. 608—647
Raudteede tegevus 1935/36 a. 178(0), „ 442—475
Autobussiliinid 1935/36 a. 176(7)-177(8), 412—415
Õnnetused laevadega Eesti vetes 1935 a. 176(7)-177(8), 412
Kaubalaevastik 1. I 1936 a. 176(7)-177(8), 408—412
Mootorsõidukid 1. I 1936 a. 176(7)-177(8), 390—401
Jalgateiste levik 1931—35 a. 176(7)-177(8), 398
Välis- ja rannasõit ning kauba- ja reisijatevedu 1935 a. 176(7)-177(8), 369—385
Mootorsõidukite liikumine üle piiri 1935 a. 175(6), lhk. 305—306
Sisseveetud 1935 a. 173(4), „ 208—212
Lennuliinid 1936 a. 173(4), „ 206—207

KINDLUSTUS.

Kindlustusseltsid 1935 a. Nr. 183(2), lhk. 58—73
Pensionid 1. I 1936 179(10), „ 498—507
Halgusekindlustus 1932 a. 149(4), „ 195—202

KREDIT JA KAPITAL.

Era- ja tähtsamate ühispankade tulud ja kulud 1935 a. Nr. 175(6), lhk. 331—336
Pändimajad 1935 a. 174(5), „ 267—271
Aasnikkudele antud riiklikud laenuid ja toetusud 1921—1928 a. 94(0), „ 524—525
Pikalaenu pank 1928 a. 89(4), „ 243
Maapanga tegevus 1926—27 a. 71(10), „ 586—587

RAHANDUS.

Linnade ja aleviste tulud ja kulud 1934/35. Nr. 181(12), lhk. 626—638
Vallavalitsuste tulud ja kulud 1934/35. 180(11), „ 578—592
Rahvusvaheline maksebilans 1935 a. 175(0), „ 523—530
Maa- ja metsatööstuse tulud ja kulud 1934/35 a. 174(5), „ 254—283
Riigi majapidamine 1929—33 a. 149(4), „ 173—180
Makaikoorimise 1930/31 a. ja riikimakeude laekumine 1929/30—32/33 a. 139(6), „ 306—310
Põhikriimaks 1929—30 a. 130(9), „ 506—510
Puhaskasumaks 1929 a. 119(10), „ 677—682
Tulumaks 1930 a. 113(4), „ 215—224
Aruandvate ettevõtete maksud 1927—29 113(4), „ 225—235

ÜHISTE GEVUS.

Tarvitajate ja majandusühinguud 1926 a. Nr. 73(12), lhk. 725—727

PÖLLUMAJANDUS.

Kanapidamise tasuvus 1936. a.	Nr. 183(2), lhk. 74—81
Riigi metsamajandus 1935/36. m.-a.	182(1), „ 6—13
Põllumajanduse tasuvus 1935/36. p.-a.	181(12), „ 863—871
Maaomandite üleminekud ja hinnad 1935. a.	180(11), „ 569—577
Kalandus 1935 a.	179(3), „ 140—148
Kanapidamise tasuvus 1935 a.	171(2), „ 70—78
Maaomandite oksjonid 1934 a.	168(12), „ 641—645
Põllumajanduse tasuvus 1933/34 p.-a.	168(1), „ 15—24
Talundite booned	166(9), „ 469—478
Välkomajapidamised (kuni 10 ha)	116(7)—117(8), 421—433
Masinakasutamine Eesti põllumajanduses	116(7)—117(8), 434—439

POLITIKA.

Rahvahääletus rahvuskogu kokkukutsumiseks	Nr. 176(7)—177(8), 402—407
Rahvahääletused põhiseaduse muutmiseks	Nr. 145(12), lhk. 805—817

VARIA.

Perekonnanimede statistika	Nr. 174(5), lhk. 264—267
Kirikueelu 1930—34 a.	160(3), „ 126—130
Alkoholjookide tootang ja tarvitamine	152(7)—153(8) 382—387
Kultuurkapitali tegevus	124(3), lhk. 161—168
Suvitajad suvitusekohtades 1932 a.	139(6), „ 810—813
Ehitustegevus linnades ja alev. 1930—31 a.	132(11), „ 660—669

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

LHK A. EESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I	Lhk. 288+186, 1924.	Kr. 6.—
II. Sündivus, surevus, abieluv. ja rahvalikum. 1921—1923 a.	52+54, 1925.	3.—
III. Tervishoid Eestis	192+80, 1925.	5.—
IV. Rahvastik ja tervishoid	306, 1930.	8.—
Surmapõhjusteregistreerimiskord ja rahvusv. surmapõhj. nomenklat.	4+128, 1931.	1.30

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1928 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2.—
II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevastõit	102, 1925.	2.50
III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	04, 1925.	2.—
IV. Väliskaubandus 1924 a.	22+02, 1925.	3.—
V. Tööstus Eestis	80, 1926.	2.50
VI. Riigiraudteed 1924 a.	38, 1926.	2.—
VII. Väliskaubandus 1925 a.	109, 1926.	3.25
VIII. Väliskaubandus 1926 a.	IV+106, 1927.	3.25
IX. Aktiaseltside, osalishustete ja ühistog. aut. Ariselsund I. I 1926	32+34, 1927.	2.—
X. Väliskaubandus 1927 a.	106, 1928.	3.25
XI. Eesti väliskaubandus 1928 a.	120, 1929.	8.50
XII. Väliskaubandus 1929 a.	152, 1930.	5.—
XIII. Väliskaubandus 1930 a.	144, 1931.	5.—
XIV. Väliskaubandus 1931 a.	140, 1932.	4.—
XV. Väliskaubandus 1932 a.	124, 1933.	4.—
XVI. Väliskaubandus 1933 a.	124, 1934.	4.—
XVII. Väliskaubandus 1934 a.	120, 1935.	4.—
XVIII. Väliskaubandus 1935 a.	120, 1936.	4.—
XIX. Väliskaubandus 1936 a.	124, 1937.	4.—

EESTI PÖLLUMAJANDUS

Vihk II. Eesti põllumajandus II	132, 1924.	Kr. 2.25
III. Loomapidamine Eestis 1924 a.	17+105, 1925.	1.50
IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	3+201, 1926.	3.—
V. Eesti põllumajandus 1926 a.	VIII+254, 1927.	3.—
V. Eesti põllumajandus 1927 a.	VII+207, 1928.	2.75
VII. Eesti põllumajandus 1928 a.	VIII+218, 1929.	2.75
VIII. Eesti põllumajandus 1929 a.	VIII+264, 1930.	3.50
IX. Eesti põllumajandus 1930 a.	VIII+239, 1931.	3.50
X. Eesti põllumajandus 1931 a.	VIII+222, 1932.	3.50
XI. Eesti põllumajandus 1932 a.	VIII+207, 1933.	3.—
XII. Eesti põllumajandus 1933 a.	VIII+280, 1934.	3.50
XIII. Eesti põllumajandus 1934 a.	VIII+168, 1935.	3.50
XIV. Eesti põllumajandus 1935 a.	VIII+172, 1936.	3.50
XV. Eesti põllumajandus 1936 a.		

LHK B.

1. Üdrahvalgemise eelkõrvalvõtted	Trükis	
2. Sugemad vigaste laste kohta Eestis	Lhk. 78, 1923.	2.—
3. II Riigikogu valimised	164, 1923.	8.75
4. Eesti väliskaubandus 1921—1922	78, 1923.	3.—
5. 1922 a. Üdrahvalgemise andmed	60+38, 1923.	2.50
Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	Lhk. 88, 1925.	Kr. 2.—
II. Üleriikiline kokkuvõtte (tab.)	8+188, 1924.	4.—
III. Rahva tööala ja ühiskondline kihitus	88+84, 1925.	3.—
IV. Virumaakond	24+52, 1924.	2.—
V. Järvamaakond	52+60, 1923.	3.—
VI. Harjumaakond ja Tallinn	40+56, 1924.	3.—
VII. a) Läänemaakond	20+56, 1924.	2.—
b) Saaremaaakond	20+56, 1924.	2.—
VIII. Pärnumaaakond	40+84, 1924.	3.50
IX. Viljandimaakond	36+84, 1924.	3.50
X. Tartu- ja Valgamaakond	40+92, 1924.	3.—
XI. Võru- ja Põlva maakond	30+46, 1923.	3.—
6. 1922 a. Üdrahvalg. andmete läbitõttam. plaan ja tabelite alus	48, 1923.	1.—
7. Asumaa majapidamised Eestis 1919—23 a.	46+60, 1924.	3.50
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+219, 1926.	8.75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	1925.	6.—
Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	1926.	6.—
Statistiline album, v. III. Põllumajandus (joonised, fotod, tekst)	112, 1928.	7.50
10. III Riigikogu valimised	48, 1927.	1.75
12. IV Riigikogu valimised	52, 1929.	1.75
13. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I.	XI+235, 1930.	7.50
14. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	IV+94+44, 1932	3.—
15. Eesti 1920—1930. Arvuline ülevaade (lühikõites)	XV+405, 1931.	7.—
16. V Riigikogu valimised	52, 1933.	1.50
17. II Rahvaloenduse andmed: v. I Valdade rahvastik	IV+104, 1934.	3.—
v. II Rahvastiku koostis ja korteriolud	VIII+152, 1935.	3.—
v. III Tööharu ja leibkonnad	228, 1935.	5.—
v. IV Rahvastikuprobleeme Eestis	VIII+156, 1937.	4.—
18. Eesti 1920—35	Trükis	

LHK F. EESTI STATISTIKA KUUKIIRI.

1922 a. Nr. 1—11 hind kokku	Kr. 10.—	1927 a. Nr. 02—78 hind kokku	Kr. 15.—	1932 a. Nr. 122—138 hind kokku	Kr. 15.—
1923 „ „ 12—21	15.—	1928 „ „ 74—85	15.—	1933 „ „ 134—145	15.—
1924 „ „ 22—38	15.—	1929 „ „ 86—97	15.—	1934 „ „ 146—157	15.—
1925 „ „ 34—45	15.—	1930 „ „ 98—109	15.—	1935 „ „ 158—169	15.—
1926 „ „ 46—61	15.—	1931 „ „ 110—121	15.—	1936 „ „ 170—181	15.—